

گزیده‌ای از پایان نامه‌های مرتبط با امام حسین علیه السلام سطح کارشناسی ارشد دانشگاه‌های ایران

فاطمه یزدان‌پناه^۱ / راضیه سلیمانی^۲

چکیده

گزیده‌ای شامل ۲۲۱ پایان نامه در سطح کارشناسی ارشد دانشگاه‌های کشور است که با محوریت حضرت امام حسین علیه السلام، کربلا، نهضت عاشورا، و شخصیت‌های وابسته به آن امام همام علیه السلام از جنبه‌های مختلف اخلاقی، سیاسی، علمی، ادبی و مانند آن مورد بررسی قرار گرفته است که درخور توجه و بررسی است. در این نوشتار نام دانشجو، عنوان موضوع، نام استادان راهنما و مشاور، نام دانشگاه و شهر و سال دفاع قید گردیده است؛ در ادامه چکیده‌ای از مباحث مطرح شده در پایان نامه نیز جهت اطلاع خوانندگان درج گردیده است. بدون تردید پایان نامه‌های نگارش یافته درباره شخصیت امام حسین علیه السلام، اعم از داخل و خارج کشور، خیلی فراتر از این تعداد پایان نامه‌هاست که به امید الهی، به تدریج در شماره‌های آینده این نشریه معرفی خواهند گردید.

کلیدواژه:

امام حسین علیه السلام، عاشورا، کربلا، پایان‌نامه‌ها، کارشناسی ارشد.

۱. کارشناس علم اطلاعات و دانش‌شناسی. phdyazdanpanah@gmail.com

۲. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی. raz.soleimani@gmail.com

۱. ابراهیمی فروتنه، علیرضا. «اصول اخلاقی نهضت عاشورا». استاد راهنما: سید یدالله یزدان پناه، استاد مشاور: محمدمهدی مهندسی. قم، دانشگاه معارف اسلامی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: اخلاق نقش بسیار اساسی در سعادت انسان در دنیا و آخرت و نیز شکل‌گیری شخصیت فردی و اجتماعی او دارد. همچنین اخلاق ارتباط مستقیمی با روح انسان دارد و بدون توجه به روح اخلاق معنا پیدا نمی‌کند. بنابراین شناخت روح و درک اهمیت آن تأثیر بسزائی در رابطه با اصول اخلاقی دارد که یک انسان باید آنها را کسب نماید. در این پایان نامه ضمن بررسی زوایای مختلف روح - تا حدی که به این پایان نامه مرتبط می‌شود - و ارتباط آن با اخلاق، به اهمیت تربیت روح و کسب اصول اخلاقی توسط آن پرداخته شده است. اصول اخلاقی که در این پایان نامه مورد بررسی قرار گرفته اصول اخلاقی بسیار مهمی بوده که در نهضت عاشورا بروز و ظهور کرده است و با عینیت دادن آنها در قالب افراد حماسه ساز این نهضت عظیم، این اصول به صورت کاربردی مورد بحث قرار گرفته است تا راهنمایی برای استفاده‌ی افراد در جهت تربیت روح قرار گیرد.

۲. ابراهیمی، رقیه. «سکینه بنت الحسین علیها السلام در ادبیات عرب». استاد راهنما: علی اوسط ابراهیمی، استاد مشاور: محمد صالح شریف عسگری. تهران، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۱.

چکیده: درباره زندگی و شرح حال حضرت سکینه علیها السلام دختر امام حسین علیه السلام روایت‌ها و گزارش‌هایی ثبت شده که در برخی از آنها احتمال تهمت و افترا می‌رود. این روایت‌ها شامل زندگی خصوصی و ازدواج، نقد اشعار شاعران، قدرت نقادی و داوری، حمایت از موسیقی و مغنیان و... می‌شود. در قرن اخیر رویکردهای متفاوتی نسبت به آن به وجود آمد. برخی همه یا بیشتر این اخبار را درست انگاشته و در کتاب‌هایی چون تاریخ ادب و نقد عربی، تاریخ موسیقی و حقوق زنان به آن استناد کردند. برخی دیگر اما، همه یا بیشتر این اخبار را کذب و نادرست و از ساخته‌های راویان دانسته‌اند که به دلایل مختلف به این کار پرداخته‌اند.

۳. ابوالفضل، عاطفه. «بررسی و شناخت تعزیه و تعزیه خوانی در روستای نسلج شهرستان کاشان». استاد راهنما: میراسکندری، استاد مشاور: سپهر. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته روانشناسی و علوم اجتماعی، ۱۳۹۰.

۴. ادبی فیروزجایی، فرشته. «بررسی روش تفسیری امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: محمد علی

اسدی نسب. تهران، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: تاکنون گرچه قدم‌های ارزشمندی در راستای میراث گران قدر امام حسین (ع) در عرصه‌های مختلف از جمله تفسیر آن حضرت برداشته شده اما به نظر می‌رسد حق مطلب انجام نگرفته و آنچه که شایسته آن حضرت باشد در عرصه قرآن پژوهی صورت نپذیرفته است. هدفی که از این پایان نامه دنبال می‌شود، بیان این نکته است که روش تفسیری امام حسین (ع) روشی جامع محسوب می‌شود و آن حضرت از مناهج مختلف تفسیری چون شیوه عقلی، قرآن به قرآن و... بهره جسته است. مجموعه‌ای که ملاحظه می‌شود سیری گام به گام در راستای همین هدف بوده است. در فصل اول این مجموعه تفسیر در عصر امام حسین (ع) مورد بررسی قرار گرفته است، در فصل دوم مروری به آراء تفسیری آن حضرت و دسته بندی روایات آن حضرت آمده است. فصل سوم به مبانی تفسیری می‌پردازد و در فصل چهارم روش‌ها و سبک‌های تفسیری مورد مطالعه قرار گرفته است. در پایان این مجموعه به بازتاب روش تفسیری امام حسین (ع) در تفاسیر معاصر پرداخته‌ایم و در نهایت نگارنده با استعانت از شواهد روایی و نیز برگرفته‌هایی از اندیشه مفسران مختلف به این نتیجه رسیده است که روش تفسیری امام حسین (ع) منحصر در روش خاصی نیست.

۵. اربابی، حمیدرضا. «سیره اهل بیت در عزاداری و استمرار آن تا عهد آل بویه». استاد راهنما:

هادی عالم زاده. دانشگاه تهران، رشته الهیات، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۶.

چکیده: عزاداری به معنی انجام رفتارهای خاصی در سوگ افراد است. بررسی سیره اهل بیت در این زمینه ضروری است و این نوشته بر مبنای تحلیل رفتارها و سخنان اهل بیت تنظیم شده است. رفتار اعراب جاهلی در عزاداری از قبیل اعلام مرگ همراه با برزبان آوردن نام و شرح اوصاف متوفی، گریستن، شیون، جزع و فزع و نوحه‌گری به صورت کاملاً رسمی رایج بوده است. اجیر کردن زنان نوحه‌گر و مبالغه در برشمردن مناقب متوفی نیز انجام می‌شده است. رفتارهای رایج در سوگواری شامل خیرمرگ، اندوه، گریستن، دعا، استرجاع، طلب آمرزش، بیان خوبی‌های متوفی، شیون و بی‌تابی، سیلی به چهره زدن، گریبان دریدن، موی تراشیدن، خاکسترو خاک بر سر ریختن، تسلیت گفتن، دشنام و شکوه از روزگار، نوحه‌گری مصنوعی و مرثیه سرائی، به ترتیب بیان شده، گزارش‌های تاریخی و شواهد حدیثی مربوط متوفی و بیان خوبی‌های او در سیره اهل بیت به صورت طبیعی و غیر رسمی وجود داشته و بقیه رفتارها نهی شده است. این نهی، گاه صریح و گاه تلویحی بوده است. در مورد رفتارهای

رایج در عزاداری بعد از دوره غیبت، ونحوه عزاداری برای علما و بزرگان دین هیچ‌گونه مراسم خاصی مرسوم نبوده است. اما در آیین‌های عزاداری در دوره آل بویه ماتم و سوگواری عاشورا شامل گریه‌ی رسمی، حرکت دسته جمعی، نوحه‌گری و مرثیه سرائی، به فرمان معزالدوله، در عاشورای هر سال رسماً انجام می‌شده است.

۶. ارسلان، مریم. «بررسی ساختاری ده ترکیب بند عاشورایی». استاد راهنما: محبوبه مباشری، استاد مشاور: حسین فقیهی. دانشگاه الزهرا، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: موضوع پژوهش در این پایان‌نامه نقد و بررسی ساختاری ترکیب بندهای عاشورایی ۱۰ شاعر (محتشم کاشانی، فدایی مازندرانی، وحشی بافقی، ملا عبدالرزاق لاهیجی، سروش اصفهانی، وصال شیرازی، وقار شیرازی، صباحی بیدگلی، حزین لاهیجی و عاشق اصفهانی) است. در این پایان‌نامه ساختار ظاهر، زبان شناسی، لغوی، بلاغی، دستوری و محتوایی ترکیب بندهای مذکور مورد بررسی قرار گرفته است.

۷. اسدی، ابوالحسن. «بررسی علل چگونگی قیام‌های دوره امام سجاد علیه السلام و موضع‌گیری آن حضرت در برابر آن‌ها». استاد راهنما: فواد پورآرین، استاد مشاور: صالح پرگاری. تهران، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: در عصر امامت امام سجاد علیه السلام چهار قیام مهم در دو منطقه حجاز و عراق رخ داد. این قیام‌ها به طور مستقیم و غیرمستقیم تحت تأثیر قیام امام حسین علیه السلام قرار داشتند. قیام حره در سال ۶۳ هجری اولین واکنش جهان اسلام نسبت به شهادت حسین بن علی علیه السلام بود. در این قیام مردم مدینه از بیعت با یزید سرباز زدند و امویان را از شهر اخراج کردند. یزید، مسلم بن عقبه مری را در رأس سپاهی به مدینه فرستاد و مسلم در واقعه معروف به واقعه‌ی حره بر مردم مدینه پیروز شد و از باقی مردم به عنوان بردگان یزید بیعت گرفت. دومین قیام توسط توایین کوفه شکل گرفت؛ این گروه از بی وفایی و پیمان شکنی خویش توبه کردند و در اندیشه قصاص قاتلان امام حسین علیه السلام برآمدند. آنان در ربیع الآخر سال ۶۵ هجری با مرگ یزید و سستی امور حکومت اموی به رهبری سلیمان بن صرد خزاعی، قیام خود را آشکار کردند و با گروه کثیری از سپاهیان اموی در منطقه عین الورد درگیر شدند و در این جنگ تعداد زیادی از آنان به همراه سلیمان بن صرد به شهادت رسیدند. پس از شکست توایین، مختار بن ابی عبید ثقفی با کسب حمایت محمد بن حنیفه و دیگر شیعیان، جنبشی دیگر را برای قصاص قاتلین حسین علیه السلام بر ضد امویان سامان داد. وی پس از تصرف کوفه و تثبیت نسبی قدرتش، به قصاص قاتلان امام حسین علیه السلام پرداخت. به همین

علت اشراف قبایل کوفی، امویان و مصعب بن زبیر در صدد جنگ با او برآمدند و در دونبرد مذار و حروراء بر مختار و همراهانش غلبه یافتند و با قتل مختار بر کوفه مسلط شدند. آخرین قیام مورد بررسی قیام عبدالله بن زبیر می باشد. عبدالله بن زبیر با بهره گیری از شرایط زمانی به وجود آمده پس از فاجعه کربلا و حمله و هتک حرمت به مکه و مدینه، دعوی خلافت کرد و در فاصله سال های ۶۳ تا ۷۳ هجری به عنوان خلیفه بر بخش های وسیعی از جهان اسلام حکم راند؛ به طوری که در این زمان دو خلیفه زبیری و اموی یکی در حجاز و دیگری در شام حکومت می کردند. سرانجام این قیام با اقدامات گروه های مخالف این خاندان و اشتباهات تاکتیکی و سیاسی ایشان و شرایط زمانی خاص این دوره به شکست عبدالله بن زبیر از حجاج بن یوسف ثقفی انجامید و حجاز تحت حاکمیت بنی امیه درآمد.

۸. اسکندری، سکینه. «بررسی و تحلیل آثار تربیتی قیام عاشورا». استاد راهنما: معصومه صمدی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

۹. اسلامی کتابچی، فاطمه. «نقد و بررسی پوستره های مذهبی در پنج سال اخیر ایران (از سال ۱۳۸۱)». استاد راهنما: عفت السادات افضل طوسی، استاد مشاور: محبوبه مداری محدث. دانشگاه الزهراء، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷.

چکیده: عنوان پژوهش حاضر «نقد و بررسی پوستره های مذهبی در پنج سال اخیر ایران از سال ۱۳۸۱» می باشد. این پژوهش شامل پنج بخش می باشد که ضمن توجه به نقد هنری و حقیقت و حکمت هنر اسلامی و گذری بر تاریخچه پوستر با قواعد و قوانین خلق یک پوستر و همچنین توجه به فرهنگ و فلسفه عاشورا، به نقد و بررسی دو دوره از سوگواره پوستره های عاشورایی و مجموع آثار هنرمندان و بویژه آثار برگزیده این سوگواره ها، بیشتر مدنظر و بررسی قرار خواهد گرفت. مهمی که از این پژوهش نتیجه می شود محور و اساس پوستره های مذهبی-عاشورایی بیان خود هنرمند و نگرش داوران نگرشی شخصی و فرمالیستی به اثر می باشد، و فرهنگ و فلسفه عاشورا در خلق و حتی در داوری سوگواره های عاشورایی کمتر دخالت دارد.

۱۰. اسماعیل نژاد تیمورآبادی، محرم. «رثاء امام حسین (ع) در دیوان شریف رضی». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۳.

۱۱. اصانلو، سمیه. «شرح و ترجمه تخمیس ترکیب بند علامه سید مهدی بحر العلوم با نگاهی بر محتشم کاشانی». استاد راهنما: عبدالعلی آل بویه لنگرودی. قزوین، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: این پژوهش پس از بررسی و شرح و ترجمه این اثر ارزشمند، به مقایسه‌ی محتوایی و زیباشناختی دواثر فارسی و عربی در حوزه عاشورا پرداخته و اشتراکات و تمایزات آن دورا در این سه حوزه تبیین کرده است.

۱۲. اصغری، یعقوب. «مقایسه مصائب امام حسین علیه السلام و مصائب عیسی مسیح علیه السلام». استاد راهنما: محسن احتشامی، استاد مشاور: احمد رضا غایی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: هدف از این پژوهش مقایسه مصائب امام حسین علیه السلام و مصائب حضرت عیسی مسیح علیه السلام است. دودین بزرگ الهی یعنی اسلام و مسیحیت به دلیل انتسابشان به حضرت ابراهیم علیه السلام ادیان ابراهیمی خوانده می‌شوند که با هم گفتمان و همزیستی مشترکی دارند که باید این گفتمان مشترک را از طریق رهبران بزرگوار دین اسلام حضرت اباعبدالله حسین علیه السلام و دین مسیحیت حضرت عیسی مسیح علیه السلام بررسی نمود. این دو بزرگوار امام حسین علیه السلام و عیسی مسیح علیه السلام اشتراکاتی همانند: الف - هر دو هدایتگر جامعه‌اند؛ ب - هر دو معصوم از گناه و خطا بودند و افتراقاتی مانند: الف - قوم امام حسین علیه السلام او را به شهادت رساندند اما به اعتقاد مسیحیت قوم یهود حضرت عیسی مسیح علیه السلام را به صلیب کشیدند. ب - اهل بیت امام حسین علیه السلام به اسارت و آزار و شکنجه دیدند اما عیسی مسیح علیه السلام اهل بیته نداشت.

۱۳. اصغری، منیژه. بررسی آسیب‌های اجتماعی و امنیتی قمه زنی در عاشورا. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اراک، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

۱۴. امامی میبدی، سید ناصر. «تعزیه در میبد». استاد راهنما: محمدرضا خاکی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

۱۵. امجدیان، حسن. «مشروعیت دولت در فقه سیاسی شیعه با تأکید بر واقعه کربلا». استاد راهنما: فرید محسنی. دانشگاه امام صادق علیه السلام، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: نگرش فقهی و حقوقی به قیام امام حسین علیه السلام و ارزیابی مشروعیت آن بستریایی را برای تحلیل این واقعه در عرصه حقوق اساسی فراهم می‌آورد. در حقیقت قائل شدن به قیام عاشورا مبتنی بر موازین فقهی و حقوقی زمینه‌ساز الگوپذیری از آن را در همیشه تاریخ بوجود می‌آورد.

۱۶. اندیشه، هاشم. «مبانی قرآنی و روایی زیارت عاشورا». استاد راهنما: ولی الله نقی پورفر، استاد مشاور: ابراهیمی راد. دانشگاه اصول الدین، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: پژوهش پیش رو، تحقیق درباره «مبانی قرآنی و روایی زیارت عاشورا» می‌باشد که سعی شده تعدادی از عناوین و موضوعات مطرح شده در زیارت عاشورا از منظر آیات و روایات مورد تحقیق و بررسی قرار گیرند. این پایان‌نامه دارای شش فصل است که فصل اول آن به کلیات پرداخته است. فصل دوم: شامل مبانی بحث می‌شود که دارای چهار بخش به نام‌های: بخش اول: زندگی‌نامه امام حسین علیه السلام، بخش دوم: توصیف تربت کربلا در روایات، بخش سوم: ثواب زیارت امام حسین علیه السلام و پاداش گریه بر امام حسین علیه السلام و اجر زائران و بخش چهارم: زیارت عاشورا در کهن‌ترین کتب و بررسی سند زیارت عاشورا و کیفیت خواندن زیارت عاشورا و فضیلت خواندن زیارت عاشورا و اعتراض شیخ بهایی به فضایل زیارت عاشورا می‌باشد. فصل سوم: عنوان زیارت عاشورا و ترجمه آن و قطعه بندی آن است. فصل چهارم: عنوان سلام و صلوات و رحمت و مغفرت و قدم صدق در آیات و روایات می‌باشد. فصل پنجم: عنوانش حمد و شکر و شفاعت و مقام محمود و شهادت و تولی در آیات و روایات می‌باشد که دارای شش بخش با عنوان‌های: بخش اول: حمد، بخش دوم: شکر، بخش سوم: شفاعت، بخش ششم: مقام محمود، بخش پنجم: شهادت، بخش ششم: تولی، می‌باشد. فصل ششم: عنوانش لعن و تبری در آیات و روایات که شامل دو بخش می‌شود: بخش اول: لعن و بخش دوم: تبری و بالاخره نتیجه‌گیری و درانتها از منابع یاد شده است.

۱۷. انصاری حقیقی، محمد حسین. «عاشورا در آئینه فقه و حقوق اسلامی». استاد راهنما: محمد موسوی بجنوردی، استاد مشاور: صادق موسوی. تهران، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷.

چکیده: حرکت بی‌مانند امام حسین علیه السلام در طول تاریخ از دیدگاه‌های گوناگون مورد پژوهش قرار داشته است. نگاه فقهی به این قضیه دارای آثاری ژرف در فقه اسلامی به معنای عام و فقه شیعی به نحو خاص و موجب پیشرفت علم فقه و استخراج قواعد مهم و کاربردی در فقه و حقوق اسلامی می‌باشد. در خصوص این حرکت و اهداف آن نظریه‌های گوناگونی ارائه شده است که گاه متناقض با یکدیگر است و یا متناقض می‌نماید. فروع بسیاری در فقه به عاشورا مربوط می‌شود که می‌شود آن‌ها را به چند دسته تقسیم نمود، اما آنچه در این پژوهش مورد تحقیق قرار گرفته است، بعضی از عناوینی است که بر خود قیام صدق می‌کند یا ادعا شده است که صدق می‌کند. در این نوشتار ابتدا مبادی تصوری و تصدیقی هر مبحث و سپس انطباق آن بر جریان عاشورا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱۸. انصاری، علی شیر. «ابعاد تربیتی واقعه عاشورا». استاد راهنما: محمدرضا قائمی مقدم، استاد مشاور: محمدرضا هدایت پناه. دانشگاه جامعه المصطفی، رشته اخلاق و تربیت، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.

چکیده: قیام عاشورا یکی از مهم‌ترین پدیده‌های تاریخ اسلام و تاریخ بشر به حساب می‌آید و همان‌طور که از بعد تاریخی از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است از بعد تربیتی نیز اهمیت بسزایی دارد. این پایان‌نامه در شش فصل تدوین یافته است: فصل اول به بیان کلیات تحقیق پرداخته است. فصل دوم جامعه اسلامی در عصر امام حسین علیه السلام را از لحاظ دینی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی مورد بررسی قرار داده است. در فصل سوم به برخی از خصوصیات اخلاقی و تربیتی امام حسین علیه السلام اشاره شده است. در فصل چهارم، مهم‌ترین اهداف قیام عاشورا (امر به معروف و نهی از منکر، احیای سنت و سیره پیامبر و بنیاد حکومت اسلامی) مورد بررسی قرار گرفته است. فصل پنجم به اصول تربیتی واقعه عاشورا (اصلاح اجتماعی، بیداری، حق محوری، عزت و سربلندی) پرداخته و برای هر کدام جمله‌ای از سخنان نورانی آن حضرت بیان شده است. در فصل ششم به بررسی مهم‌ترین روش‌های تربیتی حضرت پرداخته و برای تأیید آنها مصداق‌هایی از گفتار و عمل آن حضرت بیان شده است؛ از جمله روش تربیتی محبت.

۱۹. انصاری، ملاک. «طرح ساماندهی حرمین الشریفین شهر کربلاء». استاد راهنما: احمد خوشنویس، استاد مشاور: بهناز امین‌زاده. دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، رشته معماری، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۹.

چکیده: این پژوهش شامل موارد ذیل است: چارچوب روش‌شناسی، بررسی ویژگی‌های تاریخی، بررسی ویژگی‌های محیطی، بررسی ویژگی‌های اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، کالبدی، سطح مداخله، الگوی برنامه‌ریزی و طراحی مرکزیت قدیم، تدوین نظام طرح و ارائه طرح.

۲۰. ایمانی، محبوبه. «وجوه بلاغت و مضامین عرفانی دعای عرفه». استاد راهنما: محمد شیخ، استاد مشاور: مریم شعبانزاده. دانشگاه سیستان و بلوچستان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: دعای عرفه، دعایی است که در صحرای عرفات بر زبان امام حسین علیه السلام جاری گشت. امام علیه السلام در این دعا مضامین بلند عرفانی را به منظور بیان خواسته خویش از خداوند، با الفاظ فصیح و بلیغ درمی‌آمیزد. دعای عرفه میدان وسیعی از بلاغت را در بر گرفته است. بلاغت علم سخنوری و سخن‌پردازی می‌باشد و به معانی، بیان و بدیع

تقسیم می‌گردد که این علوم به طور چشمگیری در دعا دیده می‌شود؛ همچنین این دعا نمونه‌های اعلای عرفان اسلامی به شمار می‌رود و بستر مضامین عرفانی از جمله توکل، رضا، رجا و... گشته است و بیانگر این مسأله می‌باشد که امام حسین علیه السلام عارف واقعی بود که دعای عرفه برزانش جاری گشت. در این پژوهش سعی شده است به روش توصیفی-تحلیلی، ضمن بیان کلی مفهوم و معنای دعا به بررسی وجوه بلاغی و مضامین عرفانی دعای عرفه پرداخته شود.

۲۱. آزادیان، سهیلا. مبانی، «مؤلفه‌ها و عوامل موثر در احیای نهضت امام حسین علیه السلام از منظر قرآن و حدیث». استاد راهنما: محمدرضا حسینی نیا، استاد مشاور: مهدی اکبرنژاد. دانشگاه ایلام، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: ارزش‌ها و فضیلت‌های هر مکتب، مذهب و هر اندیشه‌ای، در گذر زمان گرد فراموشی می‌گیرند یا از مسیر اصلی خویش منحرف و دچار ضرب‌های بنیانی می‌شوند. برای جبران چنین آفت بزرگی، باید شخصیت‌های مؤثر جامعه به احیا و بازسازی آن اصول و ارزش‌های فراموش شده بپردازند. موضوع احیای در قرآن کریم به عنوان یکی از اهداف عمده‌ی پیامبران در میدن روح حیات به جامعه معرفی شده است: ﴿اَسْتَجِیْبُوا لِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ اِذَا دَعَاكُمْ لِمَا یَحِیْیْكُمْ﴾ «دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید هنگامیکه شما را به سوی چیزی میخواند که شما را حیات میبخشد»؛ در شناسایی این جنبش‌های بیدارگرانه به یک سری مبانی، مؤلفه‌ها و عواملی که در این حرکت‌ها تأثیرگذار می‌باشند پی می‌بریم. در میان حرکت‌های احیایگرانه، نهضت امام حسین علیه السلام به دلیل ریشه‌دار بودن مبانی و مؤلفه‌های آن در دین، تأثیری به مراتب افزون‌تر در جوامع دینی دارد. که این مبانی و مؤلفه‌ها، ظرفیت تأثیرگذاری در زمان‌ها و مکان‌های دیگر را دارند. زیرا در صورت بروز خطر در دین، انحراف و انحطاط جامعه‌ی اسلامی، هر مجاهد فی سبیل الله که بخواهد آن فساد را ریشه‌کن سازد، با اتکا و عمل به این مبانی و مؤلفه‌ها و شناسایی آفات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی آن، می‌تواند به تجدید بنای نظام و حفظ ارزش‌ها و آرمان‌های آن بپردازد. لذا با توجه به ضرورت این مسأله، تحقیق حاضر بر آن است به معنا شناسی واژه‌ی مبانی، مؤلفه، احیایگری و نهضت بپردازد و مبانی نظری نهضت بیدارگرانه امام حسین علیه السلام را در لابه لای آیات قرآن و سخنان امام حسین علیه السلام به دست آورد.

۲۲. آسایش، سید محمد. «طراحی الگویی برای تداوم خانه‌های امام حسینی در یزد». استاد راهنما: محمدرضا اولیاء. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تفت، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۳.

چکیده: اقامه مجلس عزاداری و اشاعه، ترویج و حفظ فرهنگ عاشورا در قالب سوگواری‌ها، نوحه خوانی‌ها، مرثیه سرایی‌ها، روضه خوانی و شبیه‌گردانی‌ها در حسینیه‌ها، تکایا، مساجد و منازل با عشق و ارادت به اهل بیت مطهر پیامبر مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و سلم در گذر زمان تا کنون افتخار مردمان دارالعباده یزد است و همین عشق و دلدلگی به اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام است که باعث می‌شود هر ساله عزاداری‌ها باشکوه و عظمت بیشتری برگزار شود. این پژوهش قطره کوچکی است از دریای اخلاص باورها و ارزش‌های مردم مومن یزد در قالب شناخت و معرفی خانه‌های امام حسینی یزد که واقفان، بنیان و متولیان این بیوت شریف، معنای عمیق درالعبادگی را در میراث معنوی درالعباده یزد از خویش بر جای گذاشته‌اند. از آنجایی که بعضی از مردم یزد خانه‌های خود را در اختیار برگزاری مراسم عزاداری قرار می‌دهند بر آن شدیم تا با انجام این پژوهش هر چند مختصر و ناقص راه حلی را برای تداوم این خانه‌های امام حسینی در یزد ارائه دهیم. در این راه ابتدا با تاریخچه مختصر هجرت و شهادت عظیم و تاریخ ساز حضرت سیدالشهداء علیه‌السلام آشنا می‌شویم، سپس نگاهی می‌اندازیم به سیر تاریخی سوگواری برای سرور و سالار شهیدان از ابتدا تا کنون و آئین‌ها و شیوه‌های عزاداری حسینی در یزد. در ادامه به معرفی اماکن مقدس و کانون‌های عزاداری و بیان ویژگی‌های بافت تاریخی یزد که خانه‌های امام حسینی را همچون نگینی درخشان در دل خود جای داده است پرداخته، و با شناسایی خانه‌های امام حسینی در یزد و معرفی آنها به تحلیل و بررسی این خانه‌ها پرداخته و به شناسایی ظرفیت‌هایی می‌پردازیم که یک خانه نیاز دارد تا بتواند به یک خانه امام حسینی تبدیل شود. در نهایت با انتخاب بستری مناسب به طراحی الگویی برای یک خانه امام حسینی می‌رسیم.

۲۳. آشوری، محمد مهدی. «چگونگی شکل‌گیری سنت‌های عاشورا از آغاز تا دوره صفویه». استاد راهنما: ابوالقاسم پیاده کوهسار، استاد مشاور: محمد نبی سلیم. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شاهرود، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: در این پژوهش به بررسی چگونگی شکل‌گیری سنت‌های عاشورا از آغاز تا ابتدای دوره صفویه پرداخته شده است. این پژوهش به روش اسنادی، توصیفی و مطالعات کتابخانه‌ای بررسی و فیش برداری از منابع مرتبط با موضوع و سپس تحلیل، تجزیه و سرانجام نتیجه‌گیری از یافته‌ها اجرا شده است که از منابع کتابخانه‌های سطح شهرستان شاهرود،

دانشگاه، آستان قدس رضوی، موسسات صافات و نوروسایت‌های اینترنتی در امر پژوهش استفاده گردیده است که حاصل آن، دستیابی به نتایج ارزنده‌ای همچون، عزاداری خاندان پیامبر اسلام (ص) و طرفداران اهل بیت (ع) پس از واقعه عاشورا به تدریج صورت ثابت و فراگیر یافته و روند شکل‌گیری سنت‌های عاشورایی در هر دوره‌ای متفاوت بوده که در دوره امویان بویژه عباسیان در خفا صورت می‌گرفت و برای جلوگیری از این سنت‌ها، به اذیت و آزار زوار، تخریب قبر امام حسین (ع) می‌پرداختند. و بالعکس در دوران آل بویه شاهد آشکار شدن سوگواری‌ها به طور رسمی و تحول عظیمی در شکل‌گیری این سنت‌ها در اجتماع بوده‌ایم و در عصر سلسله‌های ترک تبار (غزنویان، سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و تیموریان) در اکثریت این دوره‌ها عزاداری‌ها در خفا و کم و بیش آشکارا صورت می‌گرفته است. در مجموع بعد از دوره‌ی حکومت آل بویه، اکثریت عزاداری‌ها در خانه‌ها برگزار می‌گردید، تا این‌که در دولت صفوی، قضیه‌ی سنت‌های عاشورایی ظهور بیشتری یافت.

۲۴. آقای نیارکی، سید محمد باقر. «کوفه پس از عاشورای سال ۶۱ تا آغاز خلافت عباسیان (با تکیه بر اوضاع اجتماعی و فرهنگی)». استاد راهنما: حجت‌الله ایزدی، استاد مشاور: مصطفی مجد. تهران، دانشگاه پیام نور، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: کوفه شهری است با فرازونشیب‌های فراوان و مردم این شهر به علت تغییر موضع‌های آنی به بی‌وفایی مشهور شدند. پس از واقعه عاشورا مردم که دچار احساس خسران شده بودند باز احساساتی شده و دست به قیام زدند اما در تمام مراحل با توجه به ویژگی‌هایی که ریشه در بافت ناهمگون و فرهنگ غیر یکدست آنها داشت، نتوانستند حرکت مؤثری انجام دهند. این پژوهش سعی در بازشناسی شرایط فرهنگی و اجتماعی این شهر دارد.

۲۵. آقای، ابوالفضل. «بررسی نقوش و خط‌نگاره‌های مربوط به مراسم عزاداری امام حسین (ع) در اصفهان عصر حاضر». استاد راهنما: محسن مراثی، استاد مشاور: مرتضی اسدی. دانشگاه شاهد، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: قیام امام حسین (ع) در جان فرهنگ، هنر و زیست مردم ایران نشست؛ به گونه‌ای که کمتر کسی را می‌توان دید که از این خرمن طلایی، بی‌بهره باشد. از جمله مواردی که در مراسم عزاداری و سوگواری آن حضرت در شهرهای مختلف از جمله اصفهان استفاده می‌شود، کتیبه‌ها و بیرق‌های عزاداری برخاسته از فهم شیعی است. این کتیبه‌ها و بیرق‌ها از نقوش مختلف سنتی تا نشانه‌های جدید و خطوط متنوعی چون کوفی، ثلث، نسخ،

نستعلیق، رایانه‌ای و دست‌آزاد پر شده‌اند که با ترکیب بندی خاصی، نماینگر هویت و کارکرد آیینی و اجتماعی این مراسم است. در کنار منابع کتابخانه‌ای در این تحقیق سعی شده تا با بررسی نمونه‌هایی از این کتیبه‌ها و بیرق‌ها که به صورت میدانی عکاسی شده و آنالیز تجسمی به وجوه بصری و نقاشانه آن‌ها نگاه شود و جایگاه این هنر مردمی که مورد غفلت قرار گرفته شده است، یادآوری گردد. تحقیق حاضر به صورت کیفی و تحلیلی محتوایی انجام شده است. در این تحقیق، به توازن و تعادل در همه کارها و کارکردگرایی آنها مانند دیگر هنرهای ایرانی اسلامی به چشم می‌خورد.

۲۶. آقای افشار، مرضیه. «بررسی شاخص‌های سیره سیاسی و تربیتی حضرت زینب علیها السلام». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بافت، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

۲۷. آهنگر، مختار. «بررسی، تحقیق و ترجمه خطبه‌های امام حسین علیه السلام از مدینه تا کربلا». استاد راهنما: سیمین ولوی، استاد مشاور: زهرا خسروی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته ادبیات و علوم انسانی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۲.

چکیده: هدف از این پژوهش آشنایی با قیام و حرکت تاریخی امام حسین علیه السلام و ترجمه و شرح و خطبه‌های این امام همام از مدینه تا کربلا می‌باشد. این پژوهش با روش استفاده از منابع و مآخذ قدیمی و جدید و تطبیق و مقایسه بین این دوسری منابع صورت گرفته است. نتیجه کلی: نتیجه‌گیری می‌کنم که اساساً امام حسین علیه السلام در بیشتر خطبه‌ها، دعوت به تقوای الهی، امر به معروف و نهی از منکر، عدم پذیرش ستم، مبارزه با آن و به شهادت رسیدن خود و یارانش را در کربلا مطرح نموده و فضائل اخلاقی خاندان اهل بیت علیهم السلام و رذایل اخلاقی بنی‌امیه را نیز بیان کرده است

۲۸. بابایی، علی. «بررسی نقاشی‌های عاشورایی در ایران (عنوان پروژه عملی: عاشورا)». استاد راهنما: مهدی محمدیان، استاد مشاور: علی اصغر شیرازی. دانشگاه شاهد، رشته نقاشی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۶.

چکیده: قیام عاشورای حسینی در ۱۴۰۰ سال پیش در همه ابعاد زندگی بشر تأثیرگذار می‌باشد و در این میان هنرنیز در شاخه‌های مختلفش از این تأثیرپذیری بی‌نصیب نبود. شاید در ابتدا این تأثیرات بسیار ساده و در حد یک شمایل بوده است که در دوره آل بویه به دلیل حمایت حکومت وقت به آن توجه شد. اما گذشت زمان باعث رشد و شکوفایی این هنر دینی گردید. اگرچه حکومت‌های مخالف با نهضت امام حسین علیه السلام بودند ولی ابا

عبدالله علیه السلام در دل مردم ایران جای داشت و البته هنرمندان نیز مستثنی از این مردم نبودند. از دوره صفویه به بعد عاشورا در میان هنرمندان جایگاه ویژه ای باز می‌کند که اوج شکوفایی آن را در میان نقاشان قهوه خانه ای می‌توان مشاهده کرد. بعد از انقلاب اسلامی هم فضای مناسبی برای خلق آثاری با موضوع عاشورا در میان هنرمندان ایجاد شد و البته گستره هنر عاشورایی در ایران بیشترین جلوه را دارد، چراکه قیام امام حسین علیه السلام یک قیام و نهضت جهانی است.

۲۹. باقراف، سیاست. «مبانی قرآنی قیام امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: محمدرضا جباری، استاد مشاور: عزت الله مولایی نیا. دانشگاه جامعه المصطفی، مرکز جهانی علوم اسلامی، مدرسه عالی فقه و معارف اسلامی، رشته علوم قرآن و حدیث، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵. چکیده: موضوع این تحقیق بررسی مبانی قرآنی جهاد و قیام امام حسین علیه السلام و پاسخ به شبهات مطرح شده در این زمینه است. در این رساله ابتدا مفهوم جهاد اسلامی تعریف و تبیین می‌شود و توصیفی اجمالی از شخصیت امام حسین علیه السلام ارائه می‌گردد. آنگاه مبانی قیام امام حسین علیه السلام از منظر قرآن و سنت بررسی می‌گردد. نگارنده امام حسین علیه السلام را مفسر واقعی قرآن دانسته و نقاط مشترک بین آن حضرت و قرآن را بیان می‌نماید. در ادامه سیره سیاسی و اخلاقی امام حسین علیه السلام و انطباق کامل آن با قرآن را تحلیل نموده و اصول قرآنی حاکم بر نهضت حسینی را بررسی می‌کند. وی در پایان به پنج شبهه در مورد کیفیت و علت قیام امام حسین علیه السلام از جمله قبیله ای دانستن این قیام و مصداق القای نفس دانستن آن را پاسخ می‌دهد.

۳۰. باهری، فروزان. «بررسی تطبیقی مضامین عاشورایی در شعر شاعران دوره بازگشت و انقلاب اسلامی». استاد راهنما: ناصر نیکویخت، استاد مشاور: محمدرضا سنگری. دانشگاه تربیت مدرس، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: یکی از جریان های مهم و پربسامد نوع غنایی شعر فارسی، شعر عاشورایی است که در دیوان شاعران شیعی از آغاز بروز حادثه حماسی عاشورا و شهادت حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام و یارانش تاکنون به منصفی ظهور رسیده است. با توجه به مقتضیات زمانی و حوادث سیاسی و اجتماعی هر عصر، شعر عاشورایی هم از نظر فرم و قالب و هم از نظر موضوع و محتوا، تطور و دگرگونی هایی داشته است. دوره ی بازگشت ادبی و عصر انقلاب اسلامی، دو دوره ی متفاوت تاریخ ادب فارسی است که با توجه به مقتضیات سیاسی و اجتماعی هر دوره، شاعران شیعی در خصوص باز نمود واقعه ی عاشورا عکس العمل

ویژه‌ای داشته‌اند. نتیجه‌ی بررسی‌های صورت پذیرفته در شعر سه شاعر دوره‌ی بازگشت (صبحی بیدگلی، وصال شیرازی، سروش اصفهانی) و سه شاعر عصر انقلاب اسلامی (موسوی گرمارودی، علی معلم، سید حسن حسینی) نشان می‌دهد که شعر عاشورایی دوره‌ی بازگشت بیشتر حول محور سوگ و بزرگداشت تعزیت و لعن و نفرین بردشمنان آل‌البیت منحصر شده است؛ اما در مقابل، در شعر عصر انقلاب، به ابعاد دیگر از جمله حماسه، عرفان، ایثار، شهادت، ظلم ستیزی، پاسداشت آزاد منشی، مرگ سرخ، زیستن با عزت، فداکاری و... تأکید می‌شود. به علاوه قالب‌های شعری این دوره نیز متنوع‌تر از قالب‌های عصر بازگشت است.

۳۱. بدیعیان گورتی، راضیه. «بررسی ابعاد تربیتی واقعه عاشورا». استاد راهنما: محمد جواد لیاقتدار. دانشگاه اصفهان، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.

چکیده: واقعه عاشورا یکی از اثرگذارترین وقایع تاریخ اسلام است که منشاء تربیتی داشته بر مبنای اصول و مبانی تربیت اسلامی شکل گرفته است؛ با این وجود در طی اعصار گذشته توجه به بعد حماسی و عاطفی آن مانع از پرداختن به بعد تربیتی آن گشته است. پژوهش حاضر ضمن بررسی سیره امام حسین علیه السلام رهبر این نهضت تربیتی اهداف، مبانی و اصول تربیتی سیره امام حسین علیه السلام در جریان واقعه عاشورا را مورد بررسی قرار داده است.

۳۲. «بررسی و تحلیل آموزه‌های اخلاقی تربیتی و عرفانی دعای عرفه امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: علی حاجی خانی، استاد مشاور: کاووس روحی برندق. دانشگاه تربیت مدرس، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: انواع رفتاری‌هایی که امروزه بشریت با آن مواجه است، همگی ناشی از غفلت از تربیت و اخلاق و عرفان است. اصلاح و تهذیب نفس گام مهمی در تربیت و سازندگی روحیه اخلاقی و عرفانی انسان است. از مهم‌ترین راه‌هایی که در زمینه تهذیب و اصلاح نفس هر انسان مومن و موحدی کمک می‌کند دعاهایی است که از معصومین علیهم السلام رسیده که سرشار از معارف توحیدی و تعالیم الهی هستند؛ از جمله این دعاها، دعای عرفه امام حسین علیه السلام است. جاری شدن دعای عرفه از زبان امام حسین علیه السلام شاگرد ممتاز مکتب وحی از یکسو و عظمت معنایی دعای عرفه از سوی دیگر به این دعا اهمیتی خاص بخشیده است؛ چراکه این دعا مطالب تربیتی، اخلاقی و عرفانی عمیقی در مبحث خداشناسی در بردارد. در تحقیق حاضر تلاش شده است با روش توصیفی تحلیلی و بهره‌گیری از آیات نورانی قرآن کریم و روایات معصومین علیهم السلام و تفاسیر، مهم‌ترین

مضامین دعای عرفه امام حسین علیه السلام در ابعاد اخلاقی، تربیتی و عرفانی مورد بررسی قرار گیرد. اصلی ترین آموزه های اخلاقی دعای عرفه امام حسین علیه السلام لزوم شکر و سپاسگزاری از خداوند و تجدید عهد و پیمان با خدا، اعتراف و اقرار به ناتوانی در شمارش نعمت های خداست. و محوری ترین مبنای تربیتی مستفاد از دعای عرفه عبارت اند از: خداگرایی و کمال جویی انسان و مهم ترین اصول تربیتی مستفاد از دعای عرفه اصل تدریج و تداوم در انجام عملیات تربیتی، و عمده ترین روش های تربیتی، روش یادآوری نعمت ها، روش احسان در برابر اسائه و روش الگوگیری از داستان سرایی قرآن کریم است و بارزترین آموزه های عرفانی دعای عرفه نیز عبارت اند از امکان قرب و وصال حضرت حق و راه های رسیدن به قرب است.

۳۳. برغمدی، اصغر. «اهل بیت علیهم السلام در شعر مهیار الدیلمی». استاد راهنما: باقر قربانی زرین، استاد مشاور: محمود شکیب. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته زبان و ادبیات عرب، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۰.

چکیده: هدف پژوهش معرفی یکی از شاعران دوره عباسی و بررسی شعر اهل بیت علیهم السلام در دیوان مهیار الدیلمی می باشد. روش پژوهش کتابخانه ای و با استفاده از منابع و ماخذ است. با بررسی قصائد شیعی معیار الدیلمی به این نتیجه رسیدیم که او یکی از شعرای قوی و پرگویی عصر عباسی بوده است و با ضمیر صاف و استعداد قوی که داشته به مسائل مهم شیعه از جمله خلافت علی علیه السلام و واقعه کربلا... پرداخته و آنرا به تصویر کشیده است.

۳۴. بلتستانی، محمدرضا. «عقیله بنی هاشم زینب علیها السلام: تالیف آیت الله علی کریمی جهرمی (ترجمه به زبان اردو)». استاد راهنما: کلب صادق اسدی، استاد مشاور: کمیل اصغر زیدی. دانشگاه جامعه المصطفی العالمیه، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.

چکیده: در مقدمه مؤلف درباره علت تألیف این کتاب و علاقه شدید خود نسبت به آن معظمه پرداخته اند. اما مؤلف در این بخش عناوین سی گانه کتاب را که ما درشش ابواب مختلف تقسیم و ترتیب آن را نیز جایجا کردیم در باب اول درباره عناوینی مانند اسم و حسب و نسبت حضرت زینب علیها السلام ترتیب و لقب آن بانوبه بحث پرداخته ایم. در باب دوم راجع به ازدواج فرزندان آن حضرت بحث کرده اند. در باب سوم درباره عناوینی مثل زینب علیها السلام تشنه علم مقام علمی حضرت زینب علیها السلام کلمات حضرت زینب علیها السلام و فصاحت و بلاغت حضرت زینب علیها السلام... به بحث و بررسی پرداخته اند. در باب چهارم درباره عناوینی مانند همراهی حضرت زینب علیها السلام با امام حسین علیه السلام عواطف حضرت زینب علیها السلام با امام

حسین علیه السلام مدیریت و اشراف کامل زینب علیها السلام و جلالت فوق العاده زینب علیها السلام ... به بحث پرداخته اند. در باب پنجم راجع به مقام بندگی حضرت زینب علیها السلام ... مورد بحث و گفتگو قرار داده اند. در باب ششم در مورد نام زینب علیها السلام در آسمان ها، حضرت زینب علیها السلام از نظر صاحب نظران، یک سوال راجع به حضرت زینب علیها السلام ... به تحلیل پرداخته اند. به خاطر اهمیت خطبه های آن حضرت در کوفه و شام و ... ما این خاتمه را اضافه کردیم. چرا که مؤلف متن کامل آنها را در کتاب نیاورده بود و در پایان خاتمه، منابع و مآخذ را قرار دادیم. مخفی نماند علاوه بر این تجدد و نوگرایی که ما در فصل بندی و اضافات انجام دادیم راجع به پاورقی ها به اصل کتاب مراجعه شده و عین عبارت آن را بیان نکرده ایم و در بعضی موارد مطالب مهمی که مؤلف اجمالاً اشاره کرده بود به خاطر اهمیت موضوع ما آنرا در پاورقی آورده ایم، مثل نامه حضرت عبدالله بن جعفر علیه السلام به امام حسین علیه السلام و متن خطبات کوفه و شام.

۳۵. البوهلاله، حسین نعمه ابراهیم. «رجال فی واقعه الطف أنصار الامام الحسین علیه السلام من غیر الهاشمیین». استاد راهنما: محمد الدشتی، استاد مشاور: حسین مرادی نسب. دانشگاه جامعه المصطفی العالمیه، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۳.

چکیده: این نوشتار به معرفی اقوام، قبایل و شخصیت های (غیرخاندان اهل بیت) اختصاص دارد و در پنج باب سامان یافته است. نویسنده در باب اول ضمن معرفی انصار امام حسین علیه السلام از اهل کوفه به وصف قبیله سجننا، بنی اسد، آل همدان، اوس و خزرج، بنی تمیم، بنی تغلب، ازدیان، بنی کلاب، حنفیان، جهنیین، غفاریان و شیبانیین و ... می پردازد. سپس نامه نگاری های افرادی از قبایل مذکور در دعوت و یاری کردن سید الشهدا (مانند نامه حبیب بن مظاهر و همسرش، شرح علاقه، شجاعت و غیرت او به امام حسین علیه السلام، کمک رسانی بنی اسد و بعضی افراد قبیله بنی اسد همچون: مسلم بن عوسجه و محبت وی به اباعبدالله الحسین علیه السلام و گروهی از مردان بنی اسد مانند عمر (ع) بن خالد الاسد صیداوی، انس بن الحارث الکاهلی و الموقع بن ثمامه الأسدی) را وصف کرده است. در باب دوم نویسنده برخی رجال بصره را که در کربلا به مدد امام حسین علیه السلام آمده بودند معرفی می کند. باب سوم به وصف گروهی از بردگان از یاران امام حسین علیه السلام در کربلا و شهیدان روز عاشورا همچون: جون بن حوی و نحوه شهادت وی و ده تن دیگر از این افراد اختصاص دارد. در باب چهارم نویسنده به معرفی شهیدان نهضت حسینی قبل از واقعه کربلا می پردازد و کیفیت شهادت هانی بن عروه، مسلم بن عقیل، قیس بن

مسهر صیداوی اسدی، عبدالله بن یقطر، عبدالاعلی بن یزید الکلبی، عماره بن صلخب ازدی، عباس بن جعدہ الجدلی، عبیدالله بن عمرو الکندی و عبیدالله بن الحارث بن نوفل همدانی را بیان می‌کند. در باب پنجم به معرفی برخی انصار سرور و سالار شهیدان امام حسین علیه السلام در کربلا از زنان، شجاعت‌ها و نقش آنان در حادثه عاشورا اختصاص دارد.

۳۶. بهرامی، رحمان. «نمادشناسی تصویری عاشورا». استاد راهنما: ابوتراب احمدپناه، استاد مشاور: محمد خزایی. دانشگاه تربیت مدرس، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.

چکیده: عاشورا بزرگترین نماد در فرهنگ شیعه است. شناسایی و آرایه دلایل حرکت و نماد زیبایی عاشورا رسالتی برگردن تمامی هنرمندان متعهد است؛ در بین نمادها می‌توان به نشانه‌های تصویری اشاره کرد. در این رساله تلاش بر آن بوده است تا پاسخ سوالات زیر آرایه گردد. ۱- چگونه و در چه زمانی علامت‌ها و نمادها شکل گرفته‌اند؟ ۲- قدرت انتقال مفاهیم کربلا در نمادها چگونه است؟ ۳- تأثیرات عاشورا در هنر ایران تا چه حدودی بوده است؟ ۴- چگونه می‌توان با زبان امروز و نمادهای گذشته عاشورا را معرفی نمود؟ در فصل اول تعریف و تاریخ سمبل و نماد و نیز سختی کوتاه در مورد نمادهای مذهبی و نظریات اهل سخن آورده شده است. در فصل دوم دلایل تاریخی قیام عاشورا و کارکردها و نیز تأثیرات عاشورا در هنر و فرهنگ ایرانیان آمده است. در فصل سوم تعریف علامت‌ها شناسایی و ریشه‌یابی و نیز معرفی علم‌ها، پرچم‌ها و اشیاء چوبی ویژه عاشورا آورده شده است. در فصل چهارم، تعزیه، زنگ و کاربرد آنها و نیز دلایل بکارگیری پرهای رنگین و علت و ابزار سیاه پوش نمودن هیأت‌ها و اماکن مذهبی در عاشورا بیان شده است. در فصل پنجم به بررسی نمادهای عاشورا و دسته‌بندی آنها پرداخته شده است. در فصل ششم به معرفی عاشورا با استفاده از نمادهای قدیم در گرافیک معاصر و نیز تأثیر آن در گرافیک و آثار گرافیکی در زمینه عاشورا پرداخته شده است.

۳۷. بیت الهی، فاضله. «سیمای امام حسین علیه السلام در شعر شاعران اهل سنت». استاد راهنما: حجت‌الله فسقری، استاد مشاور: مهدی نوری. سبزوار، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: امام حسین علیه السلام شخصیتی والا در بین برگزیدگان الهی و اسوه‌ای بی‌نظیر در طول تاریخ بشریت است؛ به طوری که پیروان ادیان و مذاهب گوناگون، مجذوب شخصیت عزتمند و آزادی‌خواه ایشان شده‌اند. بسیاری از ادیبان، ذکر فضایل و سخن از قیام و نهضت ایشان را درونمایه‌ی نوشته‌های خود نموده‌اند. در زبان عربی، از همان آغاز، پس از

حادثه‌ی کربلا، چکامه‌ها و مرثیه‌های سوزناک در ترسیم نهضت کربلا، سروده شد، شاعران اهل سنت نیز از این امر مستثنی نبوده و هر کدام به قدر توان و درک خویش صادقانه ارادت و محبت خود را ابراز داشته‌اند و در ابعاد مختلف از شخصیت، پایداری، حق طلبی، مصیبات امام و خانواده‌ی ایشان سخن گفته‌اند.

۳۸. پرنوش، اشرف. «عاشوراء فی الشعر العراقی المعاصر (عبدالمنعم الفرطوسی، محمد مهدی الجواهری نمودجا)». استاد راهنما: سودابه مظفری، استاد مشاور: حسین ابویسانی. تهران، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: واقعه‌ی عاشوراء و شهادت امام حسین (ع) از جمله بزرگترین حوادث در تاریخ اسلام بعد از واقعه‌ی غدیر شمرده می‌شود که در آن روز بهترین و عزیزترین خاندان رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم در صحرای کربلاء به شهادت رسیدند. این واقعه‌ی انسانی در روحیه‌ی شاعران بسیار تأثیرگذار بوده چنانکه شاعران در طول تاریخ به سرودن شعر درباره آن همت گماشتند. دوتن از شاعران نامی معاصر عراق شمرده می‌شوند که اشعار محمد مهدی جواهری و عبدالمنعم فرطوسی زیبا و تأثیرگذاری در رثای امام حسین (ع) سروده‌اند. با بیان واقعه عاشوراء و شهادت امام حسین (ع) در اشعار خود کوشیدند که فریاد آزادی جواهری و فرطوسی آن حضرت، مبارزه با ظلم و ستم زمانه، تسلیم نشدن در برابر خواسته‌های حاکمان، دفاع از دین و عدالت، و در پایان از خودگذشتگی و فداکاری امام (ع) در راه حفظ ارزش‌های اسلام را به زیبایی هر چه تمام‌تر به تصویر بکشند. در این پایان نامه برآنیم اشعار این دو شاعر معاصر عراق را که در رثای سرور و سالار شهیدان، امام حسین (ع) و حادثه‌ی خونین عاشوراء سروده‌اند و نتایج را که امام از قیام و فداکاری خود در نظر داشت، مورد بررسی و تحلیل قرار دهیم.

۳۹. پورشهری، علی. «نقد، تحلیل و بررسی شعر عاشورایی از انقلاب ۵۷ تاکنون». استاد راهنما: احمد خواجه ایم، استاد مشاور: عباس محمدیان. سبزوار، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۶.

چکیده: بی شک شعر از عوامل اصلی ماندگاری شعور است و هر احساسی که در قالب شعر ریخته شود، در گذر از سده‌ها و قرون که طبیعی‌ترین رهاوردش غفلت است، از فراموشی در امان می‌ماند. عاشورا عظمتی است که قرن‌ها و پیام‌های سترگی در آن نهفته است و امام حسین (ع) پرچم دار انقلابی بزرگی که از ابعاد گسترده و تعلیمی زیادی برخوردار می‌باشد. عاشورا درس چگونه زیستن و حسین (ع)، نمونه‌ای بزرگ، از انسانی خدایی،

معصومی متعهد و مبارزی، حماسی است که پس از گذشت سالیان متمادی، هنوز در رأس تمام توجهات و پژوهش‌هاست. شعر در کنار عواملی دیگر چونان ائمه (ع)، عرفا و... از مواردی بوده که باعث ماندگاری واقعه‌ی بزرگ و حماسی عاشورا شده است. اگرچه شاعران عرب زبان، در روی آوردن به ادبیات منظوم عاشورایی، از شاعران فارسی زبان پیش قدم‌تر بوده‌اند، از نظر کمیت و کیفیت، شاعران فارسی زبان، چیزی کم‌تر از شاعران عرب در این مورد ندارند. از اواسط قرن چهارم هجری است که شعر عاشورایی در زبان فارسی، با ظهور کسایه‌ی مروزی، تجلی می‌یابد و مکاتبی در این زمینه، در شعر فارسی پایه‌گذاری می‌شود. کسایه با ظهورش، مکتب بکاء و سوک رثایی را پایه‌گذاری می‌کند و ناصر خسرو، با انتقادهای گزنده‌ی خویش، از بنیان‌گذاران مکتب انقلاب و سوک انتقادی است. با ظهور سنایی و ورود عرفان به غزل و شعر فارسی، مکتب برداشت‌های عرفانی یا سوک عرفانی مطرح می‌شود که مولوی را می‌توان، از نخستین شاعران این مکتب به حساب آورد. اینها مکاتبی هستند که تا قبل از انقلاب سال ۵۷ نمود بسیاری دارد و از میان همه، مکتب بکاء، همواره در سراسر غم سروده‌های عاشورایی قابل ملاحظه است. با انقلاب اسلامی در سال ۵۷، تحولی در غم‌سرایی به وجود می‌آید و شاعران با آگاهی بیشتری سراغ این نوع می‌روند. همین امر باعث شد، مکاتبی چون: مکتب افتخار یا سوک حماسی که در دوره‌ی قبل از آن، به ندرت و در اشعار معدودی مشاهده می‌شد، رشد و تجلی نیرومندی پیدا کند؛ به ویژه این‌که شاعران این دوره، به خاطر پیوندی که با انقلاب و هشت سال دفاع مقدس دارد و بسیاری از موارد را از نزدیک تجربه و حس می‌کنند، سعی در ارتباط قیام و انقلاب فرزندان سرزمینش با واقعه‌ی کربلا و عاشورای حسینی دارد. لذا جنبه‌ی حماسی غم سروده‌ها، از ویژگی‌های اختصاصی این دوره است. تعمق شاعران غم‌سرای این دوره، با روشنگری‌های بزرگ مردانی چون آیت‌الله مطهری، دکتر شریعتی و بسیاری دیگر، در جوانب مختلف واقعه‌ی عاشورا بیشتر می‌شود و مکتبی به نام مکتب اندیشه یا سوک متفکرانه که خاص دوران پس از انقلاب است پایه‌گذاری می‌شود. روی هم رفته، در زبان فارسی، هرچه شعر عاشورایی به جلوتر گام برمی‌دارد، استواری، پیام‌رسانی و ناب بودن خود را به دست می‌آورد و در این دوره است که - جز در مواردی معدود - از تحریفات وارده در شعر عاشورایی، چندان خبری نیست. مواردی که در گذشته‌ی شعر عاشورایی، همواره، مایه‌ی افت غم سروده‌ها بوده است. با این وجود هنوز شعر عاشورایی، افق‌های ناگشوده‌ی فراوانی دارد که امید است، شاعران انقلابی و متعهد امروز، با تعمق و تفکر ارزنده‌ی خویش، بتوانند تحولی

خجسته در این مورد به وجود آورند. کاری که شعرايي چون سيد علي موسوي گرمارودي، سيد حسن حسيني، قيصرامين پور، سيد جلال موسوي، حسين منزوي و بسياري ديگر در اين مورد انجام دادند.

۴۰. پورمراد، ابوالفضل. «بررسی سوگ سروده‌های امام حسين عليه السلام در ديوان سيد حيدر حلي؛ دیدگاه و زبان شعری». استاد راهنما: سيد عدنان اشكوري، استاد مشاور: سودابه مظفري. تهران، دانشگاه تربيت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: این پژوهش با هدف ترویج ادب عاشورا، به بررسی دیدگاه‌ها و زبان شعری شاعر عراقی در نیمه‌های قرن ۱۹ میلادی، سيد حيدر بن سليمان حلي (۱۳۰۴هـ) در ۲۲ سوگ سروده‌ی حسيني وی، بدین ترتیب پرداخته است؛ این پژوهش از یک پیشگفتار و دو بخش تشکیل شده؛ پیشگفتار شامل مفاهيم کلی پيرامون ادبيات، مرثيه و مرثيه‌های حسيني است. بخش اول، درسه فصل، به بررسی محیط، زندگی و دیدگاه‌های شاعر پرداخته و بخش دوم، با چهار فصل، به زبان شعری وی، اعم از واژگان، جملات، تصاویر و موسیقی، در قصايد، اختصاص یافته و با تحلیل و توصیف ۱۰۳۲ بیت، نتایج زیر را، از دیدگاه و زبان شعری شاعر، بدست داده است؛ شاعر با ترسیم شهدا، اسرا و بازماندگان کربلا، زندگی واقعی را، زندگی، در زیر پرچم هیئات منا الذله تعريف کرده و مرگ با عزت را به از زندگی با ذلت می‌داند. واژگان برگرفته از میراث غنی ادب عربی و شریعت اسلام، در سه موج معنایی حماسی، حزن انگیز، و محیطی با ابزار ترادف، تشخیص و نماد سازی، حوزه‌ی معنایی سوگ سروده‌ها را شکل داده است.

۴۱. پوروهاب، محمد مهدی. جایگاه واقعه عاشورا در فقه امامیه. استاد راهنما: حسين علي سعدي. دانشگاه امام صادق عليه السلام، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰. چکیده: یکی از ابعاد جریان عاشورا که کمتر به آن پرداخته شده است، بررسی این واقعه‌ی عظیم به عنوان بخشی از سیره‌ی عملی امام حسين عليه السلام است. می‌دانیم که سیره‌ی معصوم عليه السلام حجت شرعی و یکی از منابع مهم استنباط احکام فقهی است، لکن تنها تعداد معدودی از فقها به قیام امام حسين عليه السلام متعرض شده و آن را مورد بحث و احیاناً استناد فقهی قرار داده‌اند. نوشتار حاضر در صدد تبیین و تحلیل ریشه‌ها و عوامل عدم استناد فقها به جریان عاشورا است. یکی از دلایل این عدم استناد، که توسط برخی مطرح شده، ادعای «عدم انطباق با موازین فقهی» است. در این راستا ابتدا مواردی که نسبت به قیام امام عليه السلام مورد اشکال فقهی قرار

گرفته، مطرح شده و سپس با ادله‌ی فقهی ثابت شده که این عدم انطباق، در مورد قیام امام علیه السلام وارد نیست. در ادامه، «تکلیف شخصی بودن»، به عنوان دلیل دیگری بر عدم استناد مطرح شده و مورد تحلیل فقهی قرار گرفته و این دلیل نیز رد شده است. در پایان پس از رد دلایل عدم استناد، فقه عاشورایی امام خمینی علیه السلام به عنوان نمونه‌ی بارزی از امکان استناد فقهی به این واقعه‌ی عظیم و الگوپذیری از آن در فقه سیاسی خویش، به ویژه در خلق انقلاب اسلامی ایران، مورد بحث قرار گرفته و امکان استناد فقهی به واقعه‌ی عاشورا اثبات شده است.

۴۲. پیری، نوید. «ترجمه و شرح گزیده‌ی اشعار در مدح و رثای امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: محمد دزفولی، استاد مشاور: ابوالحسن امین مقدسی. دانشگاه تهران، رشته زبان و ادبیات عرب، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.

چکیده: امام حسین علیه السلام فراتر از مذهب شیعه بلکه فراتر از اسلام حتی فراتر از دین، در جای جای جهان رمز ایستادگی و آزادگی، عزت نفس و ظلم ستیزی شده است. ادبیات و به ویژه شعر بهترین صحنه برای نمایش این عزت و آزادگی بوده و هست. در جهان اسلام شاعران شیعه و سنی هر کدام به نحوی با تأثیرپذیری از واقعه عاشورا به بیان موضع خود در قبال این حادثه و شخصیت‌های آن پرداخته، و احساس خود را در حد توان و طبع شعری خویش با لحنی سرشار از حزن و اندوه و یا خشم و نفرت بیان کرده‌اند. اشعار آنها غالباً حاکی از امید به پیروزی نهایی مبارزات صادقانه علیه ستم و ریشه کن شدن نهایی آن در سایه ایمان و اعتقاد راستین است. در تمامی دوره‌های ادبی زبان عربی اشعار حسینی بر فراز دو غرض مدح و رثا می درخشید، این دسته اشعار با وجود نوساناتی که داشته هیچگاه از فروغ آن نکاسته است. رمز این جاودانگی را باید در اتصال حادثه عاشورا به منبعی جویا شد که تغییر و نیستی در آن راهی ندارد.

۴۳. تابع منش، محمد حسین. «تأثیر فرهنگ و نهضت شهدای کربلا بر شعر عربی در عصر عباسی». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گرمسار، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷.

۴۴. تاجور، زهرا. «زیبا شناسی روضه ی خلد». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد زاهدان، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷.

۴۵. ترابی ورنوسفاد رانی، عبدالعلی. «کارکرد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی عزاداری در دوره ی پهلوی اول». استاد راهنما: اصغر منتظر القائم. دانشگاه اصفهان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: از آغاز ورود تشیع به ایران در قرن نخستین هجری در قم فرهنگ و شعایر شیعی به آرامی در ایران نفوذ کرد تا اینکه در زمان صفویه و با رسمیت مذهب تشیع، فرهنگ و مؤلفه‌های فرهنگی و شعایر شیعی، در تار و پود جامعه ایرانی ورود کرده و در گذر زمان بر عمق و گستره و شکوفایی آن افزوده گشت. در این عصر علمای شیعه موفق به تمدن سازی شدند و راهبردهای فرهنگی گسترده‌ای برای مهندسی فرهنگی جامعه ایرانی طراحی و اجرا کردند. در این فرایند، مکتب حسینی و مؤلفه‌های قیام سیدالشهدا علیه السلام که خود شالوده‌ای از عناصر اصلی سیاسی، اجتماعی و فرهنگی مذهب تشیع و دین اسلام است و دارای ماهیت فکری، عقیدتی و عاطفی شگرف و پیوستگی عمیق با جان و فکر جامعه شیعی می‌باشد، تأثیری نمایان‌تر، عمیق‌تر و گسترده‌تر می‌یافت. فرهنگ حسینی که همان فرهنگ دین مداری و سریان اندیشه‌های اسلامی در رگ‌های جامعه اسلامی و شیعی و فرهنگ ظلم ستیزی و عدالت گستری، ذلت ناپذیری، آزادی خواهی عملی، فکری و معنوی و کرامت انسانی است، با فعالیت حکیمانه ائمه اطهار علیهم السلام در بستر سوگواری و عزاداری در مصایب و قیام حسینی پایدار مانده و نسل به نسل در فکر و روح و جان جامعه شیعی منتقل گشت. از این منظر عزاداری حسینی در دوره‌های مختلف تاریخی کارکردهای گوناگونی می‌یافت. یکی از دوره‌های مهم تاریخی ایران در دوران معاصر دوره حکومت رضاشاه پهلوی است. در این بازه تاریخی ویژگی‌های گوناگونی از جمله استبداد شدید، تسلط یک جانبه و کامل استعماری انگلیس بر ایران، مدرنیزاسیون، سکولاریسم، غرب زدگی و هجوم به اصول و شعایر اسلامی و شیعی قابل شمارش است. در این میان محافل عزاداری حسینی به سبب ماهیت خویش که قبلاً به آن اشاره کردیم، مأمنی برای تقابل با این سیاست‌ها قرار می‌گرفت که البته در هر مورد شدت یا ضعفی داشت. از همین منظر در این پایان نامه تلاش بر آن بوده است که با تکیه بر اسناد، منابع اصلی و منابع تحقیقاتی، کارکردهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی که محافل عزاداری حسینی در این دوره تاریخی در قبال ویژگی‌های گوناگون سیاسی، اجتماعی و فرهنگی می‌یافت، بررسی گردد.

۴۶. تقریبان، نفیسه. «بررسی و تحلیل صور خیال در شعر عاشورایی معاصر». استاد راهنما: رضا روحانی، استاد مشاور: سید محمد راستگوف. دانشگاه کاشان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: قیام عاشورا، قیامی بی بدیل و شگرف در طول تاریخ بشریت است. رخدادی که به طور ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران با توجه به تغییرات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی مربوط به آن، مورد توجه ویژه شاعران، بویژه شاعران مذهبی واقع شد، چنان که

ایشان توانستند با نگاهی تازه به واقعه‌ی عاشورا، شعر عاشورایی را در ابعاد مختلف قالبی و موضوعی و زیبایی‌شناسیک پرورش دهند.

۴۷. تقوی ریزوانی، محمدباقر. «بررسی رویکردهای شاعران انقلاب اسلامی به واقعه عاشورا». استاد راهنما: عبدالرحیم حقدادی، استاد مشاور: مرادعلی واعظی. دانشگاه بیرجند، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: واقعه عاشورا، از آغاز زبان و ادبیات فارسی در شعر بیشتر شاعران ایران زمین، تجلی داشته است. این واقعه سترگ چنان‌که بیشتر محققان اذعان دارند، حادثه‌ای دارای ابعاد مختلف و چند وجهی به شمار می‌آید و شاعران فارسی زبان با رویکردهای متفاوتی به این واقعه عظیم نگریسته‌اند. در این بین، ابعاد تراژیک و عرفانی بیشترین بازتاب را در سیر شعر عاشورایی داشته‌اند و ابعاد حماسی و پیام‌های عاشورا کمتر مورد توجه قرار گرفته است. اما بعد از انقلاب اسلامی ایران، تفاوت عمده‌ای در نگرش شاعران بزرگ کشور به واقعه عاشورا ایجاد می‌شود. تقریباً همه ابعاد و رویکردهای واقعه عاشورا در شعر عاشورایی انقلاب تجلی می‌یابند. رویکرد حماسی که حلقه مفقوده در طول تاریخ شعر عاشورایی ادبیات فارسی به شمار می‌رفت، در این دوره دوباره احیا می‌شود. ابعاد تراژدی این حادثه عظیم، با قرار گرفتن در کنار ابعاد دیگر این واقعه، از آن رکود و ایستایی که گرفتار آن شده بود، رهایی می‌یابد و به جایگاه واقعی خود دست می‌یابد. عرفان و حماسه نیز بعد از فرسنگ‌ها فاصله به هم می‌پیوندند و بالاخره پیام‌های عاشورا نیز در شعر عاشورایی انقلاب، در کانون توجه شاعران قرار می‌گیرد. ولایت مداری، نگاه تحلیلی به واقعه عاشورا، پیوند عرفان و حماسه، پیروزی خون بر شمشیر و استمرار عاشورا از ویژگی‌های مهم شعر عاشورایی انقلاب اسلامی است، که از آغاز شعر عاشورایی تا قبل از دوران انقلاب اسلامی، این خصیصه‌های مهم و حیاتی کمتر منعکس شده‌اند و این مسأله خود، گواه اهمیت و غنای شعر عاشورایی انقلاب اسلامی می‌باشد.

۴۸. توکلی ثانی، مریم. «ترجمه کتاب «الحسین ثائراً شهیداً» اثر عبدالرحمن الشرقاوی». استاد راهنما: حجت‌اله فسنگری، استاد مشاور: حسین میرزایی نیا. سبزوار، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: پایان نامه پیش‌رو به ترجمه نمایشنامه منظوم «الحسین ثائراً شهیداً» اثر عبدالرحمن الشرقاوی، نویسنده و ادیب مصری مشهور می‌پردازد. این نمایشنامه در قالبی تاریخی به حادثه عاشورا، حوادث قبل از آن و برخی پیامدهای پس از آن پرداخته است. نمایشنامه

در حقیقت از دو قسمت مجزا تشکیل شده است. قسمت اول «الحسین ثائراً» در سیزده پرده تنظیم شده و به حوادث پس از مرگ معاویه و حرکت امام حسین (ع) از مکه به سمت کربلا اختصاص یافته است. قسمت دوم در شش پرده به حوادث روز عاشورا، حرکت اسرا، حوادث کاخ یزید و تصویر خیالی وضعیت یزید و قاتلان امام در سال‌های پس از واقعه عاشورا می‌پردازد. مجموعاً این نمایشنامه در چهارصد و چهل و هفت صفحه نگاهشسته شده است. شرقاوی در این اثر، حوادث را از میراث تاریخی دینی برگرفته و از سبکی بین قصیده و قصه برای ترسیم حادثه استفاده نموده تا تأثیر آن را در جان مخاطب بیفزاید.

۴۹. توکلی صابر، مسعود. «بررسی و تحلیل مهاجرت امام حسین (ع) از مدینه تا کربلا بر اساس دیدگاه جامعه‌شناختی - نفسی هربرت بلومر». استاد راهنما: حسین ابوالحسن تنهایی، استاد مشاور: محمد ثقفی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته علوم اجتماعی و روانشناسی، کارشناسی ارشد. ۱۳۸۳.

چکیده: این تحقیق تلاش داشته تا بدو راز پیش داوری و با مراجعه به واقعیت، مهاجرت امام حسین (ع) را از مدینه تا کربلا در قالب تخیل، جامعه‌شناختی، تفسیر گرایانه هربرت بلومر بررسی و تحلیل نماید در پوشش زمانی پژوهش، به آرا و نظریات اندیشمندان مراجعه شد که در برگیرنده‌ی تمامی و یا حداقل مهم‌ترین و مطرح‌ترین دیدگاه‌ها در ارتباط با حرکت امام باشند و در انتخاب از میان متاخرین و متقدمین به آثار اندیشمندان معاصر مراجعه شد تا علاوه بر استفاده از دیدگاه‌های گذشتگان، استفاده از ادبیات قابل فهم برای مخاطب امروز نیز محقق گردد. بیان مطهری در ارتباط با سیر تکاملی اندیشه، در این انتخاب نقش اساسی داشت. به طور کلی پژوهش به صورت طولی، موردی و ژرفانگرانه (درونی) و توصیف مبتنی بر تحلیل صورت گرفته است و فنون اسنادی و کتابخانه‌ای به عنوان فن تحقیق مورد استفاده قرار گرفته‌اند. دیدگاه‌های متفاوت نسبت به حرکت امام در طول یکدیگر قرار دارند و تنها سطح نگرش و پیش فرض‌ها است که تفاوت‌ها را بوجود آورده است و در تمامی مراحل مهاجرت امام بعنوان یک انسان نمادی، کنش داشته است....

۵۰. توکلی مقدم، حسین. «پژوهشی در قلمرو مراسم آیینی محرم و نقش تعزیه در شهرستان آران». استاد راهنما: جابر عناصری، استاد مشاور: محمد مددپور. دانشگاه شاهد، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۲.

چکیده: تعزیه به عنوان یک عامل ارتباط جمعی یا نمادها و نشانه‌های کرداری و گفتاری به منزله یک نمایش آیینی و مذهبی و ملی و بومی در ایران شکل گرفت که به عنوان پلی

میان اساطیر و عرفان ایرانی و مراسم مذهبی اسلامی به شمار رفته و از پدیده های دینی ملی ایرانیان است. دینی از آن روکه ریشه در حماسه خونبار کربلا و شهادت سالار شهیدان امام حسین علیه السلام و یارانش داشته و ملی از آن روکه با دیگر پدیده ها و اشکال فرهنگی دیرینه در ایران زمین آمیخته و تا به امروز کم و بیش در مناطق گوناگون ایران برگزار می شود. مردم آران نیز با طلوع خورشید اسلام در ایران از جمله مردمانی بودند که به اسلام گرویده و از همان قرون اولیه اسلامی به خاندان رسالت و امامت عشق ورزیده و چون روح اسلام واقعی را نزد آنان یافتند از آنها نیز پیروی نمودند. ابراز علاقه و ارادت های خالصانه اهالی این منطقه در ایام محرم و برگزاری مراسم عزاداری و تغزیه خوانی و سنج زنی از نشانه های بارز و آشکار گرایش به اسلام محمدی و تشیع علوی و مذهب جعفری بوده است. در آران که معرفی چند تغزیه اش پیش چشم است بطور دقیق معلوم نیست که از چه زمانی شبیه خوانی آغاز شده اما آنچه مسلم است برگزاری مراسم ارجمند عزاداری حسین بن علی علیه السلام در این منطقه از زمان های بسیار دور رواج داشته و در حدود یک قرن و نیم پیش به اوج خود رسیده و در حال حاضر نیز چندین گروه تغزیه خوانی موجود بوده که مراسم تغزیه خوانی را برگزار می نمایند. یکی از ویژگی های به خصوص آن به صورت سیار و دوره بودن آن است که در تکایای سطح شهر به اجرای مجالس و دستگاه تغزیه می پردازند و دیگر اینکه متن تغزیه آن از زبان شعری این منطقه نسبت به واقعه کربلا نگاشته شده و گویای فرهنگ بومی منطقه آران می باشد.

۵۱. تولائی فرشچی، محمدرضا. «بررسی زمینه های قیام امام حسین علیه السلام و تاثیر آن در فرهنگ و تمدن اسلامی». استاد راهنما: عباسعلی تفضلی، استاد مشاور: مهدی جلیلی. دانشگاه تهران، رشته تاریخ و تمدن ملل اسلامی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.

چکیده: پژوهش شامل موارد ذیل است: تحولات فرهنگ و تمدن اسلامی تا قیام امام حسین علیه السلام، فرهنگ و تمدن اسلام در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله، اوضاع مسلمین پس از رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله، بررسی فرهنگ و تمدن مسلمین پس از فتح ایران، اوضاع مسلمین مقارن استقرار حاکمیت اسلامی در کوفه، بررسی جامعه مسلمین تا زمان دعوت کوفیان از امام حسین علیه السلام، قیام فرهنگی - جهانی امام حسین علیه السلام، آغاز قیام و تصمیم به هجرت، گسترش قیام و ادامه هجرت، بررسی فرهنگ و تمدن مسلمین پس از قیام امام حسین علیه السلام، عاشورا نقطه عطف در مسیر فرهنگ و تمدن مسلمین.

۵۲. ثقیان خو، آمنه. «بررسی ساختاری و محتوایی داستان های عاشورایی کودک و نوجوان گروه

سنی ب وج در دهه [سال‌های ۷۰-۹۰]». استاد راهنما: زرین تارج واردی، استاد مشاور: غلامرضا کافی. دانشگاه شیراز، بنیاد ایران شناسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: کودکان هر جامعه سرمایه‌های ارزشمندی هستند که باروری مذهبی آن‌ها در بزرگسالی، ریشه در سال‌های کودکی‌شان دارد. ادبیات دینی کودک نقش موثری در شکل‌گیری باورها و اعتقادات کودکان ایفا می‌کند. پژوهش حاضر در بررسی ساختاری و محتوایی کتب برگزیده عاشورایی کودک و نوجوان در فاصله سال‌های ۷۰-۹۰ تدوین شده است. هدف این پژوهش، نشان دادن آسیب‌های ساختاری، محتوایی و تصویری کتب عاشورایی است که برای گروه سنی ب وج پدید آمده‌اند.

۵۳. جعفرنیا، صغری سادات. «جلوه‌های حماسی و عرفانی عاشورا در شعر دفاع مقدس (سال‌های ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۷)». استاد راهنما: نجمه نظری، استاد مشاور: مهدی شریفیان. همدان، دانشگاه بوعلی سینا، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: مجموعه سروده‌هایی که به دوران هشت ساله جنگ تحمیلی و ارزش‌های دفاع مقدس پرداخته‌اند، شعر جنگ یا شعر دفاع مقدس نام می‌گیرند. «شعر جنگ» ویژگی‌های مخصوص به خود را دارد که یکی از آن‌ها حضور فرهنگ عاشورا در ابعاد گوناگون است. در این تحقیق، از میان چهار رکن اصلی قیام عاشورا- سوگ، پیام، عرفان و حماسه- به دو مسئله حماسه و عرفان در شعر دفاع مقدس پرداخته شده است. از جلوه‌های حماسی عاشورا که در شعر دفاع مقدس بازتاب یافته است، می‌توان به سازش‌ناپذیری امام حسین علیه السلام در برابر ظالمان، نپذیرفتن ننگ و ذلت، ترجیح مرگ با عزت بر زندگی با ذلت و استقبال از شهادت در راه خدا اشاره کرد. در شعر این دوره، به دیگر حماسه‌سازان قیام عاشورا از جمله ابوالفضل العباس علیه السلام، قاسم ابن الحسن علیه السلام، مسلم ابن عوسجه، حبیب ابن مظاهر، حربن یزید و بزرگ بانوی عاشورا- حضرت زینب علیه السلام- اشاره شده و گفتار و رفتار حماسی آنان به صورت مستقیم و غیر مستقیم در سروده‌های شاعران دفاع مقدس بازتاب یافته است.

۵۴. جلالوند، عبدالحسین. «تجلی آموزه‌های قرآن در سیره امام حسین علیه السلام با تأکید بر واقعه عاشورا». استاد راهنما: سید محمد حسین میرصادقی، استاد مشاور: منصور پهلوان قزوین، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ه)، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: عنوان این رساله پرداختن به یکی از تأثیرگذارترین موضوعات زندگی فردی و اجتماعی جامعه اسلامی با محوریت قرآن کریم می‌باشد که دارای نقش بسیار ارزنده و

اساسی بوده که به جرات می توان از آن به عنوان جزء لاینفک ولایت‌تغییر این جوامع نام برد و این مسئله در طول تاریخ اسلام همواره به بهترین شکل ممکن مطرح بوده و اساس حیات دین مبین اسلام بر پایه آن استوار و باقی مانده است. تجلی آموزه های قرآن در سیره امام حسین علیه السلام با تأکید بر واقعه عاشورا یکی از موضوعاتی است که اساساً ارتباط قرآن کریم و امام علیه السلام را به عنوان اصلی ترین محور مورد بحث قرار داده و واقعه ی عاشورا را بعنوان مصداق اتم بسیاری از این آیات می داند. در این تحقیق در حد توان به آیاتی که به نوعی به امام حسین علیه السلام و سیره ایشان و همچنین به حیات طیبه و سیمای مومنین نازل گردیده اشاره نموده و مصداق عینی و عملی آن ها را یاری کنندگان امام علیه السلام در کربلا معرفی نماید. مجموعه این رساله با نُه فصل ضمن بررسی موارد مذکور سعی دارد که به زوایای دیگری از واقعه ی عاشورا پرداخته و ضمن بر شمردن سیره امام حسین علیه السلام آنها را منطبق با قرآن کریم ارزیابی نماید. در نخستین فصل به بررسی کلیات و مفاهیم اشاره نموده و در دیگر فصول به ترتیب ضمن تشریح ویژگی های قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام اشاره و ضرورت اطاعت از آنها به خصوصیات و نشانه های امام و امامت پرداخته و معلمین واقعی قرآن کریم را معرفی می نماید و در فصل های بعدی ضمن اشاره به آیات مرتبط با امام حسین علیه السلام به سیره ایشان پرداخته و همچنین به بررسی علل خروج امام علیه السلام از مدینه و در دیگر فصول ضمن اشاره به آیاتی از سیمای مؤمنین در قرآن، مصداق این آیات را یاران و اصحاب امام علیه السلام معرفی و در پایان راز جاودانگی و ماندگاری عاشورا را نتیجه گیری می نماید.

۵۵. الجیاد، علی. «فلسفه الاصلاح الاجتماعی فی نهضة الامام الحسين علیه السلام». استاد راهنما: نوری الساعدی، استاد مشاور: شاکر الساعدی. دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک تهران)، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۶.

چکیده: نویسنده در این پژوهش، ابعاد سیاسی و اجتماعی نهضت امام حسین علیه السلام در فروپاشی حکومت بنی امیه و اصلاحاتی که آن حضرت با شهادت خویش در جامعه آن روز و پس از آن ایجاد نمود؛ و نیز ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی نهضت حسینی را در پنج فصل بررسی کرده و به برخی از شبهه ها در این زمینه پاسخ گفته است. وی در مقدمه به تبیین معنای ثوره (انقلاب)، اصلاح و اصلاح حسینی و نیز به معرفی اجمالی شخصیت امام حسین علیه السلام پرداخته است. فصل اول به معرفی دولت امویان و ویژگی های حکومت آنان از منظر سیاسی و اجتماعی اختصاص یافته و مفاصل این حکومت و علت موضع گیری جهادی امام حسین علیه السلام در قبال این حکومت بررسی شده است. فصل دوم

به بیان مشروعیت انقلاب و نهضت حسینی پرداخته و تشکیل انقلاب حسینی از سوی امام معصوم علیه السلام به منظور جلوگیری از انحراف حکومت و اجتماع را از مهم ترین ویژگی های نهضت حسینی قلمداد نموده و ماهیت و حقیقت نهضت امام حسین علیه السلام را بررسی کرده است. آثار و نتایج انقلاب حسینی بر حیات سیاسی و اجتماعی امت اسلام، بررسی پیامدهای این انقلاب بزرگ، از جمله قیام مختار ثقفی، قیام اهل مدینه، قیام توابین و سایر قیام های شیعی که به سقوط امویان منجر شده بود از موضوعات فصل سوم پژوهش را تشکیل می دهد. در فصل چهارم از منظری اخلاقی و تربیتی به قیام امام حسین علیه السلام نگریسته شده و در فصل پنجم نیز برخی از شبهه های فکری در زمینه این قیام مطرح و به آن ها پاسخ داده شده است. نویسنده از جمله اهداف والای امام حسین علیه السلام را در قیام خود، «دفاع» عنوان نموده و ادعاهای برخی از مستشرقین را مبنی بر این که انگیزه امام حسین علیه السلام از قیام خویش به دست گرفتن خلافت و حکومت بوده است؛ نقد می کند.

۵۶. حاجی محمدی فریمانی، مهدی. «بررسی نمادهای تصویری عاشورا در نقاشی ایران. پروژه علمی: حماسه عاشورا». استاد راهنما: محمد کاظم حسنونند، استاد مشاور: مصطفی مختاباد. کارشناسی ارشد، ۱۳۸۰.

چکیده: عاشورا تابلوی تمام نمای عاشقی و آزادگی است که سازندگان آن، مقرب ترین انسان ها نزد پروردگارشان بوده اند. انسان هایی که بواسطه این قرب، باب الحوایج حاجتمندان و غیاث المستغیثین داد خواهان شدند. علائم و نمادهای منتسب به عاشورا چگونه و از چه زمانی شکل پذیرفت؟ آیا این نمادها توانایی انتقال مفاهیم آن واقعه را به مخاطبین خود دارد؟ محتوا و مضمون عاشورا از چه دوره ای وارد نقاشی ایران گردید؟

۵۷. حاجی وند، زهرا. «تصحیح و تحقیق قصص انبیا از روی نسخه خطی جامع القصص واعظ کاشانی (۱۰۷۷ق) از مولود خاتم تا امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: علی محمد پشت دار. تهران، دانشگاه پیام نور، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.

چکیده: کتاب جامع القصص تحریر و تألیف ابوالحسن واعظ از جمله آثار خطی عهد صفوی است که به سال «۱۰۷۷ ه.ق» به رشته تحریر درآمده است، این اثر در حجم ۲۹۸ برگ است که در حدود ۵۰ برگ از آغاز و حدود ۵۰ برگ از انجام آن افتاده است. از آنجا که مؤلف و مصنف شیعه بوده پس از آن که حال انبیا از حضرت یوسف علیه السلام را تا خاتم پیامبران حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله یاد کرده به بیان زندگانی حضرت علی علیه السلام و حضرت فاطمه علیه السلام و امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام نیز پرداخته است. نشر کتاب ساده

و در برخی موارد قدری به کهنگی گرایش دارد. در مجموع این اثر از آثار منشور مذهبی عصر صفویه است که تاکنون ناشناخته مانده است.

۵۸. حجتی، زهرا. «بررسی تحلیلی خطبه های پیام آور کربلا (عقیله بنی هاشم زینب علیها السلام)». استاد راهنما: صادق آئینه وند، استاد مشاور: جعفر شانظری. دانشگاه قم، رشته الهیات و معارف اسلامی، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۹.

چکیده: این رساله در شش فصل تنظیم شده است؛ فصل اول شامل نکاتی درباره تحقیق و زندگانی حضرت زینب علیها السلام است. فصل دوم اسناد خطبه های حضرت زینب و بررسی از نظر رجالی و روایی است. فصل سوم خطبه های حضرت زینب و اختلاف نسخ را آورده است. فصل چهارم به بررسی و تحلیل خطبه کوفه می پردازد. فصل پنجم به تحلیل خطبه شام می پردازد. عنوان فصل ششم تحلیل از احتجاج به ابن زیاد نام دارد.

۵۹. حدادیان نایینی، علی اصغر. «بررسی تفسیری و تأویلی آیات نازل در شأن سیدالشهدا علیه السلام». استاد راهنما: امیر توحیدی، استاد مشاور: احمد رضا غایی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: این رساله که در سه فصل به منظور خدمت به قرآن و عترت پیامبر ﷺ و شناخت هر چه بیشتر سیدالشهدا علیه السلام فراهم آمده است. این تحقیق با استفاده از روش تحقیق کیفی انجام شده است و ابزار گردآوری اطلاعات، به صورت کتابخانه ای است. در این تحقیق سعی شده است ضمن ارائه کلیات به عنوان مبانی، با فرض وجود آیاتی که در شأن سیدالشهدا علیه السلام نازل شده اند، طی بررسی بیش از ۱۲۰ آیه از قرآن کریم در کتب روایی و تفسیری به عناوینی از قبیل نور، آفرینش، جلوه هایی از امام حسین علیه السلام و همچنین عنوان های امام حسین علیه السلام، انبیاء الهی، فرشتگان، رجعت، شیعیان، اصحاب، دشمنان و کشتندگان پرداخته است. در فصل پایانی ثابت خواهد شد که ارتباط قرآن و سیدالشهدا علیه السلام متقابل و ناگسستنی بوده و ایشان منبع فضائل قرآنی است چنان که دشمنان او نماد ردائل مذکور در قرآن هستند. همچنین ثابت خواهد شد که توسل به سیدالشهدا علیه السلام پشتوانه قرآنی دارد.

۶۰. حسن زاده نوکاشتی، فاطمه. «بررسی تطبیقی واقعه عاشورا در آثار طبری، مسعودی، یعقوبی». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهرری، رشته الهیات، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

۶۱. حسن نتاج، رضا. «نگاهی قرآنی به نهضت عاشورا». استاد راهنما: ولی الله نقی پورفر، استاد مشاور: مهدی رستم نژاد. قم، دانشگاه علوم و حدیث، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: این نوشتار مقدمتاً به دو نکته نقش اهل بیت در قرآن و شخصیت قرآنی امام حسین علیه السلام پرداخته و سپس با دورویکرد کلی نگر و جزئی نگر عاشورا را در خلال آیات کریمه قرآن می‌جوید. در نگاه کلی با استعانت از آیاتی که جریان قیام حضرت موسی را بیان می‌کند پی جوی نهضت عاشورا است، و در نگاه جزئی به مباحثی چون مبانی قرآنی نهضت عاشورا و اهداف قرآنی نهضت می‌پردازد و در نهایت پی جوی جریان سنت‌های الهی در عاشورا است.

۶۲. حسین پور، بهروز. «پاسخگویی به شبهات محتوایی زیارت عاشورا با تکیه بر قرآن و سنت». استاد راهنما: محمد احسانی فر، استاد مشاور: ناصر رفیعی. قم، دانشگاه علوم و حدیث، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: پس از گذشت قرن‌ها از صدور زیارت عاشورا - که از جایگاه اهمیت ویژه‌ای نزد معصومان علیهم السلام و شیعیان برخوردار بوده و آثار و برکات فراوانی برای آن ذکر شده است - شبهات و ابهاماتی از سوی برخی به انگیزه‌های مختلف در باب این زیارت مطرح شده است. در این پژوهش پس از بررسی مضامین و محتوای فرازهای مختلف زیارت عاشورا و عرضه آن بر قرآن و سنت اثبات می‌شود که فرازهای زیارت عاشورا از انسجامی محتوایی، ادبی و منطقی برخوردار است به گونه‌ای که مضامین آن دارای هماهنگی و هم‌پوشانی کاملی است و مطابق با آموزه‌های کتاب و سنت می‌باشد. در بخش پایانی، شبهات محتوایی زیارت عاشورا بررسی شده و با تکیه بر قرآن و سنت به آن‌ها پاسخ داده می‌شود.

۶۳. حسین زاده، علی. «ترجمه بخش دوم رمان «انا الحسین بن علی» اثر معروف عبدالمجید». استاد راهنما: حجت‌الله فسقوری، استاد مشاور: حسین شمس آبادی. کارشناسی ارشد، ۱۳۹۳.

چکیده: حادثه کربلا از مهم‌ترین حوادث تاریخ اسلام، بلکه تاریخ بشریت است. بنابراین کتاب‌های زیادی در این زمینه برای سیراب کردن تشنگان معارف حسینی و رهروان مکتب عاشورا نگاشته شده است که بیشتر آن‌ها به صورت خلاصه به اصل واقعه عاشورا پرداخته‌اند اما رمان «انا الحسین بن علی» اثر معروف عبدالمجید، نویسنده توانمند مصری و محب اهل بیت، حوادث کربلا را با تمام جزئیاتش در قالب نمایشنامه در برمی‌گیرد. امید است ترجمه این اثر ارزنده که منور به نور پرفروغ سیدالشهداء علیه السلام و متبرک بنام مبارک آن حضرت است، مقبول و مرضی ذات اقدس الهی و نیز حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف قرار گیرد و جویندگان طریقت و حقیقت را توشه‌ای گرانقدر باشد.

۶۴. حسینی دامسکی، فرشته. «بررسی مبانی قرآنی و روایی زیارت عاشورا». استاد راهنما: محسن احتشامی نیا، استاد مشاور: فاطمه هاشمی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته ادبیات و علوم انسانی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۶.

چکیده: پژوهش حاضر با روش توصیفی، تحلیلی (کتابخانه‌ای) مشتمل بر هفت فصل و هرفصل مشتمل بر بخش‌هایی تدوین گردیده است. پس از بررسی واژه‌های کلیدی «زیارت، سلام، لعن، تولی و تبری، رزیه، قدم صدق، شفاعت و رجعت» که از مضامین مهم حدیث قدسی و زیارت عرشی عاشورا می‌باشد آنهم براساس آیات و روایات، این تحقیق و پژوهش به انجام رسید. نتیجه آنکه با وجود نظرات متفاوتی که پیرامون زیارت وجود دارد، اما همه فرق اسلامی متفق هستند که زیارت امری مفید است و این در اثر شناخت‌هاست که برای انسان حاصل می‌شود.

۶۵. حسینی، سید فرید. «ریشه‌یابی رجزخوانی و بحر طویل در تعزیه». استاد راهنما: محمدرضا خاکی، استاد مشاور: احمد جولایی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته ادبیات نمایشی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

۶۶. حسینی، سیده طیبه. «بایدها و نبایدها در اشاعه فرهنگ عاشورا». استاد راهنما: پروین بهارزاده، استاد مشاور: فاطمه علائی رحمانی. دانشگاه الزهراء، رشته الهیات و معارف اسلامی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: جریان عاشورا رفته رفته به فرهنگی تبدیل گشته است که شیعیان و نظرانسان‌های آزاده به آن اقتدا می‌کنند این فرهنگ در طول تاریخ در طی جریان‌اتی غباری از تحریف و اشاعاتی ناصحیح آن را فرا گرفته که از تأثیرات ارزشی آن فرو کاسته است. این پژوهش در نظر دارد علل و عوامل این آسیب‌ها را شناسایی کند و در نهایت راهکارهایی سازنده ارائه دهند.

۶۷. حسینی مقدم، سید محمد. «مناقب و مراثی شعر علوی در دوره صفوی». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سبزوار، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

۶۸. حکیم الهی، خسرو. «ترجمه قسمتی از کتاب اعیان الشیعه». استاد راهنما: سید احمد فاطمی احمد آبادی، مشهد، دانشگاه فردوسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۵۱.

چکیده: رساله حاضر ترجمه قسمتی از کتاب اعیان الشیعه، تألیف سید محسن امین عاملی معروف به سید محسن جبل عاملی است. اعیان الشیعه از سری کتاب‌های سرگذشتنامه شیعه است که مؤلف به ترجمه جلد چهارم آن که سرگذشتنامه امام

حسین علیه السلام است می‌پردازد. رساله ابتدا ساختمان قبر امام حسین علیه السلام و سپس تاریخچه این بنای مبارک را از اولین بنا تاکنون با همه فرازونشیب‌هایی که به خود دیده، شرح می‌دهد. بعد از آن شرح حال امام حسین علیه السلام را بازگو می‌کند که عبارتند از: تاریخ تولد، وفات، مدت عمر، محل دفن آن حضرت، پادشاهان زمان، مدت خلافت ایشان، مادر، کنیه، لقب و نقش خادم حضرت، خدمتکار و شاعر ایشان، تعداد فرزندان، اخلاق و رفتار و دلایل امامت ایشان، بزرگواری‌ها و برتری‌ها، اخبار و احوال ایشان، شرح حادثه کربلا و نقل بعضی از احادیث که از جانب این امام رسیده و از ایشان روایت شده است.

۶۹. حیدری، اصغر. «عزاداری در دوره صفویه در آئینه سفرنامه‌ها و نقد آنها». استاد راهنما: منصور ثروت. پژوهشگاه بنیاد ایران‌شناسی، رشته ایران‌شناسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵. **چکیده:** برگزاری آشکار عزاداری امام حسین علیه السلام به دلیل تأثیر عمیق در میان مسلمانان و تقویت و ترویج مذهب تشیع، به دستور حکام غیر شیعه همواره منع می‌شد. با رسمیت یافتن مذهب تشیع در ایران توسط شاه اسماعیل صفوی، عزاداری ماه محرم از نهانگاه‌ها به سطح جامعه بازگشت. هجوم خطرناک دولت‌های سنی مذهب عثمانی و ازبک به ایران و قتل و غارت‌های آنان سبب شد تا صفویان با گسترش جلوه‌های عزاداری ماه محرم، غیرت و تعصب مذهبی (تشیعی) مردم را جهت دفاع از کشور و مذهب شیعه افزایش دهند. ستیز با ظالم و دفاع از مذهب تشیع از پیام‌های اصلی قیام عاشورا بوده است. شکست‌های پیاپی اروپائیان از عثمانی‌ها آنان را واداشت سفرایی را جهت اتحاد با ایران به دربار صفوی بفرستند. این سفر در سفرنامه‌های خویش زوایای زندگی اجتماعی و مذهبی مردم ایران از جمله نحوه عزاداری ماه محرم را ثبت کردند. طبق گزارش‌های آنها جلوه‌های عزاداری امام حسین علیه السلام عبارت بودند از: هیت‌های مذهبی، سینه‌زنی، زنجیرزنی، قمه‌زنی، تعزیه‌خوانی، شمائل‌گردانی و...

۷۰. خالو محمدی فیروزآبادی، هدایت. «بررسی و تحلیل سیره عبادی و اخلاقی امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: دکتر ولی‌الله نقی پورفر. دانشکده اصول الدین، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸. **چکیده:** این پژوهش تحلیل قرآنی است بر سیره عبادی و اخلاقی امام حسین علیه السلام که کوشیده است سیره عبادی و اخلاقی امام علیه السلام را در دو بخش جداگانه مورد بررسی قرار داده و با مراجعه به قرآن کریم و یافتن آیه مربوط به آن سیره و با استفاده از تفاسیر

معتبر به تحلیل آن سیره پردازد و بدین ترتیب مستند قرآنی برای آن سیره ارائه دهد.

۷۱. خدادای لری، بتول. «فلسفه تربیتی امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: عباسعلی رستمی نسب، استاد مشاور: سید حمیدرضا علوی. کرمان، دانشگاه شهید باهنر، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: تعلیم و تربیت، از دیرسال تاریخ موضوع بسیار مهمی برای انسان‌ها تلقی می‌شود. تحقیق و بررسی در زندگی عملی و درس‌نخانی و احادیثی که از بزرگان دین به دست ما رسیده راه را برای حرکت در مسیر تعالی و کمال هموار می‌کند. در این تحقیق محقق با مطالعه و تحقیق در زندگی امام سوم شعیان، امام حسین علیه السلام، که به فرموده پیامبر اعظم ﷺ، کشتی نجات و چراغ هدایت است، راهکارهایی عملی برای تربیت در مدارس و دانشگاه‌ها به دست آورده. البته این خود مستلزم مطالعه در زمینه‌هایی است که فصول این تحقیق را شامل می‌شوند، این فصول عبارتند از هستی‌شناسی آن امام همام و نوع نگاه ایشان به دنیا و همچنین مبحث خداشناسی آن حضرت... (ایشان دنیا را دارای خالق و آفریدگار می‌دانند و معتقد است دنیا بر حسب حادثه به وجود نیامده است.) بررسی دیدگاه ایشان در مورد انسان. امام حسین علیه السلام راه رسیدن به خداشناسی را شناخت خود و انسان را زیر مجموعه هستی می‌دانند؛ آن بزرگوار معتقد است که انسان برای رقم زدن سرنوشت خود موجودی مختار و مسئول است. در ادامه به بررسی این موضوع از دیدگاه امام حسین علیه السلام پرداخته شده و آمده است که شناخت برای انسان امکان‌پذیر است. موضوع دیگری که در این تحقیق به آن پرداخته شده است ارزش‌شناسی است، توجه به این مبحث که از نگاه امام سوم شعیان چه چیزی ارزش است و انسان به خاطر چه چیزهایی باید از همه‌ی داشته‌های خود بگذرد.

۷۲. خشنود، براتعلی. «بررسی عقلانی فرهنگ عاشورا». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سبزوار، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۲.

۷۳. خنیف‌ری، نجات. «بررسی الگوهای عزاداری ماه محرم با تکیه بر مراسم منطقه شوش دانیال». استاد راهنما: فریبا میراسکندری، استاد مشاور: محمدصادق فرید. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته مردم‌شناسی و علوم اجتماعی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

۷۴. دادرس، منیر. «عاشورا در شعر متعهد عباسی». استاد راهنما: عنایت‌الله فتحی

نژاد، استاد مشاور: محمدحسن تبرائیان. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۰.

چکیده: عصر عباسی اول به علت شکوفایی فرهنگ و تمدن به عصر طلایی مرسوم شده است ولی با اندکی ژرف نگری درمی یابیم این ائمه اطهار (علیهم السلام) بودند که مردم را ارشاد نمودند و بویژه در آغاز این دوره درگیری اموی ها با عباسی ها به امام صادق (علیه السلام) فرصت داد تا فرهنگ فخیم تشیع را بارور نموده و شاعران شیعی با شعر خود در خدمت این فرهنگ بودند.

۷۵. ذوالفقاری، محسن. «تحلیل و بررسی سندی و دلالی وصیت نامه امام حسین (علیه السلام) به محمد بن حنفیه». استاد راهنما: مهدی بیات مختاری، استاد مشاور: حسین خاکپور. دانشگاه سیستان و بلوچستان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: حرکت نهضت حسینی، بی شک موجب جاودانگی و پویایی دوباره اسلام بوده و هست. و اهداف والای حسین بن علی (علیه السلام) یعنی اصلاح امور امت اسلامی، و عمل به سنت نبوی و سیره علوی که مبتنی بر فریضه ارزشمند امر به معروف و نهی از منکر است، فریضه ای که، درس والگو و دستوری ماندگار برای نه فقط مسلمانان، بلکه همه بشریت است زیرا رمز جامعه ای پویا و مبتنی بر ارزش های انسانی و الهی بدون توجه به این اصل امکان پذیر نیست. با توجه به اینکه عنوان رساله یعنی تحلیل و بررسی سندی و دلالی وصیت نامه امام حسین (علیه السلام) به برادرش محمد بن حنفیه انتخاب گردیده است، در فصول آغازین ابتدا به تشریح و بیان اهمیت موضوع و اینکه لازم است چنین وصیت نامه مهمی را به لحاظ سندی نیز مورد توجه قرار دهیم و همچنین بازشناسی شخصیت محمد بن حنفیه پرداخته شده، و در فصول سوم و چهارم به موضوع و هدف مهم این رساله که بررسی سندی و همچنین تحلیل دلایل صدور و محتوای این وصیت نامه مورد توجه و پژوهش قرار گرفته است. و در نهایت با توجه به بررسی منابع تاریخی و همچنین اظهار نظرهای اندیشمندان معاصر اسلامی، به این نتیجه می رسیم که این وصیت نامه دارای اعتبار است و از طرفی محتوای آن منطبق بر آیات و روایات می باشد.

۷۶. رحیمی ثابت، محمد علی. «سیره اهل بیت (علیهم السلام) در زمینه ماندگاری و انتقال پیام عاشورا». استاد راهنما: محسن الویری، استاد مشاور: کریم خان محمدی. دانشگاه باقرالعلوم (علیه السلام)، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.

چکیده: در این پژوهش به سیره اهل بیت (ع) در زمینه ماندگاری و انتقال پیام عاشورا پرداخته می‌شود با این سوال که سیره اهل بیت (ع) در زمینه ماندگاری و انتقال پیام عاشورا چگونه بود و از چه روش‌هایی در این زمینه استفاده می‌کردند؟ و در جواب سعی شده است که این مطلب با کمک شاخه‌ای از علوم اجتماعی یعنی دانش ارتباطات و با استفاده از مدل ارتباطی هایدر معروف به مثلث هایدر به دست بیاید. هایدر معتقد است که گونه مطلوب هنجارآوری توسط یک نوآوری پیام فرست زمانی است که اضلاع سه‌گانه مثلث فرضی (یعنی پیام فرست، پیام و مخاطب) مثبت باشد و بدترین حالت زمانی است که منفی باشد. و ما در این پایان نامه فرض را بر این گرفته‌ایم که ارتباط میان پیام فرست و پیام، و پیام فرست و مخاطبان مثبت می‌باشد یعنی اهل بیت (ع) خود در درجه اول نسبت به پیام عاشورا عامل بودند و همچنین ائمه اطهار (ع) مورد اعتماد و وثوق مخاطبان خویش بودند به عنوان اینکه افرادی عالم و از فرزندان رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم می‌باشند و تمرکز ما بر روی سیره اهل بیت صلی الله علیه و آله وسلم و روش‌هایی که آنها در زمینه انتقال پیام عاشورا به مخاطبین انجام داده‌اند می‌باشد یعنی رابطه بین پیام و مخاطبین را می‌خواهیم مورد بررسی قرار بدهیم. هایدر می‌گوید: زمانی رابطه میان پیام و مخاطبان مثبت می‌باشد که پیام مطابق با نیازهای اساسی مخاطبان باشد لذا در این پژوهش این فرضیه مطرح شد که چون اهل بیت (ع) از روش‌هایی استفاده می‌کردند که مطابق با نیازهای اساسی مخاطبان بوده است به همین دلیل در ماندگاری و انتقال پیام عاشورا موفق عمل کردند در نتیجه پی بردن به چگونگی انجام این کار و شناخت روش‌هایی که اهل بیت (ع) برای رسیدن به این هدف بهره برده‌اند از اهمیت بسیار زیادی برخوردار می‌شود به همین لحاظ این پژوهش در قالب پنج فصل: ۱. علم ارتباطات و الگوی ارتباطی هایدر ۲. بحثی پیرامون سیره ۳. پیام عاشورا از منظر امام حسین (ع) ۴. روش‌های انتقال پیام عاشورا در سیره اهل بیت (ع) ۵. چگونگی و امکان الگو برداری از سیره اهل بیت (ع) در زمینه قیام عاشورا، مطرح گردید تا ما نیز با تاسی به سیره ایشان و الگو برداری از آن و رسیدن به روشی نظام مند برای وصول به هدف ماندگاری و انتقال پیام عاشورا به منظور صیانت از آن و انتقال به آیندگان موفق عمل نماییم.

راهنما: کاووس رضایی، استاد مشاور: سید مهدی خیراندیش. فارس، دانشگاه پیام نور، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: بعد از عنصر تخیل، موسیقی شعر بیش از هر عنصر دیگری با آن مانوس و همراه می‌شود و می‌تواند در جهت القای مضامین و احساسات شاعرانه نقش زیادی را ایفا کند. بنابراین اگر شاعر بتواند تناسب موجود بین موسیقی و مضمون شعرش را در حد اعتدال نگه دارد، در حقیقت اثری قابل قبول ارائه کرده است. شعر عاشورایی بنا بر ذات شعری خویش از انواع موسیقی (۱- موسیقی کناری، ۲- موسیقی بیرونی، ۳- موسیقی درونی و ۴- موسیقی معنوی) برخوردار است. پژوهش حاضر، با روش توصیفی-تحلیلی به بررسی موسیقی اشعار عاشورایی از زمان مشروطه تا امروز با هدف شناخت زیبایی‌های خاص انواع موسیقی و تأثیر آنها بر شعر عاشورایی و مخاطبان آن پرداخته است. بنابراین تمام ابعاد مختلف موسیقی در سطوح مختلف (موسیقی شعری، آوایی و سازی) بررسی و تحلیل شده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که شاعران و مداحان در اشعار عاشورایی از تمام سطوح موسیقی بهره گرفته‌اند و تنوع موسیقی در این زمینه عامل مهمی در القای موضوع عاشورا و احساسات مذهبی این دسته از شاعران و مداحان به خوانندگان و مخاطبان است؛ لذا اشعارشان موسیقی خاص شعری را دارا می‌باشد.

۷۸. رحیمی، علی. «مطالعه نمادهای تصویری دینی - عاشورایی در تصویرسازی کودکان دبستانی شهر رفسنجان». استاد راهنما: خشایار قاضی زاده، استاد مشاور: مهدی پوررضاییان. دانشگاه شاهد، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: واقعه عاشورا بعنوان عظیم‌ترین واقعه حدوث یافته در تاریخ و بویژه تاریخ اسلام همواره مورد توجه ارادتمندان خاندان رسول گرامی اسلام ﷺ و بویژه شیعیان بوده است. در این راستا کودکان نیز به لحاظ طبع لطیف و احساساتی پاک در مواجهه با این واقعه بنحوی شگفت واکنش نشان می‌دهند که هنر آنها با این موضوع می‌تواند تجلی بی‌پرده و راستینی در بروز و ظهور این احساسات باشد. پژوهش حاضر طی چهار فصل در جهت تبیین و تفکیک نمادهای راه یافته به هنر کودکان با این موضوع و تطبیق این نمادها با تفاسیر کارشناسان و نیز مقایسه آنها با جلوه‌های هنر دینی - عاشورایی تدوین شده و شامل مباحثی در زمینه تبیین نمادهای بصری و بیانی و ویژگی آنها و نیز چگونگی راه‌یابی این نمادها به هنر کودک و هنر عاشورا می‌باشد. در ادامه نیز به بررسی، تجزیه و تحلیل منتخبی

از آثار کودکان و نمادهای بکاررفته در آنها پرداخته و نتیجه حاصله طی جداول و مباحثی مجزا و مشروح ارائه شده است.

۷۹. رحیمی، محمود. «تعلیم و تربیت در نهضت حسینی علیه السلام». استاد راهنما: محمد حسن آموزگار، استاد مشاور: علی قائمی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۳.

چکیده: هدف از این پژوهش بررسی نظرات و دیدگاه حضرت سیدالشهدا علیه السلام در باب تعلیم و تربیت و شناسایی هر چه بیشتر ماهیت قیام امام حسین علیه السلام و معرفی الگوی وارسته و شایسته در امر تعلیم و تربیت به نسل نوپای جامعه می باشد. روش پژوهش در این تحقیق روش کتابخانه‌ای و توصیفی بوده است و سعی شده است که با مراجعه به کتب و منابع اصیل اسلامی مطالعه لازم صورت گرفته و نتایج به صورت توصیف ارائه گردد. در کل پژوهش این نکات به دست می آید که چهارده معصوم علیه السلام نوری هستند جهت هدایت بشر به قله سعادت و در این راه از هیچ کوششی دریغ نکرده اند حتی در میادین جنگ، و حتی در سخت ترین شرایط اقدام به هدایت افراد به سمت حق نموده اند، وجود نازنین حضرت سیدالشهدا علیه السلام سراسر زندگی شان از تولد تا شهادت و تا قیام و قیامت حاوی نکات ارزنده تعلیم و تربیت است و راهگشای رهروانش خواهد بود.

۸۰. رستم پور، الیاس. «تصحیح مقامات الحسینی و تحقیق درباره شاعر و منظومه شعری او».

استاد راهنما: عبدالله رادمرد. دانشگاه فردوسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: منظومه شعری مقامات حسینی یکی از قدیمی ترین منظومه های حماسی در مورد قیام عاشورا در ادب فارسی است که مرحوم میرزا محمد اکبر منشی بمرودی قاینی (۱۱۸۰-۱۰۷۸) دبیر دربار نادر شاه افشار، آن را در سال ۱۱۷۰ هجری قمری سروده است. این منظومه حدود ۴۳۰۰ بیت دارد که وزن و قالب شاهنامه فردوسی را دارد. امتیاز این منظومه نسبت به آثار مشابه خود در آن است که برخلاف آن ها نوعی حماسه بوده و لحنی کاملاً حماسی دارد و در هیچ جای آن نشان از تأسف و غم و اندوه نسبت به حادثه کربلا و شهادت امام علیه السلام و یاران ایشان وجود ندارد. در صورتی که آثار منظوم و منشور درباره قیام عاشورا عموماً نوعی مرثیه درباره ی مظلومیت و شهادت امام حسین علیه السلام هستند. این منظومه حماسی نسخ خطی فراوانی دارد که در کتابخانه ها و موزه های مختلف نگه داری می شود. کتب تاریخ محلی اغلب از روی هم به اختصار شاعر را معرفی و نامی از منظومه اش برده اند.

۸۱. رستم زاده، مینا. «تاثیرپذیری شعرای فارسی زبان از واقعه‌ی عاشورا». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سبزوار، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷.

۸۲. رستمی، علی امین. «فرهنگ و معنویت در سیره نظامی معصومین علیهم السلام تا عصر امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: محمدرضا جباری، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.

چکیده: از مسائلی مهم در سیره معصومین علیهم السلام اقدامات فرهنگی و معنوی آنان در نبردهاست از آنجا که هدایت مردم، دفع ظلم و اجرای عدالت از مهم‌ترین اهداف نبردهای معصومین است تا زمانی که رسیدن به این اهداف از راه‌های دیگر ممکن بود با دشمن نمی‌جنگیدند و اگر راهی غیر از نبرد نبود، قبل از شروع آن دشمن را به هدایت الهی دعوت می‌کردند و برای رسیدن به این هدف تلاش می‌کردند تا زمینه گفتگو با آن‌ها را فراهم کنند کلام و پیام الهی را به آنان برسانند و به نصیحت آنان بپردازند. گاهی برای اصلاح دیدگاه‌های گذشته، تفاوت جهاد در اسلام با جنگ‌های جاهلی را برای نیروهای خود و لشکر دشمن تبیین می‌کردند. اگر از این مرحله نتیجه لازم حاصل نمی‌شد و کار به درگیری نظامی می‌کشید با اقدامات فرهنگی مناسب تلاش می‌کردند تا نیروهای اسلام با بالاترین روحیه حماسی و جهادی وارد کارزار شوند و با عشق به شهادت جز به رضای الهی و لقاء حضرت حق فکر نکنند. بیان معارف دینی و معرفی مفاخر دینی از مسائلی است که معصومین علیهم السلام حتی در میدان کارزار نیز از آن غافل نبودند. ذکر بعضی از احکام و مقررات دینی و تأکید بر سنت نبوی در امور نظامی و معرفی مقام و موقعیت معصومین علیهم السلام از این نمونه‌هاست. در اقدامات فرهنگی علاوه بر فرهنگ سازی مسائلی دینی، جبران ضعف‌های فرهنگی خودی‌ها و مقابله با فتنه‌های فرهنگی دشمن از مسائلی مهم سیره نظامی معصومین است. که از جمله آن می‌توان مقابله با افراط و تفریط‌ها، خرافات جاهلی، بدزبانی و دشنام به لشکریان دشمن و خنثی نمودن اقدامات تفرقه افکنانه منافقین و پاسخ به شبهات اعتقادی دشمنان را نام برد. از آنجا که نائل شدن به (احدی الحسنین) از شعارهای اساسی نبردهای معصومین علیهم السلام بوده است لذا توجه به معنویت در پیکارهای آنان جایگاه ویژه‌ای دارد. اخلاص در عمل و اینکه هر اقدامی فقط باید برای خدا باشد مورد اهتمام ویژه آن انوار طیبیه بوده و به دیگران نیز تعلیم می‌دادند که این گونه باشند. توجه به قرآن مجید و معارف بلند آن در تربیت نیروهای اسلام و برای اتمام حجت با دشمن را در سیره‌ی معصومین علیهم السلام فراوان می‌توان یافت. بهره‌گیری از نماز و ارتباط معنوی با ذات باری تعالی در

قالب دعا و نیایش بر اساس تعالیم معصومین علیهم السلام قوت بخش سربازان اسلام بوده و از آن ها انسان های پولادینی می ساخت که با نیرو و امکانات جنگی اندک دشمنان را به زانو در می آوردند و در مصائب و مشکلات نیز مهم ترین پناهگاه مؤمنان مجاهد محسوب می شد. بعد از امام نبرد نیز جبهه شکر به درگاه احدیت ساییده و مردم را به سوی قدرت لایزال الهی راهنمایی می کردند.

۸۴. رسولی ابراهیمی فرد، سمیه. «مطالعه ای ساختار تصویرسازی وقایع صدر اسلام از غدیر تا عاشورا در کتاب های کودک و نوجوان، دهه های ۶۰ و ۷۰». استاد راهنما: پرویز اقبالی، خشیار قاضی زاده. دانشگاه شاهد، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: یکی از رویکردهای تصویرگری ادبیات کودک و نوجوان، توجه به تصویرگری دینی است. پس از انقلاب اسلامی و احیای باورهای مذهبی در جامعه، گرایش به انتشار متون مذهبی، ادبیات کودک و نوجوان را نیز تحت الشعاع قرار داد. در تدوین این کتاب ها معمولاً بیش از آنکه به تصویر کتاب اهمیت داده شود، ارائه ی سریع پیام و طرح موضوعات دینی مورد توجه بوده است. این پژوهش با هدف مطالعه و تدوین ویژگی های تصویرسازی کتاب های دینی- مذهبی دهه های ۶۰ و ۷۰ انجام شده و روش تحقیق حاضر توصیفی- تحلیلی بوده است. برای بررسی فرضیات مطرح شده در رساله به تجزیه و تحلیل ۲۰ نمونه از آثار کودک و نوجوان، با مضمون دینی پرداخته و نتایج حاصل طی جدا اولی ارائه شده است. مهم ترین نتایج حاصل از این پژوهش عبارتند از: در تصویرگری کتاب های کودک و نوجوان دهه های ۶۰ و ۷۰ با مضمون غدیر تا عاشورا، شیوه ی واقع گرایی حضور بیشتری داشته و محتوا و مضمون داستان، بر تکنیک و ساختار آثار تأثیر گذار بوده و همچنین ساختار طراحی انسان بیش از سایر عوامل مرتبط با موضوع در مصورسازی این آثار تأثیر داشته است.

۸۵. رضایی منش، مریم. «بررسی مقایسه ای آیین ها و مراسم شیعی در زمان عضدالدوله بویه و شاه عباس صفوی». استاد راهنما: شهلا بختیاری، استاد مشاور: زهت احمدی. دانشگاه الزهرا، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: این رساله به بررسی مراسم و آیین های شیعی در دوره آل بویه و عضدالدوله می پردازد؛ این مراسم شامل عاشورا، زیارت، غدیر و انتظار می باشد که در این دوره مطرح شده مورد بررسی قرار می گیرد. مطالعات حاکی از این است که در دوره آل بویه با توجه به اقلیت شیعیان در مقابل اکثریت اهل تسنن و همچنین وجود خلفای عباسی، برگزاری

مراسم به صورت محدود و مختصر بوده است. در مورد برگزاری مراسم در دوره صفوی نیز با توجه به رسمیت تشیع در این دوره ورقابت با عثمانیان سنی مذهب، برگزاری مراسم رنگ سیاسی می‌گیرد و احتمالاً از آن به عنوان ابزار واهرمی در خورتوجه برای این رقابت استفاده می‌شد، به گونه‌ای که مراسم در چنین فضایی به صورت پررنگ تر و وسیع تر نمایان گردید و با تغییرات و تحولات مختلفی همراه بود.

۸۶. رضایی، محمدرضا. «رویکرد به رخدادهای عاشورا در دوره آل بویه». استاد راهنما: حسن حضرتی، استاد مشاور: سید حسین فلاح زاده. دانشگاه باقرالعلوم (عج)، کارشنای ارشد، ۱۳۸۸.

چکیده: این نوشتار در پاسخ به این سؤال که رویکرد به رخدادهای عاشورا در دوره آل بویه چه بوده است؟ چرا؟ این فرضیه را مطرح می‌کند که آل بویه در رویکرد به رخدادهای عاشورا نه به شیوه تاریخی که منتج به الگوگیری از آن شود بلکه به شیوه کلامی به آن توجه نمودند که نگاه خاصی به مقولات فراتاریخی و غیرقابل الگوگیری داشت. برای اثبات این فرضیه ابتدا نگاهی به شرایط سیاسی اجتماعی حاکم بر عصر آل بویه و سیاست مذهبی حاکمان آل بویه می‌اندازیم. چرا که رویکرد به این واقعه مهم، مانند هر تحول دیگری از شرایط سیاسی - اجتماعی جامعه یا نحوه نگرش حاکمان به مسائل تأثیر و تأثر می‌پذیرد. شرایط بوجود آمده در این دوره برای شیعیان در برابرز علنی عقائد و باورهای دینی خود حائز اهمیت است. در ادامه به رویکردهایی که در دوره آل بویه به رخدادهای عاشورا در حوزه نظر و عمل وجود داشته است پرداخته شده و به نقش مورخان و ارباب مقاتل و شعر شعرا و مرثیه سرایان حسینی که در این دوره حکومتی از نمود و ویژگی خاصی برخوردار است در تبیین این واقعه عظیم، اشاره شده است. به رویکرد و اقدامات عملی هیأت حاکمه در توجه دادن اذهان به این فرایند و نحوه تعامل آنها با اکثریت اهل سنت جامعه در پرتو آن نیز اشاره شده است. در پایان با تأکید بر این مسئله که آل بویه سیاست تسامح و تساهل را در همه امور به ویژه امور مذهبی دنبال می‌کردند و هر چند که در برپایی مراسم سوگواری شهدای کربلا همت گماردند و در احیاء و رونق مراسم و توجه دادن به مشاهد مشرفه شیعه خصوصاً کربلای معلی تلاش زیادی از خود نشان دادند، اما به دلیل وجود اختلافات مذهبی در جامعه و سپاه تحت امر آنان و حاکمیت و خلافت اهل سنت که در بین مسلمانان مشروعیت داشت و ریشه دار بود در صورت داشتن رویکردی تاریخی به رخدادهای عاشورا باعث تحریک جامعه بر علیه حاکمیت خودشان می‌شد چرا که قیام علیه ظلم و بی عدالتی و بر علیه

خلافت غیرحق در درون حادثه عاشورا نهفته است. لذا سعی شده است که در معرفی این قیام جنبه های کلامی و ماورائی بیشتر مورد توجه قرار گیرد. رویکردهای کلامی بیشتر در میان مورخین و علماء شیعه که علم و عصمت امام را مدنظر قرار می دهند وجود دارد؛ چراکه در قرن ۴ و ۵ هجری کلام شیعه رشد و گسترش چشمگیری داشته است و رویکرد ماورائی بیشتر در میان علماء و مقتل نویسان اهل سنت از جایگاه ویژه ای برخوردار است.

۸۷. رضایی پویا، بنت الهدی. «بررسی تطبیقی سیره سیاسی حضرت فاطمه علیها السلام و حضرت زینب علیها السلام». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بافت، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

۸۸. رضایی، منصور. «بررسی سیر تحول شعر عاشورایی از آغاز تا امروز». استاد راهنما: مسیح بهرامیان، استاد مشاور: محمد امیری. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، رشته زبان و ادبیات فارسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.

چکیده: در این تحقیق سعی بر آن است که با توجه به سه دوره ی مشخص (فصل)، به بررسی سیر تحول شعر عاشورایی از آغاز تا امروز پرداخته شود. برای این کار تنها به بررسی شعر بعضی از شاعران مطرح هر دوره و یا شاعرانی که در زمینه ی شعر عاشورایی نام و اثری دارند توجه شده است. در ابتدای هر بخش مختصری از اوضاع سیاسی، اجتماعی و وضع دینی دوره ی مورد بحث ارایه شده و سپس به معرفی بعضی از شاعران آن دوره با ذکر مختصری از شرح زندگانی آنان پرداخته شده و بعد از آن نمونه ای از اشعار و آثار آن شاعران ذکر گردیده است. آنگاه در پایان هر بخش به بررسی و تجزیه و تحلیل آثار و اشعار مربوط به همان بخش پرداخته شده و در پایان نتیجه گیری کلی و عمومی تحقیق همراه با ذکر پیشنهادهایی ارایه گردیده است.

۸۹. رضایی، هوشنگ. «تأثیر مورفولوژی اراضی ایران بر آوا و مرثیه های سوگداشت امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: محمد حسین رامشت. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

۹۰. رضوانطلب پشتیری، اردشیر. «بررسی مبانی و آموزه های اخلاقی و تربیتی واقعه عاشورا». استاد راهنما: احمد رضا غایی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: قیام عاشورا یکی از مهم ترین پدیده های جاودان و همیشه زنده تاریخ اسلام و بشریت است و همچنانکه از بعد تاریخی حائز اهمیت است؛ از بعد تربیتی و اخلاقی نیز شایان توجه و دقت بسیاری است. و هدف از این پژوهش محبت و علاقه درونی محقق به

اهل بیت علیهم السّلام علی الخصوص امام حسین علیه السلام و بدست آوردن شناخت دقیق و صحیح از اهداف، دیدگاه‌ها و نقطه نظرات اخلاقی و تربیتی قیام حماسی اش می‌باشد و در نهایت معرفی این اهداف به نسل امروز و فردای جامعه اسلامی به جهت تربیت و رسیدن به کمال. زیرا که تربیت انسان از مهم‌ترین مباحث علوم انسانی است و یکی از اهداف اصلی رسالت انبیاء هم تربیت و تزکیه بوده و امامت که دنباله روی نبوت است نیز همان راه پیامبران را در پیش گرفته است. همچنانکه امام حسین علیه السلام و قیامش همان اهداف پیامبرگرمی اسلام را پیش گرفت، و این تبعیت از پیامبر اکرم در رفتار آن حضرت در قیام عاشورا بروز و ظهور دارد؛ مانند اهمیت نماز که در روز عاشورا آنرا در عمل اثبات نمود، در حالیکه در محاصره دشمن بود نماز را بجماعت بجا آورد. و یا سرباز زدن از بیعت با یزید نمونه بارز دیگری از تربیت و اخلاق در واقعه عاشورا است که امام هم در سخن و هم در عمل به آن تأکید داشت و شجاعانه تا پای جان بر سر عقیده اش ایستاد و لحظه‌ای هم تردید نکرد. بنابراین برای بهره بردن از قیام عاشورا در زمینه تربیت و اخلاق باید ابتدا شخصیت نازنین امام حسین علیه السلام را شناخت، سپس به اهداف، مبانی و آموزه‌های تربیتی قیام پی برده تا بتوانیم در زندگی فردی و اجتماعی از آن بهره گرفته و در رفتار، کردار و اعمالمان نمود و ظهور بیشتری یابد.

۹۱. رضوی، سید روح‌الله. «جلوه‌های عشق به خدا در قیام عاشورا». استاد راهنما: رضا حبیبی، استاد مشاور: مسعود آذربایجانی. جامعه المصطفی، رشته اخلاق و تربیت، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.

چکیده: در این پژوهش «جلوه‌ها و نمادهای عشق به خداوند در قیام عاشورا» در پنج فصل مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است: در فصل اول به طرح مسئله، ضرورت، سؤال‌ها، اهداف، پیشینه و روش تحقیق پرداخته شده است. فصل دوم در دو بخش به بیان مفاهیم، نسبت سنجی و تطبیق آن‌ها پرداخته است. فصل سوم نیز در دو بخش، موضوعاتی از قبیل: انواع عشق، نتیجه‌گیری، درجات و مراتب عشق، محبت و مودت، وجوه و آثار مشترک و متفاوت انواع عشق، اساس و ماهیت عشق و جایگاه عشق در قرآن و روایات معصومین علیهم السلام را مورد بررسی قرار داده است. در فصل چهارم علائم و جلوه‌های عشق به خداوند در لسان برخی بزرگان، اخبار، روایات، مناجات و دعاها مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. فصل پنجم به مصادیق جلوه‌های عشق به خدا در قیام عاشورا اختصاص دارد.

۹۲. رضویان، کریستوفر پویا. «لعن یزید بن معاویه، بررسی نظرات ابن جوزی». استاد راهنما: مجید معارف، استاد مشاور: منصور پهلوان. دانشگاه تهران، رشته الهیات و معارف اسلامی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.

چکیده: برای دانشمندان اهل سنت تحلیل واقعه عاشورا برای مقابله با افکار شیعیان امری ضروری بوده است، زیرا این واقعه به شیعیان هویت می‌بخشید و مراسمی که برای عاشورا برگزار می‌کردند، فرصتی دوباره برای ترویج اندیشه شیعی به آنان می‌داد. برای این امر برخی این واقعه را چنان تحلیل و بررسی کردند که نقش یزید را در این حادثه هر چه کم رنگ‌تر سازند، و نشان دهند که عاشورا به اشتباه رخ داده و یزید در آن مقصر نیست. برای همین، لعن او را جایز نمی‌دانستند. مهم‌ترین نمایندگان دودیدگاه در بین عالمان حنبلی مذهب بغداد «ابن جوزی» و «عبد المغیث» بودند. ابن جوزی که در عصر خود رهبری حنابله را در دست داشت به شدت از جواز لعن بر یزید دفاع می‌کرد و از هم مذهبان خود دلتنگ بود که چرا مذهب احمد بن حنبل را با دفاع از یزید آلوده کرده‌اند. در مقابل عبدالمغیب کتابی در دفاع از یزید تألیف کرده و سعی می‌کرد هم مذهبان خود را قانع کند که این مسلک واقعی احمد بن حنبل است. ابن جوزی کتاب ارزشمند الرد علی المتعصب العنید المانع من ذم یزید را در رد همین کتاب تألیف کرده است. این مقال در صدد است با بررسی بخشی از جریانات فرهنگی و اجتماعی آن عصر روشن سازد که چرا موضوع لعن یزید در آن هنگام اهمیت یافته و چرا ابن جوزی به تألیف کتاب خویش دست یازیده است. همچنین، در صدد است مبانی، مصادر، و روش‌های بحث و استدلال را نزد ابن جوزی بررسی کند و ارزش کتاب او را در موضوع لعن یزید در مجامع علمی و فرهنگی توضیح دهد.

۹۳. روستایی، حسین. «کربلاء فی ملحمه عید الغدیر لبولس سلامه». استاد راهنما: محمد صالح شریف عسگری. تهران، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰. چکیده: هدف این پایان‌نامه بررسی بخش پایانی حماسه «عید الغدیر» است که به بیان وقایع عاشورا اختصاص یافته است؛ و با پژوهشی پیرامون حماسه و نمونه‌های آن در ادبیات جهانی آغاز شده همچنانکه به محرومیت ادبیات عربی نسبت به آن اشاره می‌شود و به بررسی اقوال مختلف ناقدان در این رابطه می‌پردازد؛ ناقدانی که در میدان رقابت ادبی با غرب، با دیدن فقر حماسه در ادبیات عرب، عده‌ای به شعر جنگ و نبرد خود بالیدند و عده‌ای در پی یافتن نشانه‌های حماسه به جستجو در میراث شعری و مشخصاً معلقات روی آوردند، در حالیکه گروهی با پذیرفتن اصل فقدان حماسه در ادبیات عربی

آن را به عنوان عیب نمی‌پذیرند و معتقدند ادب هرامتی ویژگی خودش را دارد، اما امری که این توجیه را ناپذیرفتنی می‌نماید، قبول دگرگونی ناگهانی در ادبیات یک ملت است که ویژگی‌های مخصوص به خود را دارد اما شعرای آن پس از آشنایی با نمونه‌های غربی حماسه با میل وافر به سرودن حماسه، روی آوردند. از میان این حماسه‌های نوظهور «عید الغدیر» سروده بولس مسیحی است، حماسه‌ای که از دید ناقدان در سطح حماسه‌های ممتاز غرب قرار دارد. در ادامه به شرح حال سراینده این حماسه و بررسی آثاری که در زمینه نثر و نظم به جای نهاده، پرداخته می‌شود و سپس به شخصیت شاعر که او را به سمت این حماسه اسلامی سوق داده اشاره می‌گردد بویژه که شیفته اهل بیت علیهم‌السلام شده و این شیفتگی را در آثارش و از جمله حماسه «عید الغدیر» بروز داده است؛ پس شاعر را تاب روایت بی روح تاریخ نبوده بلکه از احساسات خود نسبت به واقعه کربلاء، سخن به میان آورده و با تصویر آفرینی‌های گوناگون صحنه‌های آن را به نمایش درآورده است، تصویر آفرینی‌ای که در پایان بحث بدان اشاره شده است.

۹۴. زارع زاده، فهیمه. «تعامل و همکاری مشترک میان مخاطبان و آفرینندگان نخل ماتم». استاد راهنما: زهرا رهبرنیا. دانشگاه الزهراء، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.

چکیده: درک رابطه میان هنرمند (شناسا یا گمنام) و مخاطب (مردم) برای بررسی اثر هنری در بستری این اهمیت بنیادی دارد. چرا که در همین مناسبات میان هنر و زندگی اجتماعی است که یک روند کمابیش موفقیت آمیز صورت می‌گیرد؛ از یک طرف: روند فعالیت ذهنی منطبق بر تجربه اجتماعی، یعنی مفهوم کامل خلاقیت فردی خالق اثر در لحظه ابداع زیبایی شناختی است؛ که وی پیام یا مفهومی را با رمزی مشترک و آشنا، در قالبی قرار داده، در یک بستر مناسب در معرض مواجهه با مخاطب می‌گذارد. از طرف دیگر چنانچه مراحل شکل‌گیری اثر و به نمایش گذاشتن آن در آئین از غنای کافی برخوردار باشند، رمزگشایی توسط مخاطب صورت می‌گیرد. او با استفاده از رمزهای غیر کلامی نوع دریافت خود را به هنرمند منتقل می‌کند و هنرمند با توجه به عکس العمل مخاطب، ایده‌ها و تخیلات خود را در رابطه با اثر، تزئین آن و نوع برپایی آئین اصلاح می‌کند. لذا بازخورد مثبتی، سازنده روند این فرآیند ارتباطی است و هنرمند و مخاطب با یکدیگر، گفتگو و تعاملی متقابل دارند. اثری که در این پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد، «نخل ماتم» است که در روز عاشورا در بستری آئین نخل‌گردانی به نمایش گذاشته می‌شود. فرض حاکم، بر این اصل استوار است که خالق نخل ماتم و مخاطبان، با یکدیگر همکاری

داشته و در تعاملات و تأثیر و تأثراتی مشترک، در شکل‌گیری، تزئین و به نمایش گذاشتن اثر در آئین نخلگردانی نقش برابری داشته‌اند.

۹۵. زینی وندیان، ظاهر. «سیمای واقعه کربلا در دیوان الشیخ محسن ابوالحب». استاد راهنما: مهدی ناصری. دانشگاه قم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: مجموعه حاضر، بیشتر به قیام امام حسین علیه السلام، از مبداء تا مقصد توجه داشته و بر آن است تا شناخت بیشتری از حادثه کربلا، تحلیل و تأثیرش را خصوصاً در شعر ابوالحب منعکس نماید. لذا با توجه به بازتاب واقعه کربلا در شعر شعرای کربلا و عاشورا بودن شناساندن اشعار عاشورایی و شعرای دینی و حسینی در ادب شیعه در حد یک ضرورت و تکلیف است که منشأ آن الگوپذیری از قیام کربلا و دستاوردهای بزرگ آن می‌باشد، دست‌آوردهایی که همه نشان و نمادی از شهادت و اسارت آن واقعه عظیم را در خود دارد، زیرا از هر زاویه‌ای که به واقعه کربلا و ابعاد زمانی، مکانی، شخصیت‌ها و... بنگریم بیشتر و بهتر میزان بازتاب این واقعه را در ادبیات تمام ملت‌ها و فرهنگ‌ها بویژه ادبیات شیعه می‌بینیم تا جایی که می‌توان اظهار داشت واقعه عاشورا گویا آئینه تمام‌نمای مظاهر شیعه و دین اسلام است. و نیز این بازتاب را هر چه واضح‌تر و شفاف‌تر در پژوهش پیرامون شعر و شعرای عاشورایی به خصوص در شعر آقای ابوالحب (د. ۱۳۰۵). از شعرای شیعی معاصر- می‌یابیم و لذا این شاعر جایگاهی ممتاز در میان شعرای عاشورایی دارد و الحق که وی یکی از مفسرین شعر عاشورا در ارائه مظلومیت آل رسول الله علیه السلام در قیام کربلا است و سزاوار توجه و شناسایی بیشتر می‌باشد.

۹۶. سازمند، محبوبه. «بررسی مناقب و مرآتی ۱۴ معصوم در دیوان فواد کرمانی». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

۹۷. سخی رضایی، غلام. «تبیین و تحقیق دیدگاه‌های شهید مطهری (ره) درباره قیام امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: عزت‌الله مولایی‌نیا، استاد مشاور: غلامحسین محرمی. دانشگاه جامعه المصطفی العالمیه، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵.

چکیده: رساله حاضر نظرات و دیدگاه‌های شهید مطهری را درباره قیام اباعبدالله الحسین علیه السلام مورد نقد و بررسی قرار داده است، که در یک مقدمه و پنج فصل سامان یافته و در پایان هر فصل به نتایج مهم آن اشاره گردیده است. فصل اول، دربرگیرنده کلیات و چارچوب نظری تحقیق است. فصل دوم، شناخت مختصر از زندگانی اباعبدالله الحسین علیه السلام و فضایل آن بزرگوار از دیدگاه شهید مطهری است. فصل سوم، علل قیام امام

حسین علیه السلام از دیدگاه شهید مطهری است، این فصل شامل مسئله بیعت، دعوت و امر به معروف و نهی از منکر است به نص قطعی تاریخ. فصل چهارم، اهداف قیام امام حسین علیه السلام از دیدگاه شهید مطهری است و فصل پنجم، دستاوردهای قیام امام حسین علیه السلام از دیدگاه شهید مطهری می باشد و در پایان، خاتمه و جمع بندی نهایی تحقیق نیز مورد توجه واقع شده است.

۹۸. سعیدی، محمد حسن. «مردم شناسی مراسم آیینی: مراسم نخل گردانی روز عاشورا در روستای دهمل». دانشگاه تهران، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

۹۹. سلمان، صدیقه. «تصویر، بیان، عاشورا». استاد راهنما: علیرضا نوروزی طلب. دانشگاه تهران، رشته هنرهای زیبا، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۵.

چکیده: مباحث مطرح شده در این رساله به شرح ذیل است: ضرورت تفسیر در هنر، نگرشی بر نگارگری پس از عصر صفوی، تصور ذهنی از متن، شرحی بر واقعه کربلا، تبدیل تصویر به تصویر، درآمدی بر دو ترکیب بند در رثای عاشورا، تصویرهای جاودان در دو ترکیب بند در مورد حادثه عاشورا، مروری بر ترکیب بندی از وصال شیرازی، تحلیلی از منظومه محتشم کاشانی، در رثای سالار شهیدان حسین بن علی علیه السلام، نقاشی قهوه خانه، ترکیب بند مصور.

۱۰۰. سمایری، محمد علی. «ترجمه کتاب اللهوف علی قتلی الطفوف؛ بزبان اردو؛ تألیف سید ابن طاووس». استاد راهنما: محمد علی رضانی، استاد مشاور: کامیل اصغر زیدی. دانشگاه جامعه المصطفی العامیه، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.

چکیده: این رساله ترجمه کتاب اللهوف علی قتلی الطفوف سید ابن طاووس (ره) است که مؤلف محترم کتاب آن را به سه بخش تقسیم کرده اند: بخش اول: زندگانی امام حسین علیه السلام، از ولادت تا عاشورا. این بخش شامل حوادثی است که از ولادت تا روز عاشورا به وقوع پیوسته. بخش دوم: شامل حوادث روز عاشورا و جانبازی یاران و اصحاب امام حسین علیه السلام و بخش سوم شامل حوادثی است که پس از شهادت امام به وقوع می پیوندد، از خروج سرها از کربلا و اسارت بانوان حرم تا ورود اهل بیت به مدینه و لباس مصیبت در عزای کربلائیان؛ به زبان اردو.

۱۰۱. سواد کوهی، فتانه. «رثاء اهل بیت علیهم السلام در ایران به عربی سده های چهارم و پنجم هجری». استاد راهنما: ابراهیم دیباجی. دانشگاه تهران، رشته ادبیات و علوم انسانی، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۵.

چکیده: این رساله با عنوان رثاء اهل بیت در ایران قصد آن داشت که به بررسی فن شعری رثاء در ایران در سده‌های چهارم و پنجم هجری بپردازد. قرونی که از لحاظ انتشار علوم مختلف یکی از برجسته‌ترین سده‌های تمدن اسلامی و ایرانی به حساب می‌آید. رثاء اهل بیت در این قرون از مفاهیم جدیدی برخوردار بوده و شعرای متعهد شیعی در رثاء خود با بررسی واقعه کربلا و ماجرای سقیفه و روز غدیر با بیانی زیبا با ارتباط این امور به هم پرداخته‌اند. در حقیقت رثاء اهل بیت از ماتم سرایی صرف خارج گشته و به بیان واقعیاتی پرداخته که مربوط به کل امت اسلامی است. سرودن شعر در مدح و رثاء اهل بیت عملی دینی است با انگیزه دینی و عاطفی و هدف آن بزرگداشت شعائر دین است. چراکه ائمه نه برای مجد شخصی بلکه برای خدمت به عموم مسلمین بر اساس هدایت الهی قیام کرده‌اند. لذا جاودان ساختن اعمال ائمه، عملی از اعمال تقوا است و شعر شاعر شیعی اثری است که انگیزه آن احساس و عاطفه عمیق شاعر نسبت به اهل بیت است یا به گونه‌ای دیگر انگیزه آن دین است و بیانگر نوعی حب اعتقادی است نه حزبی و طائفه‌ای چراکه ائمه برای نجات انسانیت قیام کردند و انسانیت مسئله‌ای طائفه‌ای و قومی نیست.

۱۰۲. سوکی، معصومه. «ارزش‌های ادبی پیروان محتشم کاشانی و درون‌مایه‌های این قبیل اشعار». استاد راهنما: جلیل تجلیل، استاد مشاور: علی اصغر حلبی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته زبان و ادبیات فارسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۳.

چکیده: هدف پژوهش یافتن و شناساندن شاعرانی مشهور و گمنام است که در مورد واقعه عاشورا شعر سروده‌اند و معرفی شعر آنان، تصحیح نسخه‌های خطی در جهت پیشبرد زبان و ادب فارسی و زنده کردن این قبیل آثار و تثبیت فرهنگ عاشورا است. روش پژوهش مراجعه به کتابخانه‌های معتبر و تهیه کپی نسخه‌های خطی و تصحیح این نسخه‌ها با روابط و معیارهای زبان معیار حاضر و جمع‌آوری ترکیب بندهای شاعران از دیوان‌های آنان، فیش برداری و جمع‌آوری و تنظیم فیش‌ها است. طرح پژوهش شناساندن انگیزه و هدف اصلی امام در قیام عاشورا و تأثیر این واقعه بر هرانسان آزادی‌خواهی در فرهنگ و ادب ایران است.

۱۰۳. سیاوشی، سمیه. «بازتاب قیام کربلا در تاریخ نگاری شام و عراق». استاد راهنما: علی ناظمیان فرد. مشهد، دانشگاه فردوسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: در سال شصت هجری با روی کار آمدن یزید، جامع اسلامی دچار دگرگونی‌هایی در ارزش‌ها و سنت نبوی شد. همین امر سبب گردید تا امام حسین (ع) با هدف امر به معروف

ونهی از منکر و احیای سیر جدشان، پیامبر ﷺ، علیه حاکم جور زمانه قیام کند. واقع کربلا به طرق مختلف در کتاب‌های مورخان شامی و عراقی بازتاب یافته است. مورخان هریک از این مکاتب بر اساس عقاید سیاسی و مذهبی خویش، و سلاقی و سیاست حکومت وقت، گزارش‌هایی از این واقعه را نقل کرده‌اند. در این پژوهش برآنیم تا بازتاب قیام کربلا در تاریخ نگاری شام و عراق را به روش توصیفی-تحلیلی بررسی کنیم و نشان دهیم که مورخان این دو مکتب چگونه این حادثه را بازتاب داده‌اند.

۱۰۴. شاهی زاده، رامین. «مطالعه انسان شناختی مراسم عاشورا در شهرستان اردبیل». استاد راهنما: احمد محمدپور، استاد مشاور: اسماعیل بلالی. همدان، دانشگاه بوعلی سینا، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: آیین‌های سوگواری عاشورا در شهرستان اردبیل تنها یک پدیده ساده مذهبی نیست، بلکه چنان کیفیتی را داراست که خصائص یک نمود زنده و فعال فرهنگی و اجتماعی را آشکار می‌سازد. هدف این تحقیق درک و توصیف دقیق و ضخیم مراسم عاشورا در جامعه اردبیل به عنوان یک میراث فرهنگی در زمان کنونی و تحلیل کارکردهای اجتماعی این مراسم در جامعه مورد بررسی است. یافته‌های تحقیق در دو دسته کلی «کیفیت و ترتیبات برگزاری مراسم عاشورا» و «علائم و نشانه‌ها در مراسم عاشورا» موضوع بندی شده است. نتیجه کلی آن است که افراد با شرکت در مراسم عاشورا، هویت جمعی و تشخیص اجتماعی می‌یابند و فردیت آن‌ها در خدمت «وجدان جمعی» قرار می‌گیرد. علائم و نمادهای به کاررفته در مراسم عزاداری که مأخوذ از نظام فرهنگی جامعه مورد بررسی است به نوبه خود تعلق عزاداران به یک جمع مشخص را نشان می‌دهند.

۱۰۵. شرفپور (احدی)، رمضانعلی. «عناصر و مؤلفه‌های کلامی نهضت عاشورا». استاد راهنما: محمد مهدی احمدی اصفهانی، استاد مشاور: سعید ضیایی فر. دانشگاه جامعه المصطفی العالمیه، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۳.

چکیده: پژوهش حاضر بر اساس این سوال اصلی طرح گردیده است که آیا عناصر و مؤلفه‌های مورد بحث در نهضت عاشورا، از نگاه کلامی می‌توانند توجیه کننده ضرورت نهضت، مشروعیت و مفید بودن آن باشند یا نه؟ این پایان نامه در قالب چهار فصل بیان شده، در فصل اول تحت عنوان کلیات به بررسی بیان ضرورت پیشینه تحقیق و مبادی تصویری موضوع پرداخته شده، در فصل دوم این مطلب مد نظر بوده، که قیام کربلا چه اهدافی را تعقیب می‌کرده و برای رسیدن به آنها چه استراتژی و رویش را به کار گرفته

است؟ سوال مذکور با توجه به عنصر موقعیت شناسی و سیره عملی و کلامی امام در جریان نهضت جواب داده شده است. در فصل سوم آگاهی امام به شهادت اثبات گردیده و به شبهات مطرح در این مورد جواب گفته شده است. و در فصل چهارم علل استمرار عزاداری‌های حسینی و فلسفه و حکمت آن مورد توجه بوده و بلاخره به نتیجه گیری از کل رساله می‌رسیم.

۱۰۶. شریف رازی، نفیسه. «مبانی عرفانی دعای عرفه امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: غلامحسین ابراهیمی دینانی، استاد مشاور: مصطفی محقق داماد. دانشگاه قم، رشته الهیات و معارف اسلامی، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۸.

چکیده: این رساله در دو بخش تنظیم شده است. در این فصل ابتدا اشاره‌ای به دشواری تعریف عرفان شده و در انتها تعریف عرفان آمده است. در ادامه این فصل این مباحث آورده شده است: اصالت عرفان اسلامی، صحیفه سجادیه، سند دعای عرفه. بخش دوم شامل مبانی عرفانی دعای عرفه است تحت عنوان نهادهای عرفانی دعا. مطالب این بخش عبارتند از: اسما حسنی و صفات علیای حق تعالی، تنزیه حق تعالی، اشتیاق و حب خدا، اقرار و شهادت به ربوبیت، شکر، توبه

۱۰۷. شریفی مرجقلی، رسول. «انعکاس فرهنگ عاشورا در شعر فارسی (از صفویه تا امروز)». استاد راهنما: جلیل تجلیل، استاد مشاور: محمد علی سجادی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته ادبیات و علوم انسانی، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۵.

۱۰۸. شفیعی حسن آبادی، محمدرضا. «سیمای ابوالفضل العباس علیه السلام در شعر مشاهیر معاصر عراق». استاد راهنما: حجت الله فسنگری، استاد مشاور: سید مهدی نوری. سبزوار، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: بسیاری از شاعران عراقی دوستدار اهل بیت در رثای شهدای واقعه عاشورا و تمجید از دلوری‌های آنان شعر سروده و در آن میان شاعرانی همچون سید جعفر حلی، عبدالمنعم فرطوسی و... در اشعاری زیبا به تبیین نقش ابوالفضل ال عباس علیه السلام در حادثه عاشورا پرداخته‌اند. این شاعران در ترسیم شخصیت آن حضرت غالباً به حماسه او در واقعه عاشورا توجه داشته‌اند، و به توصیف ایشان از لحظه نبرد با امویان، ورود به شریعه فرات و برداشتن آب برای تشنگان حرم حسینی تالحنه شهادت و حاضر شدن امام حسین علیه السلام بر بالین ایشان پرداخته‌اند و بیشتر بر صفات برجسته ایشان چون شجاعت،

وفاداری و ایثار تاکید نموده‌اند و در این میان برخی القاب و صفات آن حضرت را نیز ذکر کرده‌اند. ائمه معصومین علیهم‌السلام در زیارت آن حضرت از ایشان با عناوین مجاهد، بصیر، فداکار، عبد صالح یاد می‌کنند و به القاب تابناکی چون قمر بنی هاشم، باب الحوایج، علمدار، ساقی، سپهسالار دست می‌یابد که غالب آن مرهون نقش آفرینی آن حضرت در واقعه عاشورا است.

۱۰۹. شکرانی، زهره السادات. «شرح حال و گزیده‌ای از اشعار شریف رضی (ره)». استاد راهنما: میرلوحی، سید علی، دانشگاه اصفهان، کارشناسی ارشد ۱۳۷۲.

چکیده: این رساله که شامل سه فصل می‌باشد؛ فصل اول آن در مورد زندگانی شریف رضی و فصل دوم در مقام علمی و ادبی شریف رضی می‌باشد. این شخصیت بزرگ که نهج البلاغه را گردآوری نمود اگر چه اسمش برای بسیاری از مردم ما آشنا می‌باشد لکن چهره علمی و ادبی او در واقع ناشناخته مانده است. در این رساله این شخصیت بیشتر از جنبه ادبی معرفی گردیده زیرا که موضوع کار رساله معرفی یک شخصیت ادبی و بررسی اشعار او می‌باشد. بیشتر نقادان ادب او را سرآمد شعرای قریش می‌دانند. فصل سوم این رساله که شامل چهار قصیده از قصائد شریف رضی است مجموعاً ۲۱۰ بیت شعر است که قصیده اول در اظهار محبت به اهل بیت علیهم‌السلام و افتخار در انتساب به آنهاست و سه قصیده دیگر در ثناء امام حسین علیه‌السلام می‌باشد. و این موضوع به خاطر این انتخاب شده که مرثیه امام حسین علیه‌السلام باید همیشه زنده بماند و از خاطره‌ها فراموش نگردد.

۱۱۰. شهبازی، اصغر. «حماسه حسینی در شعر معاصر عراق و ایران». استاد راهنما: جعفر دلشاد، استاد مشاور: نصرالله شاملی. دانشگاه اصفهان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: حماسه حسینی، حماسه‌ای جاویدان و بی‌همتا است که آثار آن در دنیا انتشار یافته و به عرصه‌گاه تحلیل و نکته‌سنجی‌ها مبدل شده است. این واقعه از هنگام ظهورش تا عصر کنونی تأثیری شگرف در حفظ و پیش برد تعالیم دینی داشته است. این حماسه از نگاه صاحب ذوقان ادبیات عربی و فارسی به دور نبوده تا جایی که گستردگی این سروده‌ها، شاخه‌ای مستقل به عنوان شعر عاشورایی یا شعر حسینی ایجاد کرده است. پژوهش حاضر تلاش دارد با نگاه تطبیقی به شعر عاشورایی محمد مهدی جواهری، جواد جمیل از ادبیات عربی، و محمد حسین شه‌ریار و سید حسن حسینی از ادبیات فارسی، بازتاب حماسه‌ی عاشورا را در شعر آن‌ها شناخته و به تفاوت‌ها و اشتراکات موجود میان آن‌ها دست یابد.

۱۱۱. شهسواری، رقیه. «تجلی واقعه‌ی عاشورا در شعر شیعه». استاد راهنما: خلیفه شوشتری، استاد مشاور: خضری. دانشگاه شهید بهشتی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷.
۱۱۲. شهسواری، علی رضا. «تحلیل و بررسی احتجاج‌های امام حسین (ع) و اصحاب (با تاکید بر مقطع تاریخی قیام حضرت از مدینه تا بازگشت اسرا و اهل بیت (ع) به مدینه)». استاد راهنما: کاووس روحی برندق، استاد مشاور: نصرت نیل ساز. دانشگاه تربیت مدرس، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.
- چکیده: امام حسین (ع) از آغاز قیام خویش در مدینه که با بیعت نکردن با یزید بن معاویه شروع شد تا لحظه‌ی شهادت، سعی داشتند تا با ادله‌ی مستحکم، حقانیت خود و بطلان یزید را آشکار سازند.
۱۱۳. شیخ زاده، قاسم علی. «رابطه علم غیب امام حسین (ع) و حادثه عاشورا». استاد راهنما: مصطفی آزادیان، استاد مشاور: محمد جعفری. دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک تهران)، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵.
- چکیده: در رساله به دلائل عقلی و نقلی مخالفان و موافقان علم غیب معصومین (ع)، گستره علوم معصومین، علوم مخصوص خداوند، دلائل مخالفین علم امام حسین (ع) به حادثه عاشورا پرداخته شده است.
۱۱۴. شیخی، محمدرضا. «بررسی جایگاه عاشورا در ادبیات منظوم انقلاب سیاسی». استاد راهنما: محمدرضا سنگری، استاد مشاور: مرتضی بدخشان. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته زبان و ادبیات فارسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.
- چکیده: در این پژوهش به شعر عاشورایی انقلاب اسلامی از جهات مختلف پرداخته شده است. نخست بررسی سیر مرثیه در ادبیات فارسی و بررسی ادبیات انقلاب اسلامی و شعر عاشورایی انقلاب پرداخته شده است. بررسی ویژگی‌های فکری، ادبی و زبانی شعر عاشورایی، مهم‌ترین اصل در این پژوهش است. حاصل این پژوهش روشن ساخته است که اشعار عاشورایی انقلاب از نظر لفظ ساده و روانند اما از نظر محتوا، با صلابت ژرف و تأثیر گذار؛ همانند سروده‌های نصرالله مردانی، محمود شاهرخی و علی معلم این اشعار حاوی چهار بعد سوگ، حماسه بیان عرفان هستند. اشعار عاشورایی از اشعار سست و مبتذل و مبرا است و چهره‌های درخشانی در عرصه‌ی شعر عاشورایی در عصر انقلاب پدید آمده‌اند.
۱۱۵. شیرزادیان کبریا، دلاور. «ترجمه قسمتی از کتاب اعیان الشیعه سید محسن عاملی».

استاد راهنما: سید احمد فاطمی احمد آبادی. مشهد، دانشگاه فردوسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۵۱.

چکیده: عنوان رساله حاضر ترجمه قسمتی از کتاب *اعیان الشیعه* سید محسن عاملی است. کتاب *اعیان الشیعه* سرگذشتنامه‌های شیعه را بیان می‌کند. و این رساله به بیان سرگذشتنامه امام حسین (ع) می‌پردازد. دارای مطالب متقن علمی و براهین محکم عقلی می‌باشد و به طور لطیفی به بیان کیفیت جنگ کربلا پرداخته است. بیان مؤلف از توصیف واقعه کربلا از روز سوم محرم شروع می‌شود تا روز دهم یعنی عاشورا ادامه می‌یابد. سپس در پایان اسامی افراد بنی هاشم را که به یاری امام حسین (ع) قیام نموده و با ایشان کشته شده‌اند را در چند دسته می‌آورد. ابتدا اسامی اولاد امیرالمؤمنین علی (ع) شامل ۱۰ نفر، بعد اولاد امام حسن (ع) شامل ۴ نفر، اولاد امام حسین (ع) شامل ۳ نفر، اولاد عبدالله بن جعفر شامل ۳ نفر، اولاد عقیل ابن ابیطالب ۱۰ نفر، بعد فهرست شهدای کربلا، انصار امام حسین (ع) غیر از بنی هاشم به ترتیب حروف الفبا به تعداد ۳۲ نفر، و بعد از آن فهرست شهدای کربلا غیر از بنی هاشم را که ۶۹ نفرند بیان می‌کند. به این ترتیب مؤلف توانسته است با ترجمه سرگذشتنامه امام حسین (ع) جزئیات کاملی از روند حادثه کربلا ارائه دهد.

۱۱۶. شیربک، مرتضی. «ریخت‌شناسی تعزیه». استاد راهنما: محمدرضا خاکی، استاد مشاور: امیریان. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۹. **چکیده:** اهداف پژوهش تشکیل ظاهری و اجزای تشکیل دهنده تعزیه، گام به گام رفتن به مسیر حرکت، رشد و تحول مضامین تعزیه و توقف آنها، تفکیک ویژگی‌های ساختاری تعزیه و چه نیازی به جمع‌آوری، تصحیح و نگه‌داری نسخ‌های تعزیه داریم است. روش اصلی کتابخانه‌ای، انتخاب، استخراج مطالب مرتبط از پایان نامه‌ها و کتب‌ها، دیدن اجراهای تعزیه در محله‌های خاص و دیدن فیلم‌های تعزیه و مرتبط با آن، به عبارت بهتر، جمع‌آوری اطلاعات از طریق مشاهده مطالعه است. ضرورت مرکزیت قرار گرفتن دانشگاه - دانشکده‌های - مرتبط برای پژوهش‌های تعزیه، تأمین بودجه کافی و کادر علمی و مجرب دانشگاهی و تجربی در خصوص پژوهش‌های همه‌جانبه تعزیه، ایجاد و انتخاب واحدهای تخصصی بیشتر و حتی گرایش تخصصی در خصوص آشنایی، روخوانی، تصحیح و آموختن فنون نوشتن نسخ‌های تعزیه و ایجاد انگیزه در نویسندگان هنرهای نمایشی، برای خلق و تولید نسخ‌های جدید تعزیه است.

۱۱۷. شیرکش، میثم. «بررسی اثرات قیام امام حسین علیه السلام در فقه سیاسی شیعه». استاد راهنما:

محسن جابری عربلو. دانشگاه تهران، رشته الهیات، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۷.

چکیده: هدف نویسنده بررسی برخی از ابعاد نهضت امام حسین علیه السلام در فقه سیاسی شیعه و گشودن راهی برای علاقه‌مندان به مباحث اجتماعی و فقهی بوده است. وی با بهره‌گیری از منابع فقهی، تاریخی و تفسیری و با استناد به نظر فقها، به دستاوردهای این نهضت عظیم در فقه سیاسی پرداخته و مسئله قیام امام حسین علیه السلام را در فقه مورد بررسی قرار داده است. برخی از عناوین مورد بحث چنین است: تعریف فقه سیاسی و برخی از مصادیق آن؛ اوضاع معاصر قیام امام حسین علیه السلام؛ علل قیام امام حسین علیه السلام از دیدگاه امام خمینی (ره)؛ فقه عاشورایی امام خمینی (ره)؛ ادله مشروعیت قیام علیه حاکمان ستمگر؛ علل پرهیز امام حسین علیه السلام از تقیه؛ تقیه در احکام؛ مهادنه (متارکه جنگ)؛ هدنه در متون فقهی؛ استناد شیخ حسن نجفی (صاحب جواهر) به نهضت امام حسین علیه السلام در زمینه ثبات.

۱۱۸. صالحی اصل، لطیف. «احکام فقهی عاشورا و حضرت سیدالشهدا علیه السلام». استاد راهنما:

محمدعلی قربانی، استاد مشاور: آیت‌الله زین‌العابدین قربانی. دانشگاه آزاد اسلامی. واحد

لاهیجان، رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۶.

۱۱۹. صالحی، لیلا. «ترجمه و شرح مرثیه‌های ابن خلفه». استاد راهنما: علی صابری، استاد

مشاور: محمود خرسندی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته ادبیات و علوم

انسانی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۳.

چکیده: بررسی حیات محمد بن اسماعیل مشهور به ابن خلفه و ترجمه و شرح مرثیه‌های

سروده شده او در مورد امام حسین علیه السلام است. روش پژوهش روش کتابخانه‌ای، فیش برداری

و سپس تحقیق و بررسی است. نتیجه کلی ابن خلفه بدون خواندن کتاب و اطلاع از قواعد

صرف و نحو عربی و استفاده از محضر استادان، با کمک ذوق و سلیقه خود از ادیبان بارز

عصر خود بود.

۱۲۰. صفریان دارانی، مهین. «مقارنه اشعار الشریفین الرثائیة». استاد راهنما: علیرضا باقر، استاد

مشاور: باقر قربانی زرین. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته زبان و ادبیات

فارسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۱.

چکیده: هدف از این پژوهش بررسی روحیات و طبع شعری شریف مرتضی و شریف رضی

و استخراج موضوعات موجود در قصائدی که در رثای جدشان امام حسین علیه السلام سروده‌اند،

می باشد. روش پژوهش کتابخانه‌ای است و متن تحقیق شامل، بررسی اوضاع سیاسی و... زندگینامه و قصائد سروده شده در ثای امام حسین علیه السلام می باشد. نتیجه کلی از پژوهش بیانگر این نکته است که شریف مرتضی و شریف رضی با به تصویر کشیدن اوج مصیبت کربلاء چهره‌ی کربیه بنی امیه را نمایان می سازند، و در کنار مدح اهل بیت علیهم السلام و امام حسین علیه السلام به ذم بنی امیه می پردازند.

۱۲۱. صفری، بیژن. «بررسی رابطه قشر بندی اجتماعی با شرکت در جلسات هیئت های عزاداری مذهبی در شهر زنجان در سال» ۱۳۷۹. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۱.

۱۲۲. صمدزاده، الناز. «بررسی عاشورا سروده های دوره صفویه وقاجاریه». استاد راهنما: کرمعلی قدمیاری. دانشگاه ارومیه، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: یکی از گونه های ادبیات، ادبیات عاشورایی است که در طی ۱۴ قرن گذشته در میان توده های مردم از اهمیت و جایگاه ویژه ای برخوردار بوده است. خاستگاه این نوع ادبی، مردم است. اولین حکومتی که به شکل جدی و حتی گسترده به واقعه عاشورا پرداخت، حکومت صفویان بود زیرا به خاطر رسمی اعلام شدن مذهب شیعه و تشویق شعرا به سرودن اشعاری در مدح و منقبت اهل بیت، ادبیات عاشورایی بویژه شعرآن گسترش خاصی پیدا کرد. از میان شاعران دوره صفویه، به ترتیب تاریخی به افرادی چون اهلی شیرازی، محتشم کاشانی، وحشی بافقی، فیاض لاهیجی، شفایی اصفهانی، حزین لاهیجی، عاشق اصفهانی می توان اشاره کرد. شاید چنین برداشت شود که اعلام مذهب تشیع به عنوان مذهب رسمی و توجه پادشاهان صفوی به ادبیات مذهبی و دینی، عصر صفویه را به دوران شکوفایی ادبیات عاشورا بدل کرده است اما در اصل چنین نیست. بلکه دوران طلایی اشعار عاشورایی و ادبیات طّف دوره قاجار است. به دلیل فراوانی شعرای عاشورا پرداز و تنوع اشعار عاشورایی در دوره قاجار، به شاعران شاخصی چون: ملا احمد نراقی، فتحعلی شاه قاجار، وصال شیرازی، یغمای جندقی، صباحی بیدگلی و... می توان اشاره نمود. روش تحقیق این پایان نامه، توصیفی و تحلیلی است و نگارنده بر آن است که پس از بررسی عاشورا سروده های شاعران شاخص دوره صفویه وقاجاریه از نظر وزن و قالب و مضامین و نکات بلاغی، مقایسه ای نیز بین اشعار عاشورایی دو دوره یاد شده انجام دهد.

۱۲۳. صنعتی، حسین. «ترجمه قسمتی از کتاب صواعق المحرقة و فیات الاعیان». استاد راهنما: محمود مهدوی دامغانی. مشهد، دانشگاه فردوسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۴۸.

چکیده: رساله حاضر ترجمه قسمتی از کتاب صواعق المحرقة فی الرد علی اهل البدع و الزندقه (چاپ مصر) است که در آن به شرح حال ائمه اطهار پرداخته شده است. در این راستا برای بیان حالات و قسمتی از فضایل حضرت امیرالمومنین علی علیه السلام و دوفرزند ایشان امام حسن و امام حسین علیه السلام از کتاب صواعق المحرقة و شرح حال بقیه معصومین علیه السلام را از کتاب و فیات الاعیان ترجمه نموده اند. این پژوهش به نوعی به بیان تاریخی می پردازد که بدون نام ائمه معنا و موضوعیتی ندارد و با ورق زدن اوراق تاریخ در شرح هر کدام از ائمه معصومین علیه السلام به معرفی تربیت یافتگان مکتب ربوبی جهت معرفی سیره و زندگی آن ها به عنوان تعلیمات عالیه اخلاقی می پردازد. این رساله به خواننده امکان برداشت و استفاده مشروع جهت تأمین کلیه نیازهای فردی و اجتماعی را داده است. در بیان این تاریخ مؤلف از آثار دو مورخ بزرگ سنی مذهب به نام های ابن حجر میثمی و ابن خلکان (م. ۵۶۱. ق) استفاده برده است.

۱۲۴. ضیایی فرد، محمود. «بررسی نهضت مختار». استاد راهنما: اللهیار خلعتبری. دانشگاه شهید بهشتی، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۳.

چکیده: اصولاً نهضت های مردمی دشمنان زیادی دارند، هر گروه و دسته ای که منافعیشان در خطر می افتد حتی الامکان سعی در نابودی آن قیام ها دارند، مختارنیز یک نهضت مردمی به راه انداختن وی با یک فرد و گروه درگیر نبود او با یک جریان منحرف تاریخی می جنگید و این جریان همان خط مخالف اهل بیت پیامبر ﷺ بود. مختار از وقتی که خود را شناخته بود، طرفداری از اهل بیت را آغاز کرده بود، چون خاندان او بویژه عمویش سعد بن مسعود ثقفی که مختار تحت سرپرستی او بزرگ شده بود از طرفداران اهل بیت بودند. زندگی مختار تا قبل از مبارزات سیاسی او در زمان امام حسین علیه السلام که سبب شد ابن زیاد او را زندانی کند، خیلی روشن نیست ولی اجمالاً می شود گفت او با اهل بیت در تماس بوده است. ولی از این به بعد شرح زندگی او کاملاً بطور مشخص و روشن در منابع تاریخی آمده است، مختار از موقعی که مبارزات سیاسی خود را آغاز کرد بارها به زندان افتاده و بعد از آزادی مبارزه خود را بنحوی دیگر دنبال می کرد و آخر الامر توانست تحت نام خونخواهی امام حسین علیه السلام و با اجازه محمد حنفیه حکومتی کوتاه مدت در کوفه تشکیل دهد، محمد حنفیه مختار بن ابی عبید ثقفی را پس از کشته شدن حسین بن علی بر عراقین حکومت

داد و او را به خونخواهی وی و کینه توزی از دشمنان و جستن و کشتن کشتندگان آن حضرت امر فرمود. مختار در دوران کوتاه حکومتش قاتلین امام حسین علیه السلام را سرکوب کرده و کشتار عظیمی از آنان به عمل می‌آورد و در اداره حکومتش برخلاف پیشینیان، به حضرت علی علیه السلام تاسی کرده و حاکمیت غیر عادلانه اشراف عرب بر ملت‌های غیر عرب را درهم شکست، او در سیاست خود عرب را بر عجم، ترجیح نداد و مسلمین را به یک چشم نگریست، روش سیاسی او و اجرای عدالت وی در زمان حکومتش، بر اساس خط مشی حکومت عادلانه امیرالمؤمنان بود. به نظر ما مختار همدش خونخواهی اهل بیت و بویژه امام حسین علیه السلام بود، وی بارها به این مطلب تاکید کرده بود و چنانچه در خطبه‌ای که بعد از فتح کوفه ایراد نمود به این مطلب اشاره می‌کند. ولی آخر الامر به سبب اینکه اشراف کوفه با او مخالف بودند و عده زیادی از آنان به ابن زبیر در بصره پیوسته بودند با کمک مصعب بن زبیر به کوفه حمله کرده و مختار را شکست داده و به قتل می‌رسانند. پیرامون مختار و نهضت وی همانطوری که در متن رساله اشاره شده است صحبت‌های زیادی وجود دارد ولی با بررسی که روی منابع مختلف انجام دادیم به این نتیجه رسیدیم که خیلی از این شایعات از جمله ادعای پیامبری، کذاب بودن صحیح نبوده و ارتباطی نیز بین وی و مذهب کیسانیه وجود ندارد که ما در بحث کیسانیه رساله به طور مفصل راجع به آن بحث کرده‌ایم. وی از نظر مذهب نیز عقیده‌ای صحیح و مطابق مذهب امامی داشته است. وی با قیام خود توانست خدمت بزرگی به اهل بیت نموده و دل آن خاندان را شاد نماید.

۱۲۵. طاهری فر، زهت. «نقد و بررسی واقعه عاشورا در شعر انقلاب اسلامی ایران». استاد راهنما: سکینه رسمی، استاد مشاور: میرجلیل اکرمی. دانشگاه تبریز، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵.

۱۲۶. طباطبائی رنجبر، صغری. «تحقیقی پیرامون خطبه‌های حضرت زینب علیه السلام در کوفه و شام». استاد راهنما: محمود شکیب. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته ادبیات عرب، کارشناسی ارشد، ۱۳۶۹.

۱۲۷. «عاشوراء فی الشعرالعراقی المعاصر (عبدالمنعم الفرطوسی، محمدمهدی الجواهری نمودجا)». استاد راهنما: سودابه مظفری، استاد مشاور: حسین ابویسانی. تهران، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: واقعه‌ی عاشوراء و شهادت امام حسین علیه السلام از جمله بزرگترین حوادث در تاریخ اسلام بعد از واقعه‌ی غدیر شمرده می‌شود که در آن روز بهترین و عزیزترین خاندان رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم در صحرای کربلاء به شهادت رسیدند. این واقعه‌ی انسانی

در روحیه‌ی شاعران بسیار تأثیرگذار بوده چنانکه شاعران در طول تاریخ به سرودن شعر درباره آن همت گماشتند. دوتن از شاعران نامی معاصر عراق شمرده می‌شوند که اشعار محمد مهدی جواهری و عبدالمنعم فرطوسی زیبا و تأثیرگذاری در ثنای امام حسین علیه السلام سروده‌اند. با بیان واقعه عاشوراء و شهادت امام حسین علیه السلام در اشعار خود کوشیدند که فریاد آزادی جواهری و فرطوسی آن حضرت، مبارزه با ظلم و ستم زمانه، تسلیم نشدن در برابر خواسته‌های حاکمان، دفاع از دین و عدالت، و در پایان از خودگذشتگی و فداکاری امام علیه السلام در راه حفظ ارزش‌های اسلام را به زیبایی هر چه تمام‌تر به تصویر بکشند. در این پایان نامه برآنیم اشعار این دو شاعر معاصر عراق را که در ثنای سرور و سالار شهیدان، امام حسین علیه السلام و حادثه‌ی خونین عاشوراء سروده‌اند و نتایج را که امام از قیام و فداکاری خود در نظر داشت، مورد بررسی و تحلیل قرار دهیم.

۱۲۸. عباسی، کاوه. «ترجمه و تحلیل کتاب حدیقه السعدای فضولی از ترکی به فارسی و توضیح نکات ادبی و عرفانی آن». استاد راهنما: احمد فرش‌بافیان صاف، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، رشته ادبیات، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۷.

چکیده: حدیقه السعدای اثر منشور و منظوم ملا محمد فضولی عارف و شاعر قرن دهم، کتابی است به زبان ترکی که در مقدمه آن نویسنده ضرورت نوشتن مقتلی که در بیان حالات سید الشهداء و یاران‌ش در واقعه کربلا بوده را یادآور شده می‌گوید: چون مقتل‌های موجود درباره واقعه کربلا به زبان‌های فارسی و عربی است و طایفه ترکان نمی‌توانند از آن بهره ببرند، لذا اکابر و یاران از من درخواست کردند که مقتلی به زبان ترکی و در مورد واقعه کربلا بنویسم که عوام و خواص از آن استفاده کنند. من هم بدون توجه به کمی بضاعت و با توکل به خدای، به این کار شروع کردم و در نگارش این مجموعه کتاب روضه الشهداءی مولانا حسین واعظی را مأخذ قرار داده و با مطالعه مقاتل دیگر اقوام به نوشتن کردم. در مورد این کتاب می‌توان گفت که کتاب حدیقه السعدای فضولی ترجمه‌ای آزاد از کتاب روضه الشهداءی مولانا حسین واعظی می‌باشد که فضولی با ذهن نافذ و دقیق خود آن را بسط و گسترش داده و مطالب و روایات زیبا را که در کتاب روضه الشهداء نیامده، بر حدیقه السعدای افزوده و بر شیرینی آن اضافه کرده است. این پایان نامه ترجمه فارسی کتاب حدیقه السعدای و توضیح نکات عرفانی و ادبی آن می‌باشد که ترجمه‌ای آزاد بوده و سعی شده است تا حد امکان رعایت امانت شده و حتی از نظر نثر مسجع که یکی از خصوصیات بارز حدیقه السعدای می‌باشد نیز مراعات شود و با ترجمه آن اهمیت نثر و نظم فضولی که متأسفانه تا به

حال مورد بی مهری قرار گرفته و کمتر به شخصیت و آثار وی پرداخته شده است، آشکار و مشخص گردد.

۱۲۹. عباسی، سعیده. «نقش حضرت زینب (ع) در حماسه عاشورا و ادبیات فارسی». استاد راهنما: حسین بهزادی اندوهجردی، استاد مشاور: جلیل تجلیل. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۸.

۱۳۰. عرب، حبیبه. «ترجمه و تحقیق کتاب الحسین و القرآن». استاد راهنما: منصور پهلوان. آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، رشته علوم قرآن و حدیث، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۸.

چکیده: این پایان نامه در ترجمه و تحقیق کتاب الحسین و القرآن نوشته ی محمد جواد مغنیه است. این اثر کوششی است در این زمینه که امام حسین (ع) با روح بلند و کردار پسندیده اش مفاهیم قرآن را معنا کرده است. مغنیه در این کتاب با شیوه ی وحدت گرایانه کوشیده است با استدلالی جاذب و شیرین به بیان پیوند امام حسین با قرآن، با تکیه بر اخبار و روایات منقول از شیعه و سنی، شهادت به ایمان و یقین، فرمان برداری از خدا انگیزه ی مقاومت و مسالمت اهل بیت (ع)، حرم امام حسین (ع) آمال هدایت و تذکار جهانیان، قهرمان تاریخ همواره با ضعف و ناامیدان، شمه ای از کتاب رابطه ی تصوّف و تشیع، کربلا و فلسطین و جنوب لبنان، یاران امام حسین (ع)، پرتوی از نور امام حسین (ع)، سرهای مطهر شهدا، نبوت و امامت، قاتلین امام حسین (ع)، شهید فرزند شهید،

۱۳۱. عرفانی، سمیه. «تصحیح، آوانگاری، گزارش روایی و شرح دشواری های منظومه ضریرنامه». استاد راهنما: خلیل بیگزاده. دانشگاه ایلام، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: ملانورعلی ورمزیاری، منظومه دینی و حماسی ضریرنامه را به گویش کردی گورانی سروده است. این منظومه که از آثار دینی و تاریخی ادب محلی کردی به شمار می رود حادثه مهم و عظیم عاشورا را از آغاز تا انجام و نیز قیام ضریر را به زبانی حماسی در قالب مثنوی به نظم کشیده است. موضوع این رساله تصحیح انتقادی این داستان بر اساس نسخه های موجود است که در یک مقدمه و پنج فصل تدوین شده است.

۱۳۲. عروضی، زهره. «حماسه ی عاشورای حسینی در شعر شاعران معاصر (شهریار، علی معلم، قیصر امین پور، علی موسوی گرمارودی، محمد جواد غفورزاده (شقق) و سید حسن حسینی)». استاد راهنما: محمد علوی مقدم، استاد مشاور: محمد حسین خسروان. دانشگاه آزاد

اسلامی، واحد مشهد، رشته زبان و ادبیات فارسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۶.

چکیده: هدف پژوهش حاضر دست‌یابی به نوآوری‌ها، موضوعات جدید، نمادهای مشهور، غرض غالب، خصایص بارز شعر حسینی و شناخت نقاط ضعف و قوت شعر معاصر حسینی است و علاوه بر آن نقد و مقایسه‌ای آثار حسینی را مدنظر قرار داده است. با به عرصه آمدن شعر آزاد، حماسه و نمایشنامه منظوم در ادب معاصر و استقبال شاعران حسینی از این فنون، این شعر از سبک قدیم فاصله گرفته و در فنون جدید به زیبایی خودنمایی کرده است. نتیجه اینکه شعر آزاد توانسته است جنبه‌های نمادین حادثه را تصویر و با زبان کنایه و خطاب غیرمستقیم پیام حادثه را در عمق جان مخاطب فرو ریزد و نمایشنامه منظوم، روح حماسی و درس‌های سیاسی، اجتماعی، حادثه را در میان عامه مردم ملموس و محسوس ساخته است. پایگاه مردمی این اشعار و استقبال مجالس حسینی از شعر موجب قوت، قدرت نفوذ در تأثیرگذاری عاطفی آن گردیده است. به شعر حسینی شاعران بسیار با مذاهب، ادیان، اعتقادات، انگیزه‌ها و سبک‌های گوناگون و از مناطق جغرافیایی مختلف پرداخته‌اند نقطه مشترک در همه آنها، شیفتگی و عشق به حماسه کربلا و حماسه‌سازان آن است و امام با قیام نشان می‌دهد که مراحل بالاتر حیات انسانی، ایثار، عزت، محبت، و رسیدن به مقام ولایت است. شعر عاشورایی دوره انقلاب با طلیعه انقلاب اسلامی شروع شد.

۱۳۳. عزیزمحمدی، معصومه. «تأثیر صنایع ادبی و بلاغی بر کارکردهای نمایشی مجلس تعزیه عاشورا بر اساس نسخه میرانجم عراقی». استاد راهنما: امیر کاووس بالازاده، استاد مشاور: رحمت امینی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: در این پایان‌نامه نسخه‌ی عاشورا سروده‌ی میرانجم عراقی از نظر صنایع ادبی و بلاغی مورد بررسی قرار گرفته و نگارنده به تأثیر و یا عدم تأثیر این صنایع برجسته‌شده شش عنصر مورد نظر ارسطو در تراژدی توجه نموده و نهایتاً این تأثیر را اثبات می‌نماید.

۱۳۴. عسگری زاده، ناصر. «نخل در ادبیات و آداب و رسوم مردم هرمزگان». استاد راهنما: مصطفی صدیقی، استاد مشاور: اسداله نوروزی. دانشگاه هرمزگان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: فرهنگ و ادبیات عامه، گستره‌ای وسیع از آداب، آیین‌ها و... است که عناصر مختلفی در پیوند با آن قرار دارند، خرما یکی از محصولات بسیار مهم مناطق گرمسیری، میوه‌ی طبیعی، پرازش و نخل درختی مقاوم در مقابل ناملايمات طبيعت می‌باشد. از تقدس

و پیوند معنوی بسیار بالایی نزد مردمان هرمزگان برخوردار است. نخل و خرما در بسیاری از آداب و رسوم مردم هرمزگان تنیده شده است و با زندگی و باورهای آنها پیوندی عمیق دارد. در این نوشتار پیشینه نخل و اجزای آن، صنایع دستی، فواید، خواص دارویی و ارزش غذایی خرما، باورها، لالایی‌ها، بازی‌های مرتبط با نخل جستجو و تدوین یافته است، نخل در مراسم مختلف مانند تولد، مرگ، عروسی، عزاداری‌ها در عاشورا و در اعیادی چون نوروز، سیزده بدر به شکل آیین‌ها همراه با شعر، ترانه و مثل... است، و آن را همچون انسان موجودی زنده و دارای احساس می‌دانند و برای آن مانند یک انسان ارزش فراوان قائل هستند.

۱۳۵. عسگری، احمد. «بررسی علل جامعه‌شناختی و روانشناختی مواضع شیعیان و رهبران آنها در مقابل حکومت اموی پس از فاجعه کربلا». استاد راهنما: محمد حسین فرجی‌های قزوینی، استاد مشاور: ولی‌الله برزگر کلیشمی. دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: شهادت امام حسین علیه السلام و حوادث سیاسی و اجتماعی پس از آن تا پایان حکومت اموی برای جامعه شیعه از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. در چنین شرایطی است که رهبران شیعه تحت تأثیر عوامل گوناگون به اتخاذ مواضع متفاوتی در مقابل جامعه و حکومت دست زدند. از این رو با توجه به اینکه در مورد مواضع شیعیان، کمتر به علل جامعه‌شناختی و روان‌شناختی پرداخته شده است، پژوهش حاضر تمرکز خویش را به این بُعد از مواضع شیعیان، پس از کربلا، تا پایان حکومت اموی، معطوف می‌نماید.

۱۳۶. عسگری، فاطمه. «تبیین ساختاری اعلان‌های عاشورایی (سه نمایشگاه سوگواره اعلان‌های عاشورایی بین سال‌های ۱۳۸۴ الی ۱۳۸۷)». استاد راهنما: سید نظام‌الدین امامی‌فر، استاد مشاور: عبدالرضا چاریبی. دانشگاه شاهد، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: اعلان می‌تواند در بزرگداشت ایام مذهبی از جمله سوگواره عاشورایی نقش مهمی را بر عهده بگیرد. بر همین مبنا می‌توان در این تحقیق به خصوصیات خاص اعلان‌های مذهبی توجه کرد و بر اساس آن به مسئله ساختار اعلان‌های عاشورایی به خصوص در سه دوره سوگواره‌های عاشورایی بین سال‌های ۱۳۸۴ الی ۱۳۸۷ پرداخت. در این تحقیق از روش توصیفی تحلیلی به صورت تصویرخوانی آثار و فیش برداری کتابخانه‌ای استفاده شده است. همچنین با روش تجزیه و تحلیل کیفی، اطلاعات لازم به وسیله ابزارهایی همچون رایانه، دوربین دیجیتال و اسکنر مورد بررسی قرار گرفته است. بر اساس نتایج حاصله از این تحقیق می‌توان گفت، اعلان‌های عاشورایی غالباً بر اساس برخی ساختارهای هنرهای

تصویری از جمله نقاشی قهوه خانه ای به صورت ساختار ایستا، متمرکز و متباین مطرح شده اند. در واقع برخی ساختارهای اعلان های عاشورایی به لحاظ فرم و رنگ با بعضی ویژگی های هنرهای تصویری گذشته ارتباط ویژه ای دارد. اما به طور کلی طراحان اعلان می توانند با بهره گیری از هنرهای تصویری و آیینی و نیز بررسی نمادهای ساختار فرم و رنگ به نتایج مطلوبی برسند تا آنها را در خلق آثار فایزایی رسانند.

۱۳۷. علایی، لیلا. «رثاء امام حسین علیه السلام در شعر شیخ کاظم ازری». استاد راهنما: رضا رضایی، وصال میمنندی. دانشگاه سیستان و بلوچستان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲. چکیده: رثا به عنوان یکی از قدیمی ترین اغراض شعر از دیرباز در بین سرایندگان شعر عربی رواج داشته و شاعران هریک از ادوار ادبیات عربی به مرثیه سرایی درباره خویشان، دوستان، صاحبان مناصب و بزرگان اقدام نموده اند. سوگواره های نخستین اغلب از عاطفه ای صادقانه برخوردار بوده و چنین اشعاری کمتر وسیله تکسب شاعران قرار می گرفت. پس از تشکیل حکومت اسلامی در جزیره العرب و حوادث در رخدادهای پس از آن، رثا همراه با دیگر اغراض شعری حیات خود را با محتوایی جدید ادامه داد و در برهه هایی از تاریخ که حوادث خون بار منجر به قتل فردی یا مرگ گروهی می شد. این فن، وظیفه خود را در بیان احساسات شاعران به خوبی ایفا می کرده است.

۱۳۸. علوی زاده، سید محسن. «اقوال، سخنان برگزیده کلمات قصار و اشعار حضرت سید الشهداء امام حسین بن علی علیه السلام». استاد راهنما: سید امیر محمود انوار. دانشگاه تهران، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۵.

چکیده: مطالب این رساله به پنج بخش تقسیم شده است: ۱. نگاهی کوتاه بر زندگی امام حسین علیه السلام. ۲. سخنان برگزیده امام حسین علیه السلام. ۳. کلمات قصار امام حسین علیه السلام. ۴. اشعار امام حسین علیه السلام. ۵. سخنان امام باقر علیه السلام با قوم کافر.

۱۳۹. علوی، سید علوی. «جلوه های اخلاقی امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: احمد عابدی ارانی، استاد مشاور: رضا علی کرمی. دانشگاه جامعه المصطفی، رشته اخلاق و تربیت، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵.

چکیده: این تحقیق، جلوه های اخلاقی امام حسین علیه السلام را مورد بررسی قرار داده است. قیام عاشورا یکی از مهم ترین پدیده های تاریخ اسلام و تاریخ بشر به شمار می رود و از بُعد اخلاقی نیز اهمیت به سزایی دارد؛ زیرا اخلاق، رکنی از ارکان زندگی دینی و انسانی است. در این

تحقیق، نخست به تبیین و ضرورت موضوع، سؤال‌ها، اهداف، روش و پیشینه تحقیق و سپس به بررسی معنای لغوی و اصطلاحی واژه‌های کلیدی موضوع پرداخته شده است. جلوه‌های اخلاق فردی در قیام ابوالفضل الحسین علیه السلام، مصادیق رفتاری و گفتاری حضرت در قیام عاشورا و همچنین نمونه‌هایی از اخلاق اجتماعی آن حضرت از موضوعات دیگری است که به آن پرداخته شده است.

۱۴۰. علویان، حنان. «بررسی متن و سند مقتل ابومخنف». استاد راهنما: قاسم بستانی، استاد مشاور: یوسف محفوظی. اهواز، دانشگاه شهید چمران، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰. چکیده: ابومخنف یکی از تاریخ‌شناسان مهم قرن اول هجری است. مقتل نگاشته شده توسط ایشان یکی از مهم‌ترین آثار در این زمینه می‌باشد. در این پایان‌نامه به بررسی سند ابومخنف در یک فصل پرداخته شده سپس برای نشان دادن اهمیت این اثر نزد متقدمین به مقایسه این اثر با سایر آثار مهم پرداختیم که در نهایت صحت انتساب این اثر به ابومخنف و اهمیت آن آشکار شد.

۱۴۱. علی قنبری، عباس. «امام حسین علیه السلام اور عاشورا؛ مؤلف: محمد صحتی سردرودی». استاد راهنما: کلب صادق خان اسدی، استاد راهنما: محمد رضانی. دانشگاه جامعه المصطفی العالمیه، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.

چکیده: گردش تاریخ وضع عمومی، تعلیمات و پرورش روحی شیعه را به مجالس و محافل عزاداری امام حسین علیه السلام کشانیده است. تعلیمات عمومی مذهب شیعه همان مطالبی است که در این محافل به عنوان روضه خوانی و سخنرانی دینی و سینه زنی به مردم تعلیم می‌شود و عموم مردم رغبتی وافربه حضور در این محافل دارند و این هم خود از کرامات حضرت ابی‌عبدالله الحسین علیه السلام محسوب است که جهان شیعه را شیفته و دل‌باخته خود کرده است. این محافل اساس پرورش روحی جامعه شیعه می‌باشد و لازم است مطالبی که تحویل مردم می‌دهند معتبر باشد. ترجمه این کتاب به زبان اردو دارای احادیث و اخبار ماثوری است که معصوم علیه السلام نقل گردیده است.

۱۴۲. علی، قنبر. «تأثیر نهضت امام حسین علیه السلام بر حرکت‌های اصلاحی از سال ۶۱ تا پایان قرن دوم هجری قمری». استاد راهنما: غلامرضا بهروز لک، استاد مشاور: حسین عبدالحمیدی. کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵.

چکیده: این رساله درصدد است با بررسی مهم‌ترین جنبش‌های ایجاد شده در جهان اسلام در دوره تاریخی پس از واقعه کربلا تا پایان قرن دوم هجری تأثیرات و نقش الگوی قیام امام

حسین علیه السلام را در آنها بررسی نماید از این رو سوال اصلی تحقیق عبارتست از اینکه مهم ترین تأثیرات نهضت امام حسین علیه السلام بر حرکت های اصلاحی از سال ۶۱ تا پایان قرن دوم چه بوده است. فرضیه ارایه شده چنین است غالب حرکت های اصلاحی از سال ۶۱ ه ق تا پایان قرن دوم هجری در مقابله با ظلم حاکمان و احیای سنت نبوی از نهضت کربلا و قیام شهادت امام حسین علیه السلام الگو و الهام گرفته اند. بدون تردید قیام کربلا مهم ترین قیام اصلاحی در تاریخ است که تأثیرات مهمی را در عرصه های دینی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی داشته است. نخستین تأثیرات قیام کربلا را می توان در دهه های پس از واقعه کربلا در جنبش هایی چون توابع و مختار و زید شهید و شهید فخر و غیره مشاهده کرد. اصلاح اسلامی تغییری است در جهت کمال و رشد انسان و هدایت به سوی مسیری که انسان را به هدف نهایی خلقت می رساند. مهم ترین نهضت های اصلاحی پس از حادثه کربلا تا پایان قرن دوم هجری عبارتند از قیام توابعین قیام مختار و قیام زید بن علی و قیام حسین بن علی و قیام شهید فخر. همه این حرکت ها همانند سید الشهداء علیه السلام جهت احیای اسلام اصیل و سنت نبوی مبارزه با ظلم و فساد دستگاه حکومت امر به معروف و نهی از منکر و اصلاح جامعه با الگوگیری از قیام امام حسین علیه السلام قیام کردند و همان اهداف آن حضرت را دنبال کردند.

۱۴۳. علی پور، فرحناز. «تجلی عاشورا در هنر ایران (بررسی نمادهای عاشورایی)». استاد راهنما: امیر اشرف آریان پور، استاد مشاور: غلام علی حاتم. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵.

چکیده: هدف پژوهش این تحقیق زمینه ساز بهره گیری هنرمندان و فرهیختگان می باشد که بخواهند در هنرهای معاصر پیوندی بین هنرهای عاشورایی در گذشته و اکنون برقرار کنند. روش پژوهش در آن استفاده از کتابخانه، سایتهای اینترنتی، پایان نامه ها، مجلات، مشاهده و مصاحبه می باشد. شکل گیری نمادها و سمبل ها عاشورا در هنرهای ایران از جمله نقاشی، نمایش (تعزیه)، موسیقی و دیگر هنرهای دستی از زمان معزالدوله دیلمی بود؛ این نمادها هر کدام دارای یک مفهوم خاص هستند. دلیل اصلی استفاده از این نمادها پیام رسانی آنهاست.

۱۴۴. عنافچه، سعدون. «رثای امام حسین علیه السلام نزد شعرای عرب زبان خوزستان». استاد راهنما: قیس آل قیس. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: الحدیث عن صله هذا الاقليم بأمتنا الاسلامیه فی ایران المجدیده من البدیهیات التی لیست بحاجه الی برهان ولكن علی الرغم من هذه الصله الوثیقه کان حضاً ضئیلًا

من الدراسات الأكاديمية المنظمه في الميدان الثقافي والأدب العربي، فحسب بحوثي في هذا المجال عثرت على رسالتين لمرحلة الدكتوراه مطبوعتين، احدهما للسيدة الدكتورة انسيه خزعلي تحت عنوان «امام حسين عليه السلام در شعر معاصر عربي» (الامام الحسين عليه السلام في الشعر العربي المعاصر)، والاخرى للسيدة الدكتورة نرگس انصاري تحت عنوان «عاشورا در آيينه ي شعر معاصر فارسي و عربي (عاشوراء في مرآه الشعر المعاصر الفارسي والعربي) باللغه الفارسيه ولكن مع جودتهما لم تنال هاتان الرسالتان البحث عن الشعر العربي الايراني للشعراء الخوزيين الذي هو جزء من تراث أمتنا الاسلاميه في ايران، التي تُعتبر أم القرى لشيعة أهل البيت عليهم السلام، ولعلّ السبب عدم عثورهما على هذا التراث العظيم وهناك ايضاً البعض من طلاب الادب العربي من حاول على دراسته أو كتابه بحوث حول آثار بعض الشعراء كرساله السيد مالك كعب عمير في مرحله الماجستير من جامعه الشهيد چمران في الاهواز، تحت عنوان «دراسه الشعر العربي الفصيح في خوزستان»، ورسالتين لمرحلة الماجستير ايضاً، إحداهما حول شخصيه الشيخ عبدالعظيم الربيعي والاخرى للسيدة مائده على پور حول شخصيه السيد محمد على العُرفي، ولكن لم تفي هذا المحاولات الجاده المشكوره، ورأينا أن تستمر المحاولات ووددت ان افتح الطريق بقدر الامكان للباحثين، فهذه محاوله متواضعه من مَنْ أحب ان يساهم في هذه الاعمال الثقافيه و اشغفه حب الادب بعد ما قضى جُلّ عمره فحسبه الله ونعم الوكيل، فبحثت عن شعراء خوزستان في القرن الرابع عشر الذي حدثت فيه ثورتنا الاسلاميه التي كانت زلزلاً عنيفاً في كيان الطواغيت في جميع العالم، وهذه الثوره حسب ما قال قائده العظيم (ره) من ثمار ذكر إباء وبطوله ثم استشهاد أبي عبدالله الحسين عليه السلام واصحابه، في شهرى محرم و صفر، و من أجل تمسك الامه بهذا الحبل المتين والحدو و بحدوه، حيث انتصر الدم على السيف.

۱۴۵. غياثي كفرودي، على. سيمای حضرت ابوالفضل عليه السلام در شعر مقاومت. استاد راهنما: محمدرضا يوسفی. دانشگاه قم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: حضرت ابوالفضل عليه السلام در واقعه عاشورا نقش برجسته ای داشته اند وبا عنایت به این موضوع، اشعار مرتبط با آن حضرت در سروده های دفاع مقدس دارای جایگاه خاصی است. شاعران مقاومت با بهره بردن از صفات و ویژگی های والای آن حضرت، اقدام به مضمون سازی کرده مضمون های جدیدی مانند نام مناطق عملیاتی و صور خیال بدیعی ساخته اند. موضوع این پژوهش، جایگاه حضرت عباس عليه السلام بین رزمندگان و بازتاب آن در شعر مقاومت است که با بررسی اشعارکنگره های دفاع مقدس و مجموعه های شعری

استانی، انجام شده است. این پژوهش از نوع کتابخانه‌ای و اسنادی است و در سه فصل اصلی به بررسی این بازتاب در صفات و جلوه‌ها و مضامین نو و صور خیال با نام حضرت ابوالفضل العباس علیه السلام در موضوعات پرداخته است. بررسی‌ها نشان می‌دهد نام عباس و ابوالفضل در شعر مقاومت بیشترین بازتاب را داشته است و از میان مضامین جدید دشت عباس بیشترین مضمون سازی را به خود اختصاص داده است در حالی که نام تیپ‌ها، لشکرها و گردان‌ها مضمون جدیدی وجود نداشت. همچنین در شعر مقاومت، سرایندگان با بهره‌گیری از دو جلوه خاص ایشان یعنی دست‌ها و سقایی بیشترین تصاویر را ساخته‌اند.

۱۴۶. فرامرزی، سامیه. «بررسی تأثیر مناسک مذهبی شیعه (عاشورا) در پیش‌گیری از انحرافات اجتماعی (اعتیاد) در شهرستان مشگین شهر». استاد راهنما: سید علی هاشمیان فر، استاد مشاور: حبیب رضا ارزانی. دانشگاه اصفهان، رشته شیعه‌شناسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: داشتن اعتقادات مذهبی نقش مهمی در کاهش مصرف مواد مخدر دارد. افرادی که اصول مذهبی را پذیرفته‌اند و نسبت به آن‌ها احساس تعهد می‌کنند، کمتر از افرادی که این اصول را نپذیرفته‌اند به اعتیاد روی می‌آورند. هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر مناسک مذهبی عاشورا در پیش‌گیری از انحراف اجتماعی اعتیاد است. براساس یافته‌های تحقیق، نهادینه کردن فرهنگ عاشورا نقش مهمی در کاهش مصرف مواد مخدر می‌تواند داشته باشد.

۱۴۷. فروتن، صدیقه. «بررسی مضامین شعری دیوان ملحمه الحسین علیه السلام «جورج شگور»». استاد راهنما: محمدرضا شیرخانی، استاد مشاور: مینا پیرزاد نیا. دانشگاه ایلام، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: نهضت عاشوراء، واقعه‌ای جاوید و ماندگار است و گذر ایام و سال‌ها و سده‌ها گرد و غبار کهنگی بر آن نمی‌افشاند. این نهضت عظیم، تا ابد زنده است و متعلق به یک قشر و دوره خاصی نیست بلکه همه انسان‌ها و همه زمان‌ها به آن نیازمندند. یکی از عوامل جاودانه شدن این واقعه ورود آن به حوزه ادبیات است. در زمینه قیام عاشوراء در آثار ادبای مسلمان و غیرمسلمان در عرصه شعر و نثر، آثاری به وضوح، مشهود است. از جمله این افراد، می‌توان به بعضی از شعرای مسیحی دوره معاصر اشاره کرد که به نقل حوادث عاشوراء و پیامدهای آن به زیباترین نحو، در قالب شعر نو و کلاسیک پرداخته‌اند. یکی از این شاعران، شاعر برجسته لبنانی؛ «جورج شگور» است، که دیوان «ملحمه الحسین» او از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این پژوهش

به این نتیجه دست یافتیم که عنصر تشویق و ترغیب به امر مقاومت و شهادت، در این ملحمه نمایان است و «ملحمه الحسین» جورج شگور، تمام عناصر ریک قصیده شعری زیبا را داراست؛ عناصری مانند: وزن شعری، قافیه، رعایت حرف روی، آراسته شدن قصیده، به صنایع بیانی و بدیعی زیبا. در این پایان نامه برآنیم که به بررسی مضامین شعری و عاشورایی این دیوان و زیبایی‌های آن پردازیم.

۱۴۸. فقیهی، علی. *بررسی محتوایی شعر عاشورایی از آغاز تا عصر حاضر*. استاد راهنما: رضا رضایی، استاد مشاور: محمدامیر مشهدی. دانشگاه سیستان و بلوچستان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: غالباً انسان با مذهب پیوندی، جاودانه دارد و احادیثی وجود دارد که باید با حادثه‌ی عاشورا پیوندی عاطفی برقرار شود، به همین علت یکی از وجوه شاعران در برخورد با قیام کربلا توجه به سوگمندی آن است. البته در ابتدا سوگ وجه غالب شعر عاشورایی است اما در دوره‌های بعد وجه حماسی غالب می‌شود. با فراهم ساختن زمینه شکل‌گیری شعر عاشورایی که هم ویژگی‌های سنتی رثا را در خود دارد و هم نوآوری‌های شورآفرین در آن به چشم می‌خورد، سرچشمه همیشه جوشان در قلمرو ابداعات شاعرانه با جریان‌های فکری، ادبی و دینی در دوره‌های گوناگون گردیده است. سپس با ارائه اغراض شعری و مضامین و پیامدهای ارزشی و ادبی، برای مخاطب روشن می‌کند که شعر عاشورایی برخلاف شیوه‌های رایج شعری ادبیات عرب، عملکردی ابزاری می‌یابد و در خدمت اهداف، مضامین و باورهای دینی قرار می‌گیرد. و سرانجام با بررسی تصویرپردازی هنری به عنوان یکی از مباحث اساسی زیبا شناسی کلام و کاربرد بیشتر رنگ آمیزی در تشبیهات جان بخشی به استعارات برای انگیزش بهتر عواطف و احساسات و قرار گرفتن تشبیهات تمثیلی برگرفته از آیات قرآنی و معارف دینی، در بافت و ساختار هنرمندانه برای اثبات حقانیت و ولایت و انعکاس فضایل اهل بیت رجزها و سروده‌های مشهور و بلند عاشورایی مانند: هاشمیات کمیت اسدی، تاییه دعبل خزاعی و دیوان سید حیدر حلّی و دیگر شاعران معاصر، مصادیق بارز و شواهد صادق این رویکرد از سوی شاعران متعهد شیعی و حتی سنی و غیرمسلمان به شمار می‌آید.

۱۴۹. فلک الدین، شهاب. «بررسی و تحلیل شعر حسینی در مرثی سید حیدر حلّی». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمانشاه، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: بیشترین سخن حیدر حلّی شاعر اهل بیت و مرثیه سرای عراقی را رثا تشکیل

می دهد. شاعر از دریچه قیام عاشورا به افق های دورنگریسته و انتظار ثمرچینی افزودن آن را در مسیر تاریخ دارد. یکی از علت های مهم رویکرد شاعران معاصر از جمله سید حیدر به این پدیده استعمار غرب و تلاش او برای تسلط بر منابع مالی و معنوی سرزمین های اسلامی است. در نتیجه شاعر برای بازگشت به هویت خویش و ایستادگی در برابر ظلم از امام حسین و انقلاب بزرگ او مدد می جوید. در این رساله سعی بر آن است به بررسی شخصیت حیدر حلی و اوضاع اجتماعی زمان او و نیز بررسی اشعار رثای موجود در دیوان او پرداخته شود.

۱۵۰. فیاضی، سلمانعلی. «سیر تاریخی زیارت امام حسین علیه السلام تا پایان عصر عباسی، اقبال مسلمانان و واکنش حکومت ها». استاد راهنما: محمدرضا بارانی، استاد مشاور: غلامحسین محرمی. دانشگاه جامعه المصطفی العالمیه، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵.

چکیده: رساله حاضر در یک مقدمه، چهار فصل و نتیجه گیری کلی از مباحث تهیه و تنظیم گردیده است. مقدمه حاوی مطالبی چون: بیان موضوع، سوال های اصلی و فرعی، پیشینه تاریخی موضوع، اشاره ای به تحقیقات انجام شده در این زمینه ضرورت و اهداف تحقیق و نیز توضیح کلمات و واژه های کلیدی در ارتباط با موضوع می باشد. زیارت ائمه اطهار، خصوصاً امام حسین علیه السلام، یکی از آموزنده ترین و سازنده ترین مکاتب است، زیرا امام حسین علیه السلام، از افرادی است که در تمام ابعاد کمال وجودی انسان، الگو و نمونه است. حضور در حرم مطهر آن حضرت و زیارتش، نوعی تجدید عهد و پیمان با اوست. ائمه معصومین علیهم السلام پس از امام حسین علیه السلام در هر فرصتی دستور زیارت قبر آن حضرت را داده اند. در این پژوهش، روند تاریخی زیارت امام حسین علیه السلام تا پایان عصر عباسی، با هدف بازشناسی سیره پیشوایان در قبال آن حضرت، و بازشناسی جایگاه و منزلت زیارت مورد بررسی قرار گرفته است. عالمان شیعه و اهل سنت، بر اساس آیات قرآن و روایات، بر زیارت پیامبران و صالحان تأکید کرده اند، و با فضیلت ترین زیارات را زیارت امام حسین علیه السلام دانسته اند. بررسی تاریخی نشان می دهد که زیارت قبر آن حضرت، با انتشار خبر شهادت ایشان، آغاز گشت و عبیدالله بن حرّ جعفی و جابر انصاری اولین زائران قبر آن حضرت بودند. نقش تبلیغی و توصیه های ائمه اطهار، با وجود کارشکنی های امویان و عباسیان، در افزایش تعداد زائران و توجه آنان به مزار امام حسین علیه السلام موثر بود. در دوره های اول و دوم عباسیان، سیر تاریخی زیارت امام حسین علیه السلام فراز و فرود فراوانی داشت. در اوائل حکومت عباسیان، زائران آزادانه به زیارت قبر آن حضرت می رفتند، ولی با تثبیت حاکمیت و قدرت عباسیان، زیارت کربلا با موانع فراوانی مواجه شد؛ حتی چندین بار قبر امام حسین علیه السلام

مورد هجوم قرار گرفته و ویران گردید. ولی در عصر سوم و چهارم عباسی، با قدرت گرفتن حکومت‌های شیعی مانند آل بویه، و نیز تشویق بزرگان و علمای دین مانند سید مرتضی، زیارت بارگاه حسینی رونق یافت و زائران از هر سوبه کربلا مشرف می‌شدند. حاکمان آل بویه به تعمیر و توسعه حرم حسینی پرداختند و سفر شیعیان را به کربلا تسهیل نمودند؛ گرچه وجود اختلافات فرقه‌ای، در کاهش تعداد زائران در برخی از سال‌های این دوره نیز موثر بود.

۱۵۱. قادری، مریم. «بررسی تطبیقی سیره تربیتی و سیاسی حضرت زینب علیها السلام و حضرت معصومه علیها السلام». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بافت، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

۱۵۲. قاسمی، صفدر. «امام حسین علیه السلام و حادثه‌ی کربلا از دیدگاه اهل سنت». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فسا، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷.

۱۵۳. قبادی، علیرضا. «بررسی کارکردهای اجتماعی مراسم دینی با تاکید بر مراسم عاشورا». استاد راهنما: غلامرضا جمشیدیها. دانشگاه تهران، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۱.

چکیده: مراسم عاشورای حسینی یکی از عناصر خرده نظام دینی است که برگزاری آن در فرهنگ کشور ما قدمتی بیش از ۱۰۷۰ سال دارد. بررسی کارکردهای اجتماعی این مراسم در شرایط کنونی هدف پژوهش حاضر است. تبیین تئوریک سؤال پژوهش از نظریه‌های مکتب کارکردگرایی و از نظریات پارسونز و دورکیم استفاده شده است. فرضیه این تحقیق بررسی رابطه بین میزان شرکت با شاخص‌هایی مانند میزان حضور، کیفیت حضور و متغیر کمک (کمک کردن و نکردن) و پیامدهای مراسم عاشورا (متغیر وابسته) می‌باشد. در آزمون این فرضیات آمارهای سامرز و تست من ویتنی استفاده شده است. نتیجه به دست آمده نشان می‌دهد علی‌رغم اینکه مراسم عاشورا کارکردهای اجتماعی مورد پژوهش در این تحقیق که عبارتند از: انسجام اجتماعی، پیوند بین نسلی، الگوپذیری، کنترل اجتماعی و تجدید حیات اجتماعی (تفریح اجتماعی) را دارا می‌باشد، ولی این متغیرها از میزان شرکت در مراسم با شاخصهای فوق تبعیت نمی‌کنند. بنابراین فرضیات این تحقیق اثبات نشده است.

۱۵۴. قدرت زاده، آیت اله. «رثای امام حسین علیه السلام در شعر شعرای عصر عباسی اول». استاد راهنما: محمود شکیب، استاد مشاور: فیروز حریریچی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته ادبیات و علوم انسانی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۲.

چکیده: هدف پژوهش بررسی رثای امام حسین علیه السلام در شعرای عصر عباسی اول از قبیل

جعفر بن عفان، سیف بن عمره، السید الحمیری، منصور النمری، دعبل الخزاعی... می‌باشد. روش پژوهش مبتنی بر شناسایی و گردآوری منابع و مآخذ مربوطه و فیش برداری و تعیین محورهای اصلی تحقیق و دسته بندی فیش‌ها بر آن اساس و فصل بندی مطالب و با استفاده از کتاب‌های موجود در دانشگاه‌های تهران و تهران مرکزی و نرم افزارهای موجود صورت گرفته است. با بررسی اشعار شعرای مرثیه گوی امام حسین (ع) در عصر عباسی اول تمامی آنان عالی‌ترین نوع توسل و تقرب به درگاه حق عزوجل ذکر مصائب و گریستن بر مظلومیت‌های حضرت سیدالشهداء (ع) می‌دانند و منصب جلیل رثاء و ذکر مصائب حضرت (ع) را مقامی بس بلند و مرتبه‌ای بس رفیع می‌دانند.

۱۵۵. قربان فاطمی، محمد. «بررسی احکام و مبانی فقهی حسینه‌ها و موسسات دینی». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سبزوار، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

۱۵۶. قربانعلی پور، وحید. «بررسی کفایت تبیینی نظریات امیل دورکیم و پیترال برگر در مورد رفتارهای مذهبی، به خصوص مراسم عاشورای شهر رشت در محرم سال ۱۳۸۳». استاد راهنما: محمد مهدی رحمتی، استاد مشاور: حسن چاوشیان. دانشگاه گیلان، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵.

۱۵۷. قربانی حسناوردی، محسن. «مقایسه تصویرآفرینی در اشعار عاشورایی شریف رضی و محتشم کاشانی». استاد راهنما: سید محمدرضی مصطفوی نیا، استاد مشاور: مصطفی شیروی خوزانی. دانشگاه قم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: مسئله عاشورا مهم‌ترین حماسه تاریخ بشر است که همگان را تحت تأثیر قرار داده است. پرداختن به حوادث و اتفاقات رخ داده شده در روز عاشورا و در کربلا دستمایه بسیاری از شاعران شیعی گشته و اشعار و قصاید فراوانی در مورد آن سروده شده است. این رساله سعی بر آن دارد تا در ابتدا تعریفی از تصویرآفرینی ارائه دهد و سپس به ذکر نمونه‌هایی از تصویرآفرینی‌های شریف رضی و محتشم کاشانی بپردازد. سپس با مقایسه مضامینی که در اشعار این دو شاعر به چشم می‌خورد، یعنی مقایسه برخی از استعاره‌ها، تشبیه‌ها و مجاز و کنایه، جنبه خیال پردازی را در هر دو شاعر بررسی نماید.

۱۵۸. کاهیرده، نسیم. «بررسی تحول نقش واعظ و مداح در اجرای مناسک عاشورا». استاد راهنما: مهتری بهار، استاد مشاور: ابراهیم فیاض. تهران، دانشگاه پیام نور، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.

چکیده: آنچه که در ادامه می‌آید پژوهشی جامعه شناختی است که پژوهشی کیفی است و در آن با استفاده از مطالعه موردی، به بررسی نقش و عاظ و مداحان در اجرای مناسک

عزاداری عاشورا در دزفول پرداخته شده است، در این راستا و در آغاز کار مطالعه کلی در مورد تمامی هیئت‌های عزاداری فعال در میدان تحقیق صورت پذیرفت، که در نتیجه آن و با استفاده از دو شاخص ۱- زمان برگزاری مراسم و ۲- تنوع کارکرد و با توجه به شرایط اجتماعی و فرهنگی شهرستان دزفول و پایداری ساخت‌های سنتی خاص آن و بالطبع پذیرفتن تغییر و تحولات متفاوت از شهرهای بزرگ مثل تهران دو نوع هیئت عزاداری؛ سنتی (۹۰ تا) و فرهنگی (۱۰ تا) تشخیص داده شد و برای انتخاب حجم نمونه ازهرتپ، سه هیئت به عنوان نمونه انتخاب شد و با استفاده از تکنیک‌هایی مانند؛ مصاحبه عمیق و مشاهده مشارکتی و همچنین بررسی تصاویر و عکس‌های آرشیوی این‌گونه هیئت‌ها، ویژگی‌های مختلف آنها با توجه به نقش واعظ و مداح مورد تدقیق قرار گرفت.

۱۵۹. کربلایی، امیر. «نهضت عاشورا با تاکید بر حقوق مخاصمات مسلحانه و حقوق بشردوستانه». استاد راهنما: علیرضا حجت زاده، استاد مشاور: حسین شریفی طرازکوهی. تهران، دانشگاه پیام نور، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: نهضت عاشورا در زمره‌ی مخاصمات و فی الواقع غزوات صدر اسلام است که خصوصیات منحصر به فرد آن سبب تمایز آن با سایر جنگ‌های تاریخ بشری شده است که همه ساله در سال روز این واقعه، صدها میلیون مسلمان و غیرمسلمان با یادآوری و شبیه سازی این حادثه‌ی عظیم به عزاداری و سوگواری می‌پردازند و این مراسم، عظیم‌ترین تظاهرات بین‌المللی بدون فراخوان و اعلام حمایت و هم‌بستگی تاریخ بشری است که در تقویم سیاسی-مذهبی جهان ثبت شده است. در این تحقیق سعی شده، ابتدا واژه‌ها و مفاهیم بنیادین از قبیل، جنگ و صلح، حقوق جنگ، حقوق بشردوستانه و... که نقش مهمی در فهم و درک موضوع مورد بحث دارند، مطرح و مورد بررسی قرار گیرند و ضمن بیان اصول و قواعد حقوق بشردوستانه و سیرت‌دوین و توسعه آن، این اصول در حقوق بین‌الملل اسلام مورد بحث قرار گرفته و کاربرد آن‌ها در جنگ‌های صدر اسلام بررسی گردد. سپس با تحلیل سیاسی و تاریخی نهضت عاشورا و تأثیر قیام امام حسین علیه السلام بر اندیشه‌ی متفکران جهان و نهضت‌های آینده ضمن تشریح اصول و قواعد بشردوستانه‌ی بین‌المللی و حقوق بین‌الملل اسلام، عدم رعایت و نقض این اصول در نهضت عاشورا تشریح می‌گردد. نقض حقوق بشردوستانه در خلال یکی از مهم‌ترین جنگ‌ها و مخاصمات مسلحانه‌ی تاریخ بشری و از نوع اسلامی و مقایسه‌ی آن با سایر مخاصمات از این دست، ضرورتی بس انکارناپذیر در حقوق بین‌الملل اسلامی می‌باشد.



۱۶۰. کرمی، اکرم. «بررسی جنبه‌های عرفانی ادبیات عاشورایی». استاد راهنما: رادفر، استاد مشاور: زهرا پارساپور. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.
چکیده: در این رساله جایگاه عرفان در ادبیات عاشورایی، آشنایی شاعران با موضوع عرفان در ادبیات عاشورایی و جایگاه امام حسین (علیه السلام)، در اشعار و کتاب‌های عرفانی، مورد تحلیل و بررسی قرار می‌گیرد.

۱۶۱. کریمی، اکبر. «عاشورا در شعر دفاع مقدس». استاد راهنما: احمد امیری خراسانی، استاد مشاور: بهجت السادات حجازی. دانشگاه شهید باهنر کرمان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.
چکیده: بررسی عاشورا و پیوند آن با دفاع مقدس، علاوه بر نشان دادن لحظات معنوی و عاشورایی جبهه‌ها و رزمندگان، پژوهشگران و ادیبان را در درک بهتر ادبیات عاشورایی دفاع مقدس و رسالت آثار ادبی کمک می‌کند. شعر عاشورایی که نقطه‌ی آغازش به قبل از عاشورا برمی‌گردد، پس از گذراندن سال‌ها فراز و فرود به نحوی بیایی در هشت سال جنگ تحمیلی به ادبیات دفاع مقدس پیوند می‌خورد و منشأ تحولی بزرگ و رستاخیزی ادبی در ادبیات عاشورایی این مرز و بوم می‌شود. نکته‌ی قابل توجه در این اثر این است که با گذشت بیش از دو دهه از پایان جنگ تحمیلی، هنوز پژوهشی درخور، در حوزه‌ی عاشورا در شعر دفاع مقدس در حدّ و اندازه‌ی یک پایان‌نامه، صورت نگرفته است و شاید این کار اولین در نوع خود باشد.

۱۶۲. کمالی، اصغر. «آسیب شناسی عزاداری امام حسین (علیه السلام)». استاد راهنما: ناصر رفیعی محمدی. قم، دانشگاه اصول الدین، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۶.
چکیده: این رساله از چهار فصل تشکیل شده است: فصل اول به کلیات اختصاص دارد، تاریخچه عزاداری، فلسفه اقامه عزا، و نیز آثار و فواید برپایی مجالس عزای حسینی و سیره معصومین (علیهم السلام) در عزای سید الشهداء مباحث این فصل می‌باشد. فصل دوم از آسیب‌های شکلی بحث شده است؛ آسیب‌هایی مانند موسیقی و غنا در عزاداری، اعمال خرافی، وهن واجبات و ارزش‌ها، مجالس عزا وسیله کسب مال دنیا و اصالت مداحی مورد نقد و بررسی قرار گرفته، در فصل سوم به مهم‌ترین آسیب‌های محتوایی پرداخته شده است. از جمله؛ تحریفات اعم از لفظی و معنوی و عوامل تحریف ساز و خطرات تحریف و نیز بحثی راجع به مذمت دروغ و روضه‌های دروغی، راه‌یابی خواب و مکاشفه به مجالس عزاداری، غلو و به کار بردن تعابیر سخیف. در فصل چهارم راهکارهای آسیب‌زدایی از نهضت عاشورا بررسی شده است، که آسیب‌زدایی وظیفه‌ای همگانی دانسته شده و در صورتی که مراجع

دینی، مبلغین، شعرا و مادحین، مسئولین هیأت و عموم مردم عزادار به وظیفه خود عمل نمایند، ما شاهد مجالسی مبرا از لوث این آفات خواهیم بود. در ادامه راه کارهایی جهت آسیب زدایی از نهضت عاشورا ارائه داده شده است که برخی از آنها عبارتند از: پرداختن به جنبه های اصلی قیام عاشورا، بیان مطالب به صورت مستند و متقن، ساماندهی درست مبلغین و مداحان، احیای سنت مقتل خوانی، رواج سبک های سنتی و اصیل. و آگاهی دادن به مردم از طریق بیانیه و دستگاه های ارتباط جمعی.

۱۶۳. کوپایی راد، محمدباقر. «بنیاد پژوهشی، فرهنگی عاشورا». استاد راهنما: محمدرضا اولیاء، کاظم ماندگاری. دانشگاه یزد، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۲.

چکیده: محله قلعه امروزه یکی از قدیمی ترین و غنی ترین فضاهای شهری با بنیان ویژه فرهنگی دزفول است. امروزه این محله نیاز به امکانات خاصی از قبیل کتابخانه، واحدهای تجاری و فضاهای معماری دارد تا همچون گذشته مبلغ فرهنگ اسلامی و عاشورایی باشد. لذا این مجموعه با رویکرد کشف، احیا و تبیین و ترویج مفاهیم متعالی دینی و فرهنگ دینی و مصادیق محقق آن به ویژه عاشورا به عنوان بارزترین مصداق جهاد فی سبیل الله و دفاع مقدس به عنوان جهاد دفاعی در راستای نهضت مقدس عاشورا تعریف و طراحی و طراحی نماییم.

۱۶۴. کوچکی، مسعوده. «ترجمه و شرح ادبی-مراثی امام حسین (علیه السلام) در کتاب (بلون الغار- بلون الغدیر) نوشته معروف عبدالمجید». استاد راهنما: سیمین ولوی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: قیام امام حسین از دیرباز مورد توجه اندیشمندان و ادبا می باشد، که از آن برای بیان دردها و رنج های خود بهره می گیرند. قیام عاشورا همواره راهگشا و هدایتگر آزادگان و حق طلبان بوده و خواهد بود و امروزه نیز با گذشت هزاران سال هنوز سرمشق و الگوی انسانهای راستین می باشد و با توجه به بروز ظلم و ستم ها که دولت ها بر ملت ها روا می دارند، ملت ها نیز به دنبال راهی برای فرار از یوغ استعمار می باشند. در این میان شعر و ادب راهی است که شعرا و ادبا با استفاده از آن به بیان عواطف و احساسات خود و ملت ها می پردازند. از جمله این شعرا معروف عبدالمجید استاد دانشگاه و نویسنده مصری می باشد که با توجه به اوضاع مصر به بیان عواطف و عقاید خود از راه شعر پرداخته است و آثار بسیاری در زمینه اهل بیت دارد که کتاب *بلون الغار... بلون الغدیر* یکی از آنها می باشد. این پژوهش

سعی دارد به معرفی شاعر و ترجمه مرثی او در باب امام حسین در این کتاب پردازد. یکی از قصاید به صورت نظم می باشد و دیگری به صورت شعر آزاد سروده شده است. هر دو اثر با ذکر مدایح امام حسین آغاز شده است و در ادامه به بیان شرایط روزگار حضرت و سپس مقایسه آن با عصر حاضر به شیوه ای رمزگونه پرداخته شده است. در ترجمه اشعار سعی شده است که فقط به ترجمه اکتفا نشود و موارد بلاغی و نحوی و تاریخی آن نیز ذکر شده است.

۱۶۵. کیانی، کیانوش. «تصحیح انتقادی نسخه خطی کحال العیون». استاد راهنما: محمدرضا نصیری، استاد مشاور: داریوش رحمانیان. تهران، دانشگاه پیام نور، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲. چکیده: بعد از وفات پیامبر و ماجرای سقیفه بنی ساعده و انتخاب ابوبکر به عنوان جانشین آن حضرت، جامعه اسلامی دچار دوگانگی شد که در این میان عده ای بر جانشینی علی تاکید داشتند. وفات ابوبکر و انتخاب عمر از طرف خلیفه اول و نیز گسترش فتوحات اسلامی در این دوره جامعه اسلامی را وارد مرحله ای کرد که اعراب قبل از آن به این مساله برخورد نکرده بودند. در دوران عثمان نشانه های نارضایتی از وضع موجود که بنی امیه مصدر امور قرار داده شده بود باعث شورش علیه عثمان شد که به قتل خلیفه سوم انجامید. انتخاب علی از سوی مردم که عدالت را در همه امور در نظر داشت، موجب جنگ های داخلی در جامعه اسلامی شد که علی بیشترین وقت خود را صرف مبارزه با سه گروه ناکثین، قاسطین، مارقین نمود. که در نهایت باعث شهادت علی به دست گروه خوارج شد. امام حسن به دلیل سستی اراده مردم مجبور به مصالحه با معاویه شد. از این زمان به بعد سادگی خلافت جای خود را به سلطنت معاویه داد. با مرگ معاویه و به قدرت رسیدن یزید که در دوران کوتاه خلافت خود مرتکب جنایتهایی شد که در تاریخ اسلامی سابقه نداشته بود شهادت امام حسین علیه السلام یکی از این جنایتهای بود. مردم کوفه به دلیل کوتاهی دریاری رساندن به امام حسین با سلیمان بن صرد همدانی در ماجرای قیام توابعین شرکت کردند که این قیام در عین الوردی به شکست انجامید. قیام مختار که در سال ۶۶ ه. ق که در کوفه با هدف از بین بردن قاتلان امام حسین شروع شد و توانست تعدادی از کسانی را که در شهادت امام حسین نقش داشتند به قتل برساند از دیگر قیام های بود که به خون خواهی امام حسین شکل گرفت. موضوع نسخه خطی کحال العیون که با روش کتابخانه تصحیح شده است عبارت است از: آغاز و انجام قیام مختار.

۱۶۶. کیمیایی، علی اکبر. «ترجمه قسمتی از کتاب اعیان الشیعه». استاد راهنما: سید احمد فاطمی احمد آبادی. مشهد، دانشگاه فردوسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۵۱.

چکیده: تحقیق حاضر ترجمه قسمتی از کتاب اعیان الشیعه می باشد که یک تحقیق کتابخانه ای است. مترجم این کتاب در ابتدا به احوالات امام حسین علیه السلام پرداخته است و آنگاه ولادت و ایام رضاع و شیرخوارگی آن حضرت را توضیح داده است. نقش انگشتر آن حضرت در کتاب الفصول المهمه و کتاب رافی و همچنین از امام صادق علیه السلام نقل شده است در این تحقیق آمده است. در ترجمه این کتاب شدت علاقه پیغمبر به آن حضرت را بیان می کند. میزان عبادت و شدت خوف آن حضرت را توضیح می دهد. کرم و سخاوت امام حسین علیه السلام را توصیف می کند. رأفت و احسان آن بزرگوار را به فقرا و مساکین بیان می کند. مترجم خصوصیات بارز امام حسین علیه السلام را از جمله تواضع، حلم، فصاحت و بلاغت وزیر بار ظلم نرفتن و شجاعت را بیان می کند. در ادامه به واقعه کربلا و روز عاشورا، مقتل امام حسین علیه السلام و همچنین عذر آوردن کسانی که حضرت را یاری نکرده اند اشاره می کند. برخی از اخبار پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امام علی علیه السلام درباره شهادت امام حسین علیه السلام نوشته شده است.

۱۶۷. گرامی، زینب. «صور خیال در اشعار عاشورایی چهار شاعران معاصر شیراز (۱. احد ده بزرگی، ۲. مرحوم محمد خلیل جمالی «مذنب»، ۳. محمد مرادی، ۴. خانم افروز عسکری)». استاد راهنما: هادی حیدرنیا. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یزد، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: یکی از غنی ترین و ارزشمندترین انواع اشعار فارسی، شعر عاشورایی با موضوع حماسه عظیم عاشورا است که در زبان فارسی جزء ادبیات آیینی قرار می گیرد. شعر و ادب آیینی به لحاظ محتوایی از چنان گستره دامنه داری برخوردار است که کمترین اثر منشور و یا منظومی را می توان در عرصه زبان فارسی نشان داد که از نظر موضوعی در حیطه پهناور ادبیات آیینی قرار نداشته باشد. رسش اصلی این پژوهش آن است که در صور خیال اشعار عاشورایی توجه به هریک از این شاعران به کدام آرایه بلاغی بیشتر است و کاربرد آرایه ها در شعر آیینی چه تفاوتی با سایر انواع اشعار دارد. هدف اصلی و اساسی ارزیابی انواع صور خیال در آثار منظوم و منشور اشعار عاشورایی این چهار شاعر معاصر شیراز است.

۱۶۸. گرگین، جمال. «مبانی قرآنی زیارت امام حسین علیه السلام در روز عاشورا». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فسا، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

۱۶۹. لطف الهی، اسلام. «بررسی مقررات حقوق بشر دوستانه در حادثه کربلا». استاد راهنما: اصغر پورشمس، استاد مشاور: محسن شکرچی زاده. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

۱۷۰. لطیف زاده، مروارید. «بررسی نقش در علم‌های مراسم عاشورا در ایران». استاد راهنما: کامران افشار مهاجر. تهران، دانشگاه هنر، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: مراسم ماه محرم که هر ساله در ایران برگزار می‌گردد، دارای سابقه‌ای طولانی در تاریخ این سرزمین می‌باشد که با گذشت زمان جای خود را به مراسم عزاداری عاشورا داده است. این مراسم آیینی همواره از انواع مختلف هنری برای بیان نمادین پیام مستتر در خود سود برده و در این میان علم نیز با شکلی سرگونه و در کلیت نمادی از پیکر شهید، یکی از گونه‌های مهم هنری موجود در این زمینه می‌باشد. پژوهش حاضر به منظور بررسی نقوش تصویری و همچنین ویژگی‌های بصری به کاررفته در علم‌های مراسم عاشورا در ایران انجام یافته و علم‌های چهار دوره تاریخی صفوی، قاجار، پهلوی و معاصر را مورد مطالعه قرار داده است.

۱۷۱. اللهیاری، مریم. «طرح مرمت و احیای حسینیه مجتهد اردبیل و ساماندهی بافت اطراف آن». استاد راهنما: فرهاد تهرانی، استاد مشاور: اسکندر مختاری طالقانی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی. کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: معماری کهن ایران حاصل تجربیات پیشینیانمان است که سالیان بسیاری را برای هم خوانی معماری و شهرسازی متناسب با اقلیم خاص منطقه، فرهنگ و مذهب این سرزمین صرف کرده و به صورت بناها و بافت‌های تاریخی به دست ما سپرده‌اند. یکی از این بناهای ارزشمند، حسینیه‌ی مجتهد اردبیل، از مهم‌ترین و بزرگ‌ترین حسینیه‌های اردبیل از نظر معماری و همچنین قدمت تاریخی می‌باشد. این بنا در محله‌ی قدیمی طوی اردبیل واقع است و در سال ۱۳۷۶ به عنوان یکی از آثار ملی اردبیل به ثبت رسید ولی متأسفانه به دلیل عدم توجه کافی روبه زوال و فرسودگی است. بنابراین در این تحقیق در پی شناسایی پتانسیل‌های بنا و بافت اطراف آن بوده و آسیب‌های بنا را شناسایی کرده و با ارائه طرح مرمت، آن را از مرگ تدریجی نجات دهیم. نتایج این تحقیق نشان داد که ویژگی‌های اعتقادی، سنن، آداب و رسوم و شیوه زندگی در شهری چون اردبیل فضاهای شهری خاصی را بوجود آورده است که از آن میان می‌توان به گونه‌های متنوع کوچه‌ها و گذرها و میادین، حسینیه، تکیه و مسجد اشاره کرد. در چنین شهری که فرهنگ و آداب رسوم مردم آن با عاشورا و واقعه کربلا پیوند خورده، نگه داشتن حسینیه مجتهد و تبدیل آن به کاربری متناسب با فرهنگ تعزیه و عزاداری می‌تواند بیش از پیش در زنده نگه داشتن این فرهنگ در شهر اردبیل موثر افتد. بنابراین می‌توانیم از آن به عنوان نمایشگاهی برای معرفی فرهنگ عاشورا و فلسفه قیام سیدالشهدا در جهت تحقق این امر، استفاده نماییم.

در این میان می‌توان از زمین‌های بایرومخروبه داخل بافت کهن برای احداث کاربری‌های فرهنگی استفاده کرده و به بافت رونق و زندگی بخشید و از قابلیت‌های فرهنگ بومی و سنن مردم در بافت کهن استفاده کرد.

۱۷۲. مالکی، فاطمه. «مقایسه شیوه کاربرد تلمیح در اشعار عاشورایی پنج شاعر معاصر (سعید بیابانکی، سید حسن حسینی، علیرضا قزوه، علی معلم دامغانی، علی موسوی گرمارودی)». استاد راهنما: محمد مجوزی، استاد مشاور: حیدرعلی دهمرده. دانشگاه زابل، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: تأثیر شگفت‌ناگ حادثه عاشورا در طول تاریخ در قالب آثار متعدد ادبی و هنری از جمله شعر معاصر بازتاب فراوانی داشته است. تلمیح از جمله شگردهایی است که به بازتاب این واقعه مهم در آثار شاعران کمک بسیاری نموده است. این ترفند بدیعی به عنوان عنصری خیال‌انگیز و تصویرساز، ابزاری موثر و مهم در هنر شاعری محسوب می‌شود. در تحقیق حاضر به روش توصیفی-تحلیلی به بررسی شیوه کاربرد تلمیح در اشعار عاشورایی پنج شاعر معاصر: علی موسوی گرمارودی، علی معلم دامغانی، سید حسن حسینی، علیرضا قزوه و سعید بیابانکی پرداخته می‌شود.

۱۷۳. متشکر آرنی، وحید. علل عدم شرکت جریان‌های شاخص در واقعه طف (به غیر از جریان هاشمی). استاد راهنما: محمدرضا بارانی، استاد مشاور: حسین حسینیان مقدم. کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: امام حسین علیه السلام به دنبال تهدید یزید و احیای مکتب اصیل اسلامی قیام کرد اما با کارشکنی‌های فراوان از ادامه راه بازماند. گرچه مورد حمایت جریان‌های شاخص قرار نگرفت؛ جریان‌های شاخص به دلیل اصول و عقاید متفاوت و گاه متضاد، در واقعه کربلا از یاری امام حسین علیه السلام سرباز زدند؛ حال این تغایر ممکن بود به واسطه ی عوامل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، نظامی و از همه مهمتر عوامل فکری فرهنگی عقیدتی بروز کرده باشد. ساختار بحث بر دو محور معرفی و علل عدم شرکت جریان‌های شاخص در واقعه کربلا پایه ریزی شده است؛ نخست در محور اول، برخی از خواص و جریان‌های شاخص به میزان تأثیری که در واقعه کربلا می‌توانستند داشته باشند به جریان‌های سیاسی اجتماعی و فرهنگی تقسیم و معرفی شده‌اند. در مرحله بعد وارد محور اصلی بحث تحقیق شده و دلایل سیاسی اجتماعی، اقتصادی، نظامی، فرهنگی و اعتقادی زیادی مورد بررسی قرار می‌گیرند؛

تا علل عدم حضور گروه ها و جریان های شاخص، در این واقعه سرنوشت ساز مشخص شود. مهم ترین دلایل مطرح شده، برگشت به جاهلیت و آموزه های آن، سیاست های انحرافی و اشتباهات برخی از خلفا، سیاست ها و اقدامات فریبکارانه جریان معاند اموی با اصل اسلام، انحرافات سران (رهبران) و نخبگان جریان های شاخص، اهرم های فشار تهدید، تطمیع، شکنجه، قتل، تبعید، ترس، ازسوی جریان حاکم (اموی) بر جریان های شاخص، تخریب فکر و عقیده و فرهنگ اصیل اسلامی، نقش منفی جریان های انحرافی و دلایلی دیگر می باشد، که در این پژوهش مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته اند.

۱۷۴. محسنیان، طاهره. «بررسی شیوه های عزاداری از منظر فقه اسلامی». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سبزوار، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

۱۷۵. محمدزاده، زینب. «بررسی نماد و نشانه در فرهنگ عاشورا». استاد راهنما: سید حسن صدرالدین

حاج سید جوادی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۳.

چکیده: در این رساله توضیحی در مورد نماد و تمثیل شناسی و بعد اشاره مختصری به تاریخ عاشورا و پس از آن نمادهای عاشورایی را مورد تحقیق و بررسی قرار می دهیم. در ادامه این رساله به بیان آداب و رسوم و نمادها و سنن عاشورایی به ترتیب زیر پرداخته شده است. موضوعاتی از قبیل: عزاداری و روضه خوانی، نحوه سرایی، مرثیه خوانی، علم و علمات، کتل و بیرق، توغ، نخل و جریده، پرده خوانی، نمایاندن آب فرات و نهر علقمه، ضریح شش گوشه، مراسم شمع زنی و شام غریبان، تعزیه، تکیه و حسینیه، چاووش خوانی، گهواره، مشک و ذوالجناح، سفره انداختن، سینه زنی، زنجیر زنی و قمه زنی، واعظ و مداح یا ذاکر اهل بیت، علمداری و سقایی، گل برسر مالیدن، گاه بر سر ریختن، کتلی شدن کودکان به یاد حضرت علی اصغر و دوری گزیدن از کارهای مباحی نظیر: ازدواج و جشن عروسی، آرایش کردن، دوخت و دوز، پوشیدن لباس های نوروشن، جاروب کردن، خانه تکانی و...

۱۷۶. محمدامین، مقتدا. «اثر بخشی و آگویی حماسه سازان ۱۰ تا ۲۰ سال حادثه کربلا بر جرأت ورزی دانش آموزان پسر سال اول دبیرستانی شهر اهواز». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات خوزستان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

۱۷۷. محمدزاده گله خانه، علی. «بررسی تطبیقی رویه های سیاسی امام حسن و امام حسین (ع)». استاد راهنما: عباسعلی رهبر، استاد مشاور: اکبر اشرفی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

- چکیده: تحقیق پیرامون زندگی امامان معصوم بخصوص سیره سیاسی آنان مهم می باشد. یکی از موضوعات شایان پژوهش در این زمینه بررسی صلح امام حسن علیه السلام با معاویه و قیام امام حسین علیه السلام بر علیه یزید است. امامت و رهبری از مهم ترین اصول اسلام و عامل بقای دین است، بنابراین رویه های سیاسی امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام بر اساس مقتضیات زمان و مکان با عقلانیت سیاسی و در نظر گرفتن مصلحت با هدف حفظ دین بوده است.
۱۷۸. محمد علی زاده، سیمین. «بررسی بعد عرفانی حماسه سازان واقعه کربلا در دو کتاب زبده الاسرار صفی علی شاه و گنجینه اسرار عمان سامانی». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.
۱۷۹. محمدی نژاد پاشاکی، احمد. «بررسی ساختار بلاغی نامه های امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: سید محمد رضی مصطفوی نیا. دانشگاه قم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.
- چکیده: بی تردید رسائل یک سبک نوشتاری-ارتباطی هستند که در گستره فرهنگ و ادبیات ملت ها جایگاه ویژه ای دارند. این آثار علاوه بر جنبه های اجتماعی و تاریخی که می توان برای آن ها متصور شد از جنبه های ادبی و زبان شناسی عصر خود برخوردارند. عصر اموی، عصر شکوفایی ترسل در ادب عربی است. نامه های امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام آمیخته ای از صنایع بلاغی، تصویرپردازی ها و بینامتنیت های قرآنی می باشند. امام حسن علیه السلام ۱۴ نامه دارد که از بین آن ها، ۱ نامه در زمان حیات امام علی علیه السلام و ۶ نامه بعد از شهادت پدر تا صلح و ۵ نامه بعد از صلح تا شهادتش نگاشته شده است. امام حسین علیه السلام ۱۸ نامه دارد که از بین آن ها، ۶ نامه در زمان حیات امام حسن علیه السلام و معاویه، و ۱۲ نامه در زمان یزید نگاشته شده است. این جستار بر آن است نامه های امامین علیه السلام را بعد از ذکر و ترجمه، از لحاظ ساختار بلاغی و بسامدهای سبکی و زبانی مورد تحلیل قرار بدهد.
۱۸۰. محی، فرزانه. «الهام گیری سیدالشهداء از قرآن کریم در نهضت عاشورا». استاد راهنما: محمد تقی دیاری. دانشگاه قم، رشته علوم قرآن و حدیث، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۸.
- چکیده: این پایان نامه در چهار فصل تنظیم و تدوین شده است: فصل اول، فضیلت قرآن؛ فصل دوم، فضیلت امام حسین علیه السلام در قرآن کریم؛ فصل سوم، نهضت حسینی؛ فصل چهارم، استشهادات قرآنی امام حسین علیه السلام. در این فصل که بخش اصلی پایان نامه را تشکیل می دهد، آیات مندرج در سخنان امام حسین علیه السلام استخراج و شرح شده است.

۱۸۱. مرادی، حمیدرضا. «بررسی الگوهای (شیوه‌های) روایت و تصویرگری در هنر و ادبیات ایران از واقعه عاشورا برای برنامه‌سازی تلویزیونی». استاد راهنما: احمد ضابطی جهرمی. دانشکده صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، رشته تولید سیما، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۶.

۱۸۲. مرادی، هاشم. «مطالعه تغییرات مناسک عزاداری محرم شهرستان طبس، در سه دهه گذشته (۱۳۹۰-۱۳۶۰)». استاد راهنما: سید حسین سراج زاده، استاد مشاور: سارا شریعتی مزینانی. تهران، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: مهم‌ترین رویداد دینی شیعیان در ایران مراسم عزاداری ماه محرم می‌باشد که با توجه به شرایط مکانی و ویژگی‌های فرهنگی هر منطقه به صورت خاصی برگزار می‌گردد. البته این مراسم دارای مشترکاتی در بین تمام نقاط برگزارکننده این مراسم می‌باشد. شهرستان طبس در استان خراسان جنوبی نیز هر ساله این مراسم را با شکوهی خاص برپا کرده و شاهد تغییرات گوناگونی در آن هستیم که هر ساله با توجه به عوامل گوناگونی در آن رخ می‌دهد. این مطالعه با روش مردم‌نگاری به این تغییرات طی سه دهه گذشته پرداخته است و همچنین کارکردها و آسیب‌های این نوع مراسم در شهر طبس را بررسی کرده است. در این مطالعه از روش‌های مصاحبه، مشاهده و مطالعه اسنادی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است.

۱۸۳. مرتضوی نسب، محمد. «بررسی و تحلیل نوحه‌ها و اشعار عاشورایی در منطقه سیستان». استاد راهنما: عبدالله واثق عباسی، استاد مشاور: محمد امیر مشهدی. دانشگاه سیستان و بلوچستان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۳.

چکیده: شعر عاشورایی بخش بزرگی از ادبیات و فرهنگ ما مسلمانان را تشکیل می‌دهد. هر چند حادثه‌ی عاشورا در زمان و مکان خاصی اتفاق افتاده است. این حادثه‌ی غمبار، در گذر زمان به عنوان بخشی از فرهنگ جامعه‌ی اسلامی درآمده است. واقعه‌ی عاشورا چنان عواطف و احساسات مسلمانان، مخصوصاً شیعیان را تحت تأثیر قرار داده، که در طول تاریخ آثار متنوع و متعدّد هنری از خود به یادگار گذاشته‌اند. در منطقه‌ی سیستان این حادثه، جان‌های مشتاق و آزادی‌خواه شاعران خوش ذوق و خوش قریحه را متأثر ساخته، به همین سبب در قالب سوگنامه‌هایی در رثای سرور و سالار شهیدان و یاران فداکارش نوحه سردادند. در این نوشتار، پژوهنده، نوحه‌ها و اشعار عاشورایی منطقه سیستان را به شیوه‌ی تحلیلی مورد بررسی قرار داده است و تلاش شده که شعر عاشورایی این منطقه هم از لحاظ مضامین و محتوی و هم از جهت وزن و قافیه مورد بررسی قرار گیرد. این اشعار هر

چند از نظر قالب به صورت مستزاد و یا نوعی ترجیع بند و ترکیب بند است، از لحاظ وزن بیشتر در بحر طویل سروده شده است.

۱۸۴. مشهور، افهام. «بررسی نمادهای عاشورا و بکارگیری آن‌ها در طراحی و ساخت آثار سرامیکی معاصر». استاد راهنما: امید قجریان، جابر عناصری. اصفهان، دانشگاه هنر، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: عقاید دینی و مذهبی همواره نقش مهمی در زندگی انسان ایفا می‌کند و بسیاری از آداب و رسوم و آثار هنری و کاربردی در رابطه با آن‌ها شکل می‌گیرد که در نتیجه بار معنایی و مفهومی نهفته در طراحی، فرم و یا تزئینات آن‌ها جنبه ای نمادین یا رمزی یا تمثیلی به خود می‌گیرند. این‌گونه آثار که بخش مهمی از فرهنگ و تاریخ هر کشور را تشکیل می‌دهند در ایران اسلامی با مفاهیم و آموزه‌های اسلام پیوند خورده که نمونه‌های بسیار با ارزش آن را می‌توان در شاخه‌های مختلف هنری مشاهده کرد، که در این میان واقعه عاشورا سهم قابل توجهی از این هنرها را به خود اختصاص داده است. این پژوهش نیز با هدف بازخوانی بخشی از هنرهای عاشورایی، به روش تحلیلی، علم‌های عزاداری محرم را مورد ارزیابی قرار داده و با بررسی جنبه‌های رمزی در علامت‌های عزاداری به عنوان یک شیء مقدس و نیز مطالعه روند تاریخی کاربرد علم به عنوان نماد قوم و قبیله تا ورود آن به مراسم عزاداری و سوگواری، کلیاتی را در رابطه با اهمیت کاربرد علم و نقش آن در زندگی اجتماعی، با هدف آشنایی عمیق‌تر با مفاهیم نهفته در علامت‌ها ارائه داده است، و پس از آن با تحلیل شکل و ساختار علامت‌ها و عناصر به کار رفته در آن‌ها از دوره صفویه تا دوره معاصر علاوه بر بیان مفاهیم نهفته در ساختار علامت‌ها با ارائه جدول، نوع و میزان کاربرد هر عنصر را در طراحی و ساخت علامت‌ها طبقه بندی کرده و در نهایت با بهره‌گیری از نتایج بخش نظری، آثاری متناسب با نیاز جامعه‌ی معاصر با تکیه بر سنت، طراحی و ارائه شده است.

۱۸۵. مصلحی، علیرضا. «عاشورا از منظر جرم‌شناسی». استاد راهنما: کیومرث کلانتری، استاد مشاور: ابوالحسن شاکری. دانشگاه مازندران، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: پایان نامه حاضر جهت بررسی جرم‌شناسانه جنایت عاشورای سال ۶۱ هجری گرد آمده است. ابتدا عوامل موثر در ارتکاب این جنایت از دیدگاه جرم‌شناسی نظری پرداخته شده، با روشن شدن این عوامل، موضوع معهود از منظر جرم‌شناسی کاربردی به چالش کشیده شده است.

۱۸۶. معمارزاده، پیمان. «بررسی شخصیت و تجزیه و تحلیل دیوان شعر ضیایی دزفولی». استاد

راهنما: مرتضی بدخشان، استاد مشاور: علی محمدگیتی فروز. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد دزفول، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۱.

چکیده: مرحوم حاج ملا محمد رشید متخلص به "ضیایی" فرزند مرحوم حاجی بابا از افراد خاندان‌های بنام و ارجمند است که در سال ۱۲۴۷ هجری قمری در دزفول پا به عرصه وجود گذاشته، تحصیلات اولیه خود را در دزفول به پایان رسانید و همچنین در این شهر از محضر مرحوم حجه الاسلام آقای آقاسید حسین بزرگ فرزند مرحوم آقا سید عبدالکریم موسوی (از سادات محترم گوشه) استفاده نمودند، پس از آن در نجف اشرف از محضر آیت‌الله حاج شیخ مرتضی انصاری دزفولی برخوردار گشتند و با درگذشت آن جناب به سامری تشریف بردند و در خدمت آیت‌الله میرزا محمد حسن شیرازی به تکمیل علوم پرداختند و از هر دو نفر اجازه اجتهاد داشته‌اند پس به نجف بازگشتند، مدتی از محضر مرحوم آقاسید مرتضی کشمیری برخوردار گشتند، پس از آن به دزفول مراجعت نمودند و حوزه درسی داشتند، متأسفانه با همه اطلاعاتی که در علوم دینی و فلسفه و تاریخ و ادبیات تازی و فارسی داشته‌اند، تنها قسمتی از دیوانشان یعنی بخش "زهراییه" بجای مانده که با همه اندکی، طبعی غرا و معلوماتی جامع است. در شعر بر پیشینیانی همچون سعدی و حافظ و جمال‌الدین عبدالرزاق بود، و این اثر یکبار در سال ۱۳۳۳ قمری در بمبئی و بار دیگر در سال ۱۳۲۳ خورشیدی در تهران به نام کلیات دیوان ضیایی به چاپ رسیده است. ایشان به سال ۱۳۳۳ قمری در سن ۸۶ سالگی بعد از یک عمر تلاش و محاهدت بدرود حیات گفتمند. مجموعه زهراییه ضیایی اگرچه در باب مدیحه و مرثیه است، اما با اصولی نو و طرح‌های شعری جدید نسبت به مرثیه سرایی در آن زمان به وجود آمده که این نوع طرز بیان مرثیه در نوع خود بی نظیر است و در زمان زندگی ضیایی مطمئناً سبکی بسیار نو و تازه بوده است. در این رساله کوشیده شده تا اشعار ضیایی را که به چهار ساخت تقسیم می‌شوند و عبارتند از: ۱- موعظه، حکمت و نصیحت، ۲- اعتراض، دردمندی، ۳- سوگ و مرثیه و ۴- مرثی مستقل؛ مورد نقد و تحلیل قرار داده و این اشعار را از لحاظ ساختار مرثیه و مدیحه سرایی و بررسی آرایه‌های ادبی تجزیه و تحلیل کند و از آن جهت که کربلا مدار اندیشه و چکامه این شاعر عارف و فقیه زاهد همت است، اشعارش را از نقطه نظر داستانی و روایی و تطبیق با مقاتل عاشورایی نیز مورد بررسی قرار داده شده است.

۱۸۷. مقبلی هنزا، صدیقه. «سیمای امام حسین (ع) در مرثیه‌های شیخ عبدالمنعم الفرطوسی». استاد راهنما: رضا رضایی، وصال میمنندی. دانشگاه سیستان و بلوچستان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: شیخ عبدالمنعم الفرطوسی مشهور به شاعر اهل بیت (ع) در سال ۱۳۳۵ ق در نجف اشرف به دنیا آمد، فقه و اصول را در محضر «سید محمد باقر احسایی» آموخت و از درس «آیت الله خوئی» نیز بهره مند شد. او در سال ۱۴۰۴ هجری وفات یافت و در جوار حرم امیرالمومنین (ع) دفن شد. وی در میان شاعران قرن بیستم بردوش خود مسئولیت سنگین دفاع از اهل بیت (ع) و به کارگیری شعر و ادب در خدمت دین اسلام و بیان ارزش‌ها و رموزش را احساس می‌کرد و یکی از شاعران شیعی قرن چهاردهم هجری است که در اغراض مختلف مدح، رثا، غزل و وصف شعر سروده، از مهم‌ترین آثار شاعر دیوان بزرگ اوست، اما آنچه که بیش از همه باعث شهرت وی شده: کتاب زیبای وی بنام ملحمه اهل البیت در ۸ جزء می‌باشد و ابیاتش از ۴۰ هزار بیت متجاوز است، که شاعر تصویر پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) را به صورت جزئی و با استناد به قرآن کریم و احادیث وارد کرده به نظم درآورده است. شاعر قسمتی از این اثر زیبای خود را که حدود ۴ هزار بیت می‌باشد، به زندگی امام حسین (ع) اختصاص داده و با بصیرت و نگرشی عمیق به زندگی و سیره آن حضرت می‌نگرد.

۱۸۸. مقدس، محمد کاظم. «شرح و تحلیل رجزهای اصحاب ابا عبد... الحسین (ع) در واقعه عاشورا». استاد راهنما: حامد صدقی، استاد مشاور: فیروز حریرچی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته ادبیات و علوم انسانی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۱.

چکیده: طرح نکات آموزنده و محتوای عمیق و عرفانی رجزهای امام حسین (ع) و صحابه و معرفی الگوهای عملی اسلام ناب محمدی (ص) که کمتر از آنها سخن گفته شده است می‌باشد. شناسایی و گردآوری منابع و مآخذ مربوطه، فیش برداری و تعیین محوری اصلی تحقیق و دسته بندی فیشها بر آن اساس و فصل بندی مطالب بوده است. همانگونه که تصور می‌شد متاسفانه تاکنون تحقیق جداگانه‌ای پیرامون رجزهای امام حسین (ع) و یاران با وفایش تدوین نشده بود، در حالیکه پس از اتمام گردآوری اطلاعات و تدوین طرح، دریایی از کرامات، معارف، فتوت‌ها و عرفان نظری و علمی و به ویژه هدف اصلی واقعه خونبار کربلا مشخص شد.

۱۸۹. مکرم سایل، محمد جواد. «تبیین الگوی تربیت عرفانی از منظر امام حسین (ع) با تاکید بر دعای عرفه». استاد راهنما: سعید بهشتی. دانشگاه علامه طباطبایی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: با حمد و سپاس خدای خالق و مربی، در این تحقیق با اعتقاد به نقش معرفت در کیفیت و کمال عبادت، و فضیلت «معرفه الله»، به عنوان «اعلی المعارف»، در مسیر

عبودیت سبحان، به تحقیق در حوزه‌ی تربیت عرفانی، پرداخته شده است. تربیت، با الهام از قرآن در فلسفه‌ی خلقت، همانا آئین بندگی تعریف می‌شود، و کمال بندگی، بر اساس سخن حضرت امام حسین علیه السلام، با تعبیر "إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ مَا خَلَقَ الْعِبَادَ إِلَّا لِيَعْرِفُوهُ"، معرفه‌الله، عنوان گردیده است. بنابراین، با تبیین جایگاه تربیت عرفانی، برای یافتن پاسخ سوال اصلی تحقیق، پنج سوال فرعی مبنی بر "تعریف تربیت عرفانی، غایت، اصول، مراحل و روش‌های آن" مورد بررسی قرار گرفته است.

۱۹۰. ملکوتی‌زاده، سعید. «تحلیل و بررسی رباعی‌ها و دویتی‌های عاشورایی بعد از انقلاب اسلامی ایران». استاد راهنما: مهدی کدخدای طراحی، استاد مشاور: محمدرضا سنگری. دانشگاه پیام نور، مرکز اهواز، رشته زبان و ادبیات فارسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

۱۹۱. منتظری زیوه، بلال. «تجلی قرآن در ارزش‌های حاکم بر قیام عاشورا». استاد راهنما: حسین علوی مهر، استاد مشاور: محمد ابراهیمی راد. دانشکده اصول الدین، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: موضوع پژوهش در این تحقیق تجلی قرآن در ارزش‌های حاکم بر قیام عاشورا است. هدف در این پژوهش، اثبات رابطه تنگاتنگ بین قرآن و اهل بیت علیهم السلام و لزوماً پرتوافکنی قرآن در ارزش‌های انسانی و اخلاقی حاکم بر قیام عاشورا است که به همراه تفسیر و تحلیل آنها عرضه شده است. قلمرو تحقیق در این پژوهش از نظر زمانی دوران حیات امام حسین علیه السلام می‌باشد و از نظر مکانی از بدو حرکت سیدالشهداء و یاران با وفایش از مدینه تا رسیدن به کربلا را شامل می‌شود. منابع مورد استفاده در این پژوهش شامل قرآن، منابع اولیه و ثانویه روایی و برخی منابع تاریخی و همچنین کتب تفسیری فریقین و مصادر لغوی است.

۱۹۲. موسوی تبار، سید غلامرضا. «بررسی آیین‌های شیعی در عصر صفویه». استاد راهنما: حسین ایزدی، استاد مشاور: علیرضا کریمی. دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: از مهم‌ترین سلسله‌های تاریخ ایران، صفویه می‌باشند. یکی از کارهای مهم آن‌ها فعالیت در زمینه آیین‌های اجتماعی به ویژه برگزاری مراسمات ویژه تشیع و آیین‌های عزاداری می‌باشد. آن‌ها با کوشش در گسترش آیین‌ها توانستند آیین‌های عزاداری در زمینه مناسبت‌های ماتم و سوگواری مخصوصاً عزاداری در عاشورا را نهادینه کنند. در این پایان نامه به انواع مراسمات آیینی و نحوه برگزاری آنها در صفویه پرداخته شده است.

۱۹۳. موسوی، محبوبه. «ویژگی‌های سلوک راه حسینی از منظر قرآن و روایات». استاد راهنما:

سیده فاطمه هاشمی، استاد مشاور: سید محمد رضوی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: پژوهش حاضر در چهار فصل و با نگاهی ژرف به سالکان راه حسینی تنظیم شده که روندی جدید از ویژگی‌های راه حسینی را به رشته تحریر درآورده است. در این مختصر کوشیده شده که ابتدا با ارزشگذاری همه موجودات عالم هستی برای وجود مقدس سیدالشهدا به نتیجه‌ای ارزشمند برسیم که: با عزاداری برای سیدالشهدا و جان سپردن در راه ایشان و یاران باوفایشان، صاحب کمالات و درجاتی خواهیم شد که ما را در مسیر قدم صدق ثابت قدم نگاه خواهد داشت. بعد از گذشتن از مسیر بکاء حسینی و برکات لطم بر خود در عزای حسینی، به صفات برجسته یاران سیدالشهدا با توجه به آیات و روایات پرداختیم که ما حاصل آن فوز عظیمی برای هرکسی که مسیر ایثار، بصیرت و... تولی و تبری را طی کند، خواهد بود. بعد از این وصف وارد معرکه رجعت حسینی شدیم که پس از پرداختن به کیفیت آن و با مقایسه راه حسینی با راه مهدوی دریافتیم که منتظر ظهور باید تربیت یافته عاشورا باشد. و اما در نهایت این رساله ما را به این نتیجه می‌رساند که مومن کمال خود را در مسیر حسینی با اشک و انابه و دعا و تلاش برای متصف شدن به خلق حسینی و در انتظار رجعت بودن، حاصل می‌نماید.

۱۹۴. موسوی، مریم سادات. «فاجعه کربلا در وجدان جهانی معاصر». سبزوار، دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: در گذر تاریخ، همواره نبردهایی با اشکال مختلف، بین دنیوی خیر و شر، حق و باطل، عدالت و بیداد رخ داده است که تا به امروز هم به وقوع می‌پیوندد، اما، عالی‌ترین و والاترین قیام‌های نیروی حق که با هدف گسترش عدالت، آزادی، ایمان، بیداد ستیزی و احیای ارزش‌های والای اخلاقی شکل گرفت، نبرد خونین فاجعه‌ی کربلا می‌باشد. این قیام که با رهبری حسین علیه السلام، سلاله‌ی پاک محمدی، آینه‌ی تمام‌نمای اوصاف الهی و وارث رسولان و اولیای اولوالعزم علیه نیروی ظالم و باطل اموی شکل گرفت، و با شهادت مظلومانه و در عین حال پیروزمندانه‌ی معنوی ایشان و یاران مخلص و اسارت‌خاندان نبوتش به پایان رسید. این قیام تأثیر شگرفی در دل‌های بسیاری از مردم از جمله نویسندگان، شاعران و روشنفکران در دوره‌های مختلف تاریخ گذاشت. از این رو، در دوره‌ی معاصر افزون بر نویسندگان و شاعران مسلمان، تنی چند از ادبا و اندیشمندان مسیحی نیز کتاب‌های ارزنده‌ای پیرامون نهضت امام حسین علیه السلام و آثار و پیامدهای آن، به رشته‌ی

تحریر درآورده اند و گاه در این آثار با احساس و عاطفه و جان و دل خود به اظهار ارادت و ابراز عشق و محبت به شهدای کربلا پرداخته اند. یکی از این نویسندگان برجسته استاد «راجی انور هیفا» می باشد که در کتاب فاجعه کربلاء فی الضمیر العالمی الحدیث به تحلیل قیام امام حسین علیه السلام پرداخته است. پایان نامه ی حاضر ترجمه ی قسمت اول از جلد دوم این کتاب ارزشمند می باشد.

۱۹۵. موسوی، سید احمد. «آسیب شناسی عزاداری از منظر آموزه های دینی». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ساری، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

۱۹۶. مهدوی دامغانی، زهرا. «جایگاه ابا عبدالله الحسین علیه السلام در حدیث شیعه». استاد راهنما: محسن احتشامی نیا، استاد مشاور: مجید معارف. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته ادبیات و علوم انسانی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۵.

چکیده: هدف پژوهش بررسی جایگاه ابا عبدالله الحسین علیه السلام در حدیث شیعه و بررسی موقعیت زمانی امام و جمع آوری سخنان، خطبه ها، نامه ها و احادیث امام حسین است. روش پژوهش به صورت کتابخانه ای تهیه و تدوین شده است. نتایج نشان می دهد که امام حسین علیه السلام با وجود اینکه در دوران بنی امیه و خلفان شدید ایشان و همزمانی با منع نگارش حدیث بوده اند، با این حال حداکثر استفاده را از موقعیت کرده و در مواقع مختلف به تربیت و پرورش و راهنمایی مردمان پرداخته و از ایشان خطبه ها، نامه ها، احتجاجات و سخنانی رسیده که زینت بخش مجامع ما شیعیان می باشد.

۱۹۷. مهدوی، محمد امین. «ارتباط متقابل قیام امام حسین علیه السلام و قیام امام زمان علیه السلام از نظر آیات و روایات». استاد راهنما: احمد رضا غایی، استاد مشاور: سید محمد رضوی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته علوم قرآن و حدیث، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

۱۹۸. میر حسینی، محمود. «جایگاه مشارکت سیاسی زن در نظام سیاسی اسلام با تأکید بر عملکرد سیاسی حضرت زینب علیه السلام پس از عاشورا». استاد راهنما: حبیب الله ابوالحسن شیرازی، استاد مشاور: علی اکبر امینی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته علوم سیاسی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۶.

چکیده: این پژوهش در ۶ فصل، روند مشارکت سیاسی زن مسلمان را بررسی می نماید. در فصل اول: به طرح مسئله، اهمیت موضوع، انگیزه، پیشینه و سابقه، اهداف، سوال، فرضیه و... در فصل دوم: مفهوم و تعاریف مشارکت سیاسی از دیدگاه های مختلف،

از دیدگاه غربی تا دیدگاه اسلامی و از دیدگاه سکولار تا دیدگاه دین مدارانه. در فصل سوم: به بررسی حقوق سیاسی و اجتماعی زنان در مکاتب مختلف با نگاه تطبیقی به فمینیسم می‌پردازد. در فصل چهارم: جایگاه زن در اسلام. در فصل پنجم: جایگاه شخصیتی و عملی حضرت زینب علیها السلام نقش ایشان در واقعه کربلا و پس از آن همچنین خطبه‌های حضرت و وجوه مشارکت سیاسی حضرت زینب علیها السلام و... در فصل ششم: نتیجه به شرح زیر می‌باشد: (۱) اسلام نه تنها مشارکت سیاسی زنان را مورد قبول قرار داده است، بلکه آن را به شرط رعایت تمامی اصول و موازین تشویق نیز می‌نماید. (۲) نقش و جایگاه زن در دین مبین اسلام نسبت به تمامی ادیان و فرهنگ‌های گذشته در مقام رفیع‌تری قرار دارد. (۳) فمینیسم به عنوان مکتبی که دفاع از حقوق زنان را تبلیغ می‌نماید دچار افراط و تفریط عمیقی گشته است. (۴) حضرت زینب علیها السلام کامل‌ترین الگوی یک زن مسلمان برای شرکت در فرآیندهای سیاسی جامعه بوده است و ایشان تمامی وجوه یک کنشگر کامل سیاسی را در عین حفظ اصول و موازین اسلامی دارا می‌باشند.

۱۹۹. میر، محمد علی. «پژوهشی درباره همسران و فرزندان امام حسین علیه السلام». استاد راهنما: علی بیات، استاد مشاور: احمد بادکوبه هزاوه. دانشگاه تهران، رشته تاریخ و تمدن ملل اسلامی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.

چکیده: رساله حاضر تحقیقی است درباره همسران و فرزندان امام حسین علیه السلام که مشتمل بر دو فصل است: فصل اول، همسران امام علیه السلام و فصل دوم فرزندان. نگارنده کوشیده است تا در حد امکان و توان خود شرح حال آنها را بر اساس منابع و مأخذ به دست دهد. اساس پژوهش در این نوشتار روش تاریخی بوده است. یعنی اطلاعات موجود در منابع درباره هریک از همسران و فرزندان استقصاء شده و پس از آن تلاش بعمل آمده تا بین اطلاعات گردآوری شده ارتباط و پیوند منطقی برقرار شود.

۲۰۰. میرجلیلی، حمید. «جلوه‌های ادبی هشت شاعر عاشورایی معاصر یزد». استاد راهنما: هادی حیدری نیا. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یزد، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.

چکیده: یزد از دیرباز مهد ادیبان و سخنوران برجسته و مشهوری بوده که هر کدام به نوعی به سرودن اشعار شعر و پر محتوا پرداخته‌اند. شاعران یزد نیز آثار ارزشمندی در زمینه شعر ولایی و بخصوص شعر عاشورایی از خود برجای نهاده‌اند. شعر امروز نیز از تأثیر حادثه بزرگ و حماسی عاشورا بر کنار نمانده است. در میان شاعران این استان کمتر شاعری را می‌توان سراغ گرفت که سرایش سوگ سروده‌ای را در انبان تجربه شعری خویش نداشته

باشد. با توجه به بافت مذهبی وریشه‌های محبت به اهل بیت که درگ و خون مردم این سرزمین دوانده شده مرثیه اهل بیت علیهم السلام جایگاه والایی در بین شاعران یزد داشته است. شعر عاشورایی استان نسبت به گذشته هم از نظر کیفیت قابل اعتناست و هم فرم، زبان، تصویر، احساس، مضمون و معنا، افق‌های تازه‌تری را به تماشا نشسته است. در دوره معاصر نیز بسیاری از شاعران این دیار در مرثیه سرایی طبع آزمایی نموده‌اند و مرثیه‌های سوزناک خود را بویژه با موضوع رثای اهل بیت علیهم السلام ارائه کرده‌اند. در این پژوهش ضمن معرفی مرثیه سرایان معاصر یزد به شرح و تحلیل اشعار آنان پرداخته شده و ویژگی‌های ادبی (صور خیال، آرایه‌های لفظی، معنوی چشم‌گیر) مورد کنکاش قرار می‌گیرد.

۲۰۱. میرشاهی، سینا، «مقتل‌نگاری شیعیان و نقش آن در حفظ هویت تشیع (از آغاز مقتل‌نگاری تا ابتدای قرن دهم)». استاد راهنما: حسین پوراحمدی، استاد مشاور: ابوالقاسم فروزانی، شکرالله خاکرند. دانشگاه شیراز، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: مقتل‌نگاری شیعیان و نقش آن در حفظ هویت تشیع در ایران (از آغاز تا ابتدای قرن دهم) مقتل‌نگاری حوزه‌ای از تاریخ‌نگاری اسلامی است که از همان ابتدا مورد توجه شیعیان قرار گرفت. پس از شهادت مظلومانه امام حسین علیه السلام و یاران وفادارش در واقعه کربلا با تأکید و تشویق امامان معصوم علیهم السلام برای ماندگاری این حادثه مقتل‌نگاری گسترش و تحول یافت. وجود مقاتل مظلومیت علویان و شیعیان را همیشه زنده نگه می‌داشت و از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌کرد. در واقع مقتل‌نگاری شیعیان نماد و مظهر مظلومیت شیعیان بوده است. مقتل‌نگاری به عنوان یکی از شاخه‌های دانش تاریخ به ریشه مظلومیت و چگونگی این مظلومیت می‌پرداخت؛ مقتل‌نگاری از این حیث نقش مهمی در حفظ هویت تشیع در میان شیعیان خصوصاً ایرانیان داشته است. مقتل‌نگاری شیعیان در قرن دوم آغاز شد و در قرون سوم و چهارم به اوج خود رسید و تا قرن هفتم به همان شیوه ابتدایی ادامه یافت، اما از قرن هفتم به بعد از شیوه اصیل خود دور شد. مقتل‌نگاری با گسترش تشیع در ایران بیشتر مورد توجه قرار گرفت و شیعیان با برگزاری مراسم عزاداری این مقاتل را در مجالس خصوصی و پنهانی و بعدها در مجالس علنی و عمومی می‌خواندند و از جمله عوامل مهم در حفظ و تداوم هویت تشیع در ایران بوده است.

۲۰۲. میرحسینی، سید محمدرضا. «کاریست تخیل و توهم در تعزیه». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.

۲۰۳. نادری گرگری، شهربانو. «دیدگاه معاصرین اهل سنت درباره رخداد عاشورا». استاد راهنما: عبدالمجید ناصری داوودی، استاد مشاور: سید حسین فلاح زاده. دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: شهادت مظلومانه امام حسین علیه السلام نه تنها برای شیعیان بلکه برای همه جهانیان از هر فرقه و مذهب بود و واکنش های گوناگونی را در میان حادثه نگاران و تاریخ پژوهان به دنبال داشت. در این رساله به دنبال بررسی دیدگاه ها و آرائ اهل سنت درباره قیام امام حسین علیه السلام هستیم.

۲۰۴. نامدار، رمضان. «مطالعه تحلیلی قابلیت های کاربردی نقاشی های عاشورایی تکیه معاون الملک در تصویرسازی». استاد راهنما: خشایار قاضی زاده، استاد مشاور: پرویز اقبالی. دانشگاه شاهد، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

چکیده: تحلیل شیوه های تصویرسازانه ی آثار کاشیکاری تکیه معاون الملک از مهم ترین مطالبی است که در این رساله به قلم درآمده است. در این آثار شیوه ای شاخص و پربار برای تصویر نمودن ماجراهای مرتبط با واقعه عاشورا به کار رفته است که به لحاظ تکنیکی و نیز نوع نگاه معنوی بسیار مهم و قابل توجه است. همچنین با توجه به حاصل بررسی های به عمل آمده در خصوص سبک نگاره های تکیه این مساله مورد بررسی قرار گرفته است که چگونه می توان از تکنیک و سبک آثار این تکیه در تصویرسازی امروز استفاده نمود که در این راستا به چگونگی برقراری ارتباط میان این آثار و مخاطب و نیز نیازهای مخاطب و فضای هنری امروز پرداخته ایم.

۲۰۵. نائینی زاده لباف، اصغر. «عزاداری و تعزیه در قم». استاد راهنما: جابر عناصری. دانشگاه تهران، رشته هنرهای زیبا، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۲.

چکیده: پژوهش حاضر در شانزده فصل تهیه و تنظیم شده است که به ترتیب عبارتند از: ۱- تعزیه نمایش بومی و مذهبی ایران ۲- اجرای تعزیه در ایران ۳- فتوای علماء در مورد اجرای تعزیه ۴- تاریخ قم ۵- پیشینه عزاداری در قم ۶- عزاداری و سایر حرکات وابسته ۷- کیفیت مجالس و عظ ۸- وسائلی که در دسته جات مورد استفاده دارند. ۹- تعزیه در قم ۱۰- تکایا ۱۱- پیشکسوتان تعزیه در قم ۱۲- شاعران مرثیه گوی قم ۱۳- بررسی جنبه های اجزائی تعزیه در قم ۱۴- بررسی جنبه های نمایشی و تمرین در تعزیه ۱۵- حضور در جلسات هیات های تعزیه ۱۶- نسخه های زمینه قم در قلمرو شبیه خوانی.

۲۰۶. نجفی چالشتی، سمیه. «بررسی فقهی نهضت عاشورا». استاد راهنما: علی اصغر موسوی رکنی، استاد مشاور: محمدجواد وزیری فرد. دانشگاه قم، رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷.

چکیده: این پژوهش با عنوان بررسی فقهی نهضت عاشورا موارد و مسائل فقهی موجود در نهضت مقدس اباعبدالله الحسین (ع) و اهمیت آن را با تکیه بر منابع فقه امامیه ضمن استناد به اندکی از ماخذ اهل سنت با هدف اثبات عقلی و شرعی بودن نهضت و پاسخگویی به برخی از شبهات از جمله ملازمه داشتن آگاهی امام حسین (ع) از شهادت خود بر خودکشی، جاری نبودن شرایط امر به معروف و نهی از منکر در این جریان و یا تهمت ارتداد به حضرت (ع) به دلیل ناتمام گزاردن مناسک حج و دلایل دیگر مورد توجه قرار داده است. با توجه به جنبه‌های مختلف این اقدام و تعاریف گوناگون موجود، حرکت اباعبدالله (ع) هم تحت عنوان جهاد (جهاد دفاعی و جهاد داخلی با بغات) و هم تحت عنوان دفاع قرار می‌گیرد، لکن شامل جهاد ابتدایی (با کفار مهاجم) نمی‌شود. جهاد زنان و قوانین مختلف فقهی و شرعی جنگ مانند در امان بودن افراد ضعیف و غیرنظامی، حرمت جنگ در ماه حرام و یا در حرم امن الهی - که از سوی طرف مقابل سپاه حق نقض گردیدند هم لحاظ گشته است. به دلیل اهمیت وظیفه خطیر امر به معروف و نهی از منکر و محوریت آن در قیام حضرت (ع) با توجه به وصیت تاریخی ایشان به محمد حنفیه فصلی به این عنوان اختصاص داده شده و ضمن بررسی ابعاد آن (شرایط و مراتب) با نهضت عاشورا مورد تطبیق قرار گرفته است. در بحثی کوتاه به مسأله وصیت در فقه و تطبیق آن با وصایای امام حسین (ع) پرداخته شده است. مورد بعد، تعریف ارتداد و موارد آن و پاسخ به شبهه مذکور در بالا می‌باشد. بحث توبه نوع توبه حر، توبه دیگر افراد و مقبول بودن یا نبودن آن نیز در یک بررسی اجمالی ذکر گردیده است. بالاخره اینکه بزرگداشت عاشورا به اشکال مختلف و مشروع آن امری واجب و مؤکد و برای جاویدان ماندن و تحکیم ارزشهای دینی ضروری می‌باشد.

۲۰۷. نصیری مقدم، الهام. «بررسی و تحلیل امام حسین (ع) در دیوان شریف رضی». استاد راهنما: محمد علی سلمانی مروست، استاد مشاور: وصال میمندی. دانشگاه یزد، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: رثای یکی از انواع ادبی است که شاعران در ادبیات عرب به آن توجه کرده‌اند و آن چند قسم است که از آن جمله رثای خویشان، رثای رسمی و رثای علویان است. شاعر

در رثای خویشان به مرثیه نزدیکانش روی می‌آورد و در میانه سخن گفتن از آن، شدت اندوه خود را بدون تکلف آشکار می‌کند. در رثای خلفا شاعر رثا را وسیله ای برای محقق شدن اهداف و نیازهای دنیوی قرار می‌دهد و به دست آوردن مال را مقدمه اهدافی قرار می‌دهد که سعی در محقق کردن آن دارد. در رثای علویان شاعر قساوت حاکمان اموی و عباسی را بیان می‌کند و رثایش را همراه با اندوه و شورش بر ضد حاکمانی می‌کند که با اهل بیت جنگیدند، آنها را کشتند و حرمت آنان و نزدیکیشان را با پیامبر در نظر نگرفتند. شریف رضی یکی از شاعرانی است که به رثای علویان و به ویژه امام حسین علیه السلام توجه کرده است. وی در مرثیه‌هایش رفتار امویان، چگونگی کشته شدن امام حسین علیه السلام، حالت اسیران، ویژگی‌های امام حسین علیه السلام، ریشه‌های حادثه‌ی کربلا و... را به تصویر کشیده است همچنین با استفاده از آرایه‌های بلاغی وقایع را به صورت موثری توصیف کرده و مضامینی که در این خصوص ارائه می‌کند با مضامین کتاب‌های معتبر تاریخی سازگاری دارد. در این پژوهش پس از بیان زندگی شاعر، انواع ادبی وی و انواع رثا در نزد شاعران به بررسی مضامین رثای امام حسین علیه السلام و چگونگی استفاده شاعر از تاریخ کربلا در سرودن این مرثیه پرداخته می‌شود سپس برخی از آرایه‌های ادبی این شاعر بیان می‌شود.

۲۰۸. نصیری، حسین. «شرح اصطلاحات عرفانی دعای عرفه امام حسین علیه السلام». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سبزوار، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.

۲۰۹. نورائی، محسن. «تجلی کلام الهی در حماسه حسینی». استاد راهنما: محمد علی مهدوی راد. دانشگاه علوم اسلامی رضوی، رشته علوم قرآنی و حدیث، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴.

چکیده: تبیین برخی زوایای بُعد قرآنی حماسه حسینی در واقعه عاشورا است. رساله حاضر در دو بخش تنظیم شده است. در بخش اول، تجلی قرآن در سخنان نقش آفرینان کربلا مطرح می‌گردد و از جری و تطبیق، اثرپذیری و واژگانی از قرآن، تفسیر قرآن در حماسه حسینی، و حضور نمادین قرآن در حماسه حسینی بحث می‌شود. در بخش دوم، تجلی قرآن در رفتار نقش آفرینان کربلا ارائه می‌گردد و در این راستا، ذکر و یاد خدا در اردوگاه حسینی، و امر به معروف و نهی از منکر بررسی می‌شود. نویسنده معتقد است علت ماندگاری حماسه حسینی در پیوند این نهضت با قرآن کریم نهفته است و عوامل دیگر هر یک به گونه‌ای به این عنصر اساسی باز می‌گردد. حضور و نقش آفرینی کلام الهی در متن این حادثه از یک سو و جاودانگی قرآن کریم از سوی دیگر، گواه درستی این سخن است.

۲۱۰. نیک نژاد، ثریا. «البيان في موسوعة كلمات الامام الحسين عليه السلام». استاد راهنما: ملیحه سادات فردانی، استاد مشاور: سیمین ولوی. دانشگاه آزاده اسلامی، واحد تهران مرکزی، رشته زبان و ادبیات عرب، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۳.

چکیده: هدف پژوهش آشنایی با سخنان امام حسین علیه السلام است. روش پژوهش کتابخانه‌ای است. نتیجه گیری اینکه امام حسین علیه السلام سخنوری ماهر بوده که سخنانش همیشه سرشار از فنون و صنایع ادبی بوده است.

۲۱۱. نیکو، رضا. «مطالعه تطبیقی چهره امام حسین علیه السلام و حضرت عیسی علیه السلام در شعر فارسی». استاد راهنما: حسن اکبری بیرق. دانشگاه سمنان، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱. چکیده: این پایان نامه، با هدف مطالعه تطبیقی چهره امام حسین علیه السلام و حضرت عیسی علیه السلام در شعر فارسی تدوین یافته است. فصل اول: «کلیات»، فصل دوم: «مبانی نظری»، فصل سوم: بخش اول: «عیسی بن مریم علیه السلام»، از حقیقت تا اسطوره»، بخش دوم: «حسین بن علی علیه السلام»، از واقعیت تا آرمان»، فصل چهارم: «مطالعه تطبیقی چهره امام حسین علیه السلام و حضرت عیسی علیه السلام در شعر فارسی»، و فصل پنجم: «نتیجه» را شامل می شود. در نهایت این نتیجه به دست آمده که برداشت های مسیحیان از حضرت عیسی علیه السلام در نوع نگاه شاعران به امام سوم شیعیان مؤثر بوده است.

۲۱۲. وحیدی، علیرضا. «نای حقیقت در نینزار عشق (بررسی و تحلیل مفهوم «نی» در شعر مولوی و اشعار حماسی عاشورایی معاصر)». استاد راهنما: محمدرضا شادمنا من. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خلخال، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۳.

چکیده: از نظر مولانا، خداوند خیر محض است که با اولین تجلی اش هر چه را آفرید، عاشق خود نمود. خدا از نیستان عدم نایی برید و نامش را انسان گذاشت. مولوی، خدامحور است و انسان را عالم کبیر و مجموعه‌ی هستی را عالم صغیر می داند. امام حسین علیه السلام مصداق بارز انسان کامل و حقیقت محمدی است و در ابجد، حرف «سین» و «نی» هم نماد انسان کاملند. موسیقی سنتی، اساسی ترین رکن کیمیاست. مولانا دارای اندیشه و دانش موسیقایی است و ۲۸ بارنی را موضوع تمثیل قرار داده که پیام آن، رهایی از خود است. وی بانی که از جهت خوش نوایی، زردی رخسار، درون تهی، حالات و ظواهر دوری از اصل شبیه انسان است، شروع به سخن نموده و سلطان ولد با رباب. غرض نی و رباب، عاشقانند. مولانا نی را اسرار حضرت رسول ﷺ و علی علیه السلام می داند. این سازها و سرودها، واسطه‌ی درک عشقند. «نی نامه»، تحمیدیه‌ای عاشقانه و متعالی ترین شعر فلسفی است؛

و مثنوی، دگان عشق و حماسه‌ای روحانی است که با حرف «ب» شروع شده که سخن گفتن مورد توجه وی بوده است و تمامت آن بر محور عشق می‌گردد. عاشورا احسن القصص تاریخ اسلام؛ کربلا «مصارع العشاق» و قهرمان هنرمند عاشورا، پله‌ای از نردبان هستی است که در این سلوک، احساس و ادراک و احساس زیبایی را به منصفه‌ی ظهور رسانید. روح دین و واقعه‌ی کربلا «محبت و مودت و ولایت» است و بدون آن، اسکلتی بی‌جان از دین می‌ماند. مولانا، سیدالشهدا علیه السلام را روح سلطانی، پاک روح، گوشواره‌ی عرش و جان مقدس می‌داند: «قدر عشق گوش، عشق گوشوار». و یزید را سیاه‌ترین و زشت‌ترین فرد می‌داند. در باور مولوی، امام علیه السلام، حقیقت ناب و مجسمی است که تمام هستی‌اش را در راه معشوق نثار می‌کند. در ادبیات عاشورایی نسبت به نی و نینوا و بوریای بی‌ریا، تعبیر عاطفی و عرفانی فراوانی ساخته‌اند. قداست محتوایی نی تا آن جا پیش می‌رود که در اندیشه‌ی شاعرانه به صورت بویا و حصیری درمی‌آید و لیاقت دربرگرفتن تن پاک ابا عبدالله علیه السلام را پیدا می‌کند. امام عاشقانه و آگاهانه، با نفاق مبارزه کرد و منزل آخرش گودال قتلگاه شد. خوابگاهی به پهنای ابدیت که غفلت سوز و بیداری افروز است. حکایت نای‌ها بر روی نی‌ها، چشمان به خواب رفته را بیدار می‌کند. عرفان عاشورایی، خدا محور بوده و دانشگاهی است که استادش، انسان کامل الهی و شاگردان ممتازش، زینب علیها السلام، ابوالفضل علیه السلام و... هستند. شب عاشورا، شب زندان تشنه لب است. «نی» غربت و قربت، نوای فراق و وصال را در نینوا ساختند و پرداختند. پس «بشنوا نی چون حکایت می‌کند»، که اگر از نیزاردشت نینوا بریده شویم؛ مرد وزن ازناله‌ی ما امان نخواهند داشت. بنابراین در عاشورا روزگار وصل خویش را جست و جو کنیم. این حرکت هدفمند در اشعار شاعران معاصر، با تعبیری چون: قاری نیزه‌نشین، رقص زلف سرنی، بوسه برگلوی نی، و خورشید از پشت خیزران و... زیباترین نمود را به خود گرفته است.

۲۱۳. وحیدی، مریم. «تلمیحات عاشورایی در شعر بعد از انقلاب اسلامی». دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ساوه، رشته ادبیات و علوم انسانی، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰.

۲۱۴. وکیلی سحر، محترم. «مطالعه تطبیقی تصویر کودکان و نوجوانان کربلا در منابع تاریخی و تعزیه‌های عصر حاضر در تهران». استاد راهنما: علی محمد ولوی، استاد مشاور: ابراهیم فیاض. دانشگاه الزهرا، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.

چکیده: واقعه کربلا به سبب جایگاه ویژه آن در طول تاریخ اسلام، همواره مورد عنایت بسیاری از مورخان بوده است، اما با گذشت زمان و گسترش مراسم عزاداری و سوگواری

تحت تأثیر اوضاع اجتماعی و سیاسی، برداشت‌های متفاوتی از این واقعه شده و یا بر برخی از برداشت‌ها تأکید گردیده است. یکی از مهم‌ترین و مشهورترین ابعاد واقعه عاشورا بعد سوگوارانه این حادثه با تکیه بر حضور و نقش کودکان و نوجوانان کربلاست. اهمیت این بعد از واقعه به حدی است، که بازخوانی این حادثه بدون توجه به بعد سوگوارانه آن، روایت تاریخ عاشورا را روایتی بی‌روح، جامد و فاقد هرگونه عنصر محرک عواطف و احساسات می‌سازد، اما هرچه در بستر زمان از این واقعه فاصله گرفته شده، به سبب عوامل متعدد، این بعد به عمده‌ترین و شایع‌ترین قرائت حاکم در محافل عزاداری شیعی تبدیل شده است. بر این اساس، در این پژوهش، با استفاده از رویکرد تاریخی، ضمن تحلیل متون تعزیه و بکارگیری رویکردی تطبیقی، تصویر کودکان و نوجوانان کربلا در منابع تاریخی با تعزیه‌های عصر حاضر مطابقت داده شد. بر مبنای این روش مشخص گردید که در مقایسه با منابع تاریخی، تعزیه‌ها به دلیل تأثیرپذیری از اساطیر و آداب و رسوم ایرانی و همچنین برخورد عاطفی صرف با مقوله عزاداری تصویری متفاوت با منابع تاریخی از کودکان و نوجوانان کربلا ارائه داده‌اند.

۲۱۵. ولی پور، ندا. «امام حسین علیه السلام و قیام عاشورا در اشعار شعرای شیعه قرن چهارم». استاد راهنما: عباسعلی بهاری اردشیری، استاد مشاور: عبدعلی فیض اله زاده. دانشگاه شهید بهشتی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

چکیده: مؤلف در این پژوهش کوشیده ابتدا به بررسی اوضاع سیاسی، اجتماعی و ادبی در قرن چهارم هجری پردازد. سپس در بخش بعدی مختصری از زندگانی امام حسین علیه السلام را بیان کرده و از قیام عاشورا و حوادث پس از آن سخن گفته است. مؤلف در بخش سوم از پایان‌نامه به معرفی شعرای قرن چهارم هجری پرداخته است. وی برای این منظور ابتدا زندگینامه مختصری از هر شاعر را بیان نموده و سپس اشعار آن شاعر در رثای امام حسین علیه السلام را آورده است و بعد از آن به شرح و ترجمه این اشعار اقدام نموده است. وی در این راستا بیش از ۴۰۰ بیت شعر جمع‌آوری و ترجمه نموده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که ادبیات عرب، مشحون از اشعار جانسوز در رثای خاندان نبوت صلوات الله علیهم اجمعین است که در این میان شعرای شیعه قرن چهارم، پیش‌تاز دیگر شعرا بوده‌اند و اشعار بسیاری در ماتم اهل بیت علیهم السلام و به ویژه حضرت سید الشهدا علیه السلام سروده‌اند.

۲۱۶. همتی، محمدعلی. «بررسی سندی و دلالتی روایات گریه بر امام حسین علیه السلام». استاد راهنما:

جعفر نکونام، استاد مشاور: محمد علی تجری. دانشگاه قم، رشته علوم قرآن و حدیث، کارشناسی ارشد، ۱۳۷۹.

چکیده: این پایان نامه احادیث گریه بر امام حسین از کتاب بحار الانوار (باب ۴۱ جلد ۴۵) بررسی سندی و دلالتی می‌شود که از مجموع ۵۸ حدیث بررسی شده تعداد ۳۶ حدیث مسند و ۵ حدیث مرسل است تعداد ۱۴ حدیث جمله راویانش توثیق شده است و در سند ۲۷ حدیث افراد مجهول در سند ۲ حدیث افراد مهمل و در سند ۱۲ حدیث غلات وجود دارند، از مجموعه ۱۳۹ نفر راوی ۸۱ نفر موثق و ۴۶ نفر مجهول و ۵ نفر عالی و ۴ نفر مهمل می‌باشد، احادیث مورد قبول از دوسه حدیث تجاوز نمی‌کند و احادیثی که توسط راویان غالی و مجهول و مهمل نقل شده با ادله معتبر نقلی و عقلی معارض است و گریه مخلوقات خاصه آسمان و زمین و ملائکه بر امام حسین علیه السلام از باب مجاز و تمثیل می‌باشد.

۲۱۷. یار احمدی، عبدالله. «تبیین پیامدهای تربیتی واقعه‌ی عاشورا». استاد راهنما: علی ایمانزاده. دانشگاه ملایر، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱.

چکیده: پژوهش حاضر، با هدف تبیین پیامدهای تربیتی قیام عاشورا با شیوه‌ی توصیفی-تحلیلی صورت گرفته است. رویکرد تربیتی که مبنای کرامت انسانی، خردورزی، بدعت ستیزی، آزاد منشی، احسان، تأثیرگذاری بر محیط، عزت، حقیقت طلبی، تقوی، توانایی‌های انسانی با هدف کشف اصول تربیتی مانند کرامت انسانی، تعقل، حفظ سنت پیامبر، آزادگی، فضل، مسوولیت، تکریم، حق طلبی، تذکر، عدل و روش‌های تربیتی مانند: عدم یادآوری بخشش، عبرت آمیزی، آزادی انتخاب و عمل، افشای بدعت‌ها، خودباوری توبه، تبشیر، ابتلا، تحریک ایمان، تغافل، ایثار، موعظه‌ی حسنه، عبرت آمیزی تکلیف به قدر توانایی از نهضت و قیام امام حسین علیه السلام است زیرا قیام امام حسین علیه السلام بر پاسداری و زنده نگه داشتن ارزش‌های انسانی و الهی تاکید دارد و به همین جهت هم توانسته است محمل بسیار مناسبی برای تعلیم ارزش‌ها را در زمان‌های بعدی فراهم سازد، که ریشه در فطرت انسان دارد و باعث شده است این نهضت و قیام همواره مورد توجه والگویی آزادگان جهان قرار گیرد.

۲۱۸. یاقوتی، حبیب. «رهیافت عقلانیت در اندیشه سیاسی امام حسین علیه السلام». استاد راهنما:

عباسعلی رهبر. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷.

چکیده: از مباحث مهم معرفت‌شناسی در عرصه حکمت نظری و عملی شأن و کاربرد عقل در زمینه‌های متفاوت فردی اجتماعی است. در باب انسان‌شناسی دینی این نکته

مبرهن است که قبل از آنکه به انسان مسئولیت داده شود و مختلف آفریده شود، به او نعمت عقل داده شده است. از آنجایی که عقل موطن کلیات و مدرک ضروریات است، لاجرم هر دینی می بایست تلقی و جایگاه عقل را نسبت به خود بیان نماید. در دین اسلام نیز از عقل در کنار وحی یاد شده است. به گونه ای که آن وحی در عرصه زمینی بدون عقل کارویژه خود را از دست خواهد داد. و از تعاریف بدست آمده از عقل به این تعریف می رسیم که؛ عقل راهبرد انگیزه و راهنمای اندیشه انسان که با تدبیر و محاسبه در امور مادی و معنوی حیات به شناخت مفید انسان منتهی و زمینه را برای راهنمایی اندیشه انسان که با تدبیر و محاسبه در امور مادی و معنوی حیات به شناخت مفید انسان منتهی و زمینه را برای اطاعت نیکو فراهم می سازد. در همین ارتباط از نقش هادیان و راهنمایان دین من الجمله حضرت امام حسین علیه السلام در ارتباط با تعامل عقل نمی توان غافل بود. در یک نگاه کلی بعنوان نتیجه می توان بیان نمود که: امام حسین علیه السلام در برابر سیاست های دستگاه اموی ضمن دور از تصمیم گیری های عجولانه با استفاده از قوه تدبیر، محاسبه گری و خرد خویش و همچنین رعایت مصلحت مسلمانان در آن دوره، ابتکار عمل را به دست گرفته و رهبری امت اسلامی را انجام می داد. در نتیجه دلیل عدم وجود مصلحت لازم برای قیام در زمان معاویه پس از روی کار آمدن یزید بستر قیام مهیا شده و دست به قیام می زند. به این نتیجه می رسیم که بدون شك، امام حسین علیه السلام با شناخت و بررسی لازم از زمان و محیط خود و اتخاذ سیاست های برخاسته از قدرت فکر و خرد خویش در برابر سیاست های حکومت اموی اقدام می نمود.

۲۱۹. یعقوبی، احمد. «نقش یاران امام حسین علیه السلام در کربلا»، استاد راهنما: اصغر منتظرالقائم.

دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۱.

چکیده: تلاش اصلی نگارنده، پاسخ به پرسش هایی در این زمینه ها است: اوضاع عصر امام حسین و مشخص کردن علت های قیام، مسیر امام حسین از مدینه تا کربلا، مختصری از حادثه کربلا و جلسه شب عاشورا، ویژگی های سپاهیان امام حسین و قبایل کوفی در حادثه عاشورا، سرهای شهدا، قبور شهدای کربلا و ذکر یارانی که زنده مانده اند، اسامی شهدای کربلا در دوزیارت ناحیه ورجبیه، تعداد یاران امام حسین در کربلا، ذکر نام شهیدان واقعه کربلا و معرفی اجمالی آنان، سایر شهیدان و شهیدان موالی و یاران امام حسین علیه السلام که در کوفه به شهادت رسیدند. سپس نقش و تأثیر عرب شمالی و جنوبی در این حادثه و اینکه چه تعداد سردر روز عاشورا بریده و بین کدام قبایل و عشایر توزیع شد

مورد بحث قرار می‌گیرد. نویسندگان در پایان نتیجه‌گیری می‌کنند که تعداد شهدای کربلا هفتاد و دو تن شامل سه گروه هاشمی، یمنی و نزاری بودند و از این تعداد چهار نفر در شمار موالی هستند که هر یک معرفی شده و اطلاعاتی به نقل از منابع موجود درباره آنها آمده است.

۲۲۰. یعقوبی، مرضیه. «مطالعه تطبیقی عباس بن علی (ع) در مدایح و مرثیاتی پس از انقلاب اسلامی با منابع تاریخی (تا پایان قرن چهارم هجری)». استاد راهنما: علی محمد ولوی، استاد مشاور: شهلا بختیاری. دانشگاه الزهراء، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸.

چکیده: عباس بن علی (ع) یکی از افراد حاضر در واقعه عاشورا است که به دلیل همین حضورش که تا قبل از آن کمتر مطرح می‌باشد، توجه مورخین و مؤلفان بعدی را به خود جلب کرده است. حادثه عاشورا به سبب جایگاه ویژه در سراسر تاریخ اسلام، همواره مورد توجه بسیاری از مورخان و مقتل نویسان بوده است، اما با گذشت زمان و گسترش مراسم عزاداری و سوگواری تحت تأثیر اوضاع اجتماعی و سیاسی هر عصر، برداشت‌های متفاوتی از این واقعه شده و یا برخی از برداشت‌ها تأکید گردیده است. یکی از مهم‌ترین ابعاد واقعه کربلا بعد سوگوارانه این حادثه با تکیه بر حضور و نقش افراد به خصوص عباس بن علی (ع) در واقعه مذکور است. نادیده گرفتن این بعد از حادثه باعث می‌شود در بررسی آن، روایت تاریخ عاشورا، روایتی بی‌روح، و فاقد هرگونه عنصر محرک عواطف و احساسات جلوه کند. اما هر چه از زمان وقوع این حادثه فاصله گرفته شده، به دلیل عوامل متعدد، این بعد به شایع‌ترین و عمده‌ترین قرائت در محافل و مجالس عزاداری شیعی تبدیل شده، و همین مسئله منجر به بروز ناهماهنگی‌هایی بین تصویر عباس بن علی (ع) در مدایح و مرثیاتی پس از انقلاب اسلامی با آنچه در منابع تاریخی موجود می‌باشد شده است. بر این اساس، در این رساله، با استفاده از رویکرد تاریخی، ضمن بررسی و تحلیل مدایح و مرثیاتی پس از انقلاب اسلامی و به کارگیری رویکردی تطبیقی، تصویر عباس بن علی (ع) در مدایح و مرثیاتی پس از انقلاب با منابع تاریخی تا پایان قرن چهارم هجری مطابقت داده شد. بر پایه این روش مشخص گردید که در مقایسه با منابع تاریخی، مدایح و مرثیاتی پس از انقلاب اسلامی با برخورد عاطفی با مقوله عزاداری و تأثیرپذیری از حماسه باعث ارائه تصویر متفاوت با منابع تاریخی از عباس بن علی (ع) شده‌اند.

۲۲۱. یعقوبی، احمد. «نقش یاران امام حسین (ع) در کربلا». استاد راهنما: اصغر منتظرالقائم، استاد مشاور: محمد علی چلونگر. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، رشته تاریخ گرایش ایران بعد از اسلام، کارشناسی ارشد، ۱۳۸۱.